

Návrh změn v daňové soustavě České republiky na základě komparace s daňovou soustavou Estonska

Bc. Lucie Doubravová

Diplomová práce
2024

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav financí a účetnictví

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Bc. Lucie Doubravová
Osobní číslo: M22034
Studijní program: N0412A050011 Finance
Specializace: Finanční kontrola
Forma studia: Prezenční
Téma práce: Návrh změn v daňové soustavě České republiky na základě komparace s daňovou soustavou Estonska

Zásady pro vypracování

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Provedte rešerši literárních pramenů a zpracujte teoretická východiska týkající se daňové politiky a daňových systémů.

II. Praktická část

- Popište daňové soustavy České republiky a Estonska a proveďte jejich komparaci.
- Zhodnotte výsledky komparace daňových soustav.
- Navrhnete možnost změn v daňové soustavě České republiky na základě studia fungování daňové soustavy Estonska.

Závěr

Rozsah diplomové práce: **cca 70 stran**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- BERNARDI, Luigi; CHANDLER, Mark W. S. a GANDULLIA, Luca (ed.). *Tax systems and tax reforms in new EU members*. London: Routledge, Taylor & Francis Group, 2017. ISBN 9780415654333.
- BORIA, Pietro. *Taxation in European Union*. 2nd edition. Cham: Springer, 2017. ISBN 978-3-319-53918-8.
- NERUDOVÁ, Danuše. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 4., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 9788074786266.
- ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii: daňové systémy všech 28 členských států EU, legislativní základy daňové harmonizace včetně judikátů SDEU, společný konsolidovaný základ daně (CCCTB), akční plán BEPS, zdanění finančního sektoru*. 7., aktualiz. a dopl. vyd. Teoretik. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-274-5.
- VANČUROVÁ, Alena a ZÍDKOVÁ, Hana. *Daňový systém ČR 2022*. Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-362-3.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Eva Hýžová, Ph.D.**
Ústav financí a účetnictví

Datum zadání diplomové práce: **5. února 2024**
Termín odevzdání diplomové práce: **19. dubna 2024**

L.S.

prof. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
garant studijního programu

Ve Zlíně dne 5. února 2024

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s přípoště-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

Jméno a příjmení: Lucie Doubravová

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá návrhem změn v daňové soustavě České republiky na základě komparace s daňovou soustavou Estonska. Práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou. V teoretické části jsou pomocí popsány základní pojmy týkající se daňové teorie a politiky a také procesu harmonizace daní. Dále jsou v této části i popsány jednotlivé daňové soustavy. V praktické části se práce zaměřuje na samotnou komparaci konstrukčních prvků a stručnému popisu hlavních rozdílů v daňových soustavách. Zároveň jsou také daňové soustavy porovnány v rámci složené daňové kvóty, daňového mixu a dne daňové svobody. V praktické části nechybí ani modelové příklady zaměřené na zdanění fyzických a právnických osob. Na základě výsledků a poznatků získaných v praktické části byly navrženy změny v české daňové soustavě, čímž byl naplněn hlavní cíl práce.

Klíčová slova: Daně, daňová soustava, Česká republika, Estonsko, daň z příjmů, distribuční daň

ABSTRACT

The thesis deals with the proposal of changes in the tax system of the Czech Republic based on a comparison with the tax system of Estonia. The thesis is divided into two parts – theoretical and practical. In the theoretical part the basic concepts related to tax theory and policy as well as the process of tax harmonization are described. In addition, the individual tax systems are also described in this part. In the practical part, the thesis focuses on the comparison of the design elements and a brief description of the main differences in the tax systems. At the same time, tax systems are also compared in the context of the composite tax quota, the tax mix and the tax freedom day. The practical part also includes model examples focusing on personal and corporate taxation. On the basis of the results and findings obtained in the practical part, changes in the Czech tax system were proposed, thus fulfilling the main objective of the thesis.

Keywords: Taxes, tax system, Czech republic, Estonia, income tax, distribution tax

Tímto bych chtěla poděkovat paní Ing. Evě Hýžové, Ph.D. za cenné rady, připomínky a ochotu při vedení mé diplomové práce. Zároveň bych chtěla poděkovat své rodině, kamarádům a mému příteli za podporu v průběhu studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 DAŇOVÁ TEORIE	13
1.1 DAŇOVÝ SYSTÉM	13
1.1.1 Požadavky na daňový systém.....	13
1.2 DAŇOVÁ SOUSTAVA	13
2 DAŇOVÁ POLITIKA	14
2.1 DAŇOVÁ KVÓTA.....	14
2.1.1 Jednoduchá daňová kvóta	14
2.1.2 Konsolidovaná daňová kvóta	14
2.1.3 Čistá daňová kvóta	14
2.1.4 Složená daňová kvóta.....	15
2.2 DEN DAŇOVÉ SVOBODY.....	15
2.3 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ DAŇOVÉ SYSTÉMY	15
2.4 DAŇOVÝ MIX.....	16
3 HARMONIZACE DANÍ V ZEMÍCH EU	17
3.1 STUPNĚ MEZINÁRODNÍ DAŇOVÉ SPOLUPRÁCE	17
3.1.1 Daňová koordinace.....	17
3.1.2 Daňová aproximace.....	17
3.1.3 Daňová harmonizace	17
3.2 HARMONIZACE PŘÍMÝCH DANÍ	18
3.3 HARMONIZACE NEPŘÍMÝCH DANÍ.....	18
3.4 PROBLEMATIKA DVOJÍHO ZDANĚNÍ	19
4 DAŇOVÁ SOUSTAVA ČESKÉ REPUBLIKY	20
4.1 PŘÍMÉ DANĚ	20
4.1.1 Daň z příjmů fyzických osob	20
4.1.2 Daň z příjmů právnických osob	29
4.1.3 Daň z nemovitých věcí.....	32
4.1.4 Silniční daň.....	33
4.1.5 Daň z hazardních her.....	34
4.2 NEPŘÍMÉ DANĚ.....	35
4.2.1 Daň z přidané hodnoty	35
4.2.2 Spotřební daně.....	37
4.2.3 Energetické daně	38
4.2.4 Clo	39
4.3 OSTATNÍ DAŇOVÉ PŘÍJMY.....	39

4.3.1	Sociální zabezpečení	39
4.3.2	Veřejné zdravotní pojištění	40
5	DAŇOVÁ SOUSTAVA ESTONSKA	42
5.1	PŘÍMÉ DANĚ	42
5.1.1	Daň z příjmů fyzických osob	42
5.1.2	Daň z příjmů právnických osob (Distribuční daň)	47
5.1.3	Zjednodušená daň z příjmů z podnikání	49
5.1.4	Daň z pozemků	50
5.1.5	Sociální pojištění	51
5.2	NEPŘÍMÉ DANĚ	53
5.2.1	Daň z přidané hodnoty	53
5.2.2	Spotřební daně	54
5.2.3	Cla	55
5.2.4	Daň z těžkých nákladních vozidel	55
5.2.5	Daň z hazardních her	56
II	PRAKTICKÁ ČÁST	57
6	KOMPARACE DANÍ A JEJICH KONSTRUKČNÍCH PRVKŮ JEDNOTLIVÝCH STÁTŮ	58
6.1	KOMPARACE DANĚ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB	58
6.1.1	Komparace konstrukčních prvků	58
6.1.2	Komparace aspektů zdaňování OSVČ	64
6.1.3	Komparace způsobů výpočtu	65
6.2	KOMPARACE DANĚ Z PŘÍJMŮ PRÁVNICKÝCH OSOB	67
6.2.1	Komparace konstrukčních prvků	67
6.2.2	Komparace aspektů zdaňování právnických osob	70
6.2.3	Komparace způsobů výpočtu	71
6.3	KOMPARACE SOCIÁLNÍHO POJIŠTĚNÍ	72
6.4	KOMPARACE DPH	77
6.5	KOMPARACE MAJETKOVÝCH DANÍ	79
6.6	KOMPARACE SPOTŘEBNÍCH DANÍ	80
6.7	KOMPARACE OSTATNÍCH DANÍ	82
7	KOMPARACE DAŇOVÝCH SOUSTAV ČESKÉ REPUBLIKY A ESTONSKA	83
7.1	SLOŽENÁ DAŇOVÁ KVÓTA	83
7.2	DAŇOVÝ MIX	84
7.2.1	Daňový mix České republiky	84
7.2.2	Daňový mix Estonska	85
7.2.3	Komparace daňových mixů	86
7.3	DEN DAŇOVÉ SVOBODY	86
7.4	HARMONIZACE DANĚ A SMLOUVY O ZAMEZENÍ DVOJÍHO ZDANĚNÍ	87

8	MODELOVÉ PŘÍKLADY DANĚ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB.....	88
8.1	KOMPARACE DAŇOVÉ ZÁTĚŽE PŘÍJMŮ ZE ZÁVISLÉ ČINNOSTI	88
8.1.1	Svobodný bezdětný poplatník s minimální mzdou	89
8.1.2	Svobodný bezdětný poplatník s průměrnou mzdou	90
8.1.3	Svobodný bezdětný poplatník s 5násobnou průměrnou mzdou.....	92
8.1.4	Poplatník s jedním dítětem.....	94
8.1.5	Zhodnocení výsledků u příjmů ze závislé činnosti	96
8.2	KOMPARACE DAŇOVÉ ZÁTĚŽE BRIGÁDNIKA.....	98
8.2.1	Dohoda o provedení práce a práce na částečný úvazek	98
8.2.2	Dohoda o provedení činnosti a práce na částečný úvazek	102
8.2.3	Zhodnocení výsledků u DPP, DPČ a částečného úvazku	105
8.3	KOMPARACE DAŇOVÉ ZÁTĚŽE PŘÍJMŮ ZE SAMOSTATNÉ ČINNOSTI	105
8.3.1	OSVČ řemeslná živnost – zedník	106
8.3.2	OSVČ volná živnost – překladatel	109
8.3.3	Zhodnocení výsledků u OSVČ.....	112
9	MODELOVÝ PŘÍKLAD DANĚ Z PŘÍJMŮ PRÁVNICKÝCH OSOB	114
9.1.1	Zhodnocení výsledku u právnických osob	116
10	NÁVRH ZMĚN V ČESKÉM DAŇOVÉM SYSTÉMU.....	117
10.1	DIGITALIZACE PROCESU PODÁVÁNÍ DAŇOVÉHO PŘIZNÁNÍ	117
10.2	ZAVEDENÍ ZJEDNODUŠENÉ DANĚ Z PODNIKÁNÍ	117
10.3	ZMĚNY U DANĚ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB	117
10.4	ZMĚNY U DANĚ Z PŘÍJMŮ PRÁVNICKÝCH OSOB.....	118
10.5	ZMĚNY U SOCIÁLNÍHO POJIŠTĚNÍ.....	119
10.6	ZMĚNY U MAJETKOVÝCH DANÍ.....	119
10.7	ZMĚNY U DPH A SPOTŘEBNÍCH DANÍ	120
10.8	ZMĚNY U DANĚ Z HAZARDNÍCH HER.....	120
	ZÁVĚR	121
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	122
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	131
	SEZNAM GRAFŮ	133
	SEZNAM OBRÁZKŮ	134
	SEZNAM TABULEK.....	135

ÚVOD

Daně jsou jedním ze základních stavebních prvků novodobé ekonomiky. Daně samotné fungují už po staletí a je to jeden z nejdůležitějších zdrojů příjmů státního rozpočtu. Podoby a předměty daně se časem měnily a uzpůsobovaly se rozvíjejícím podmínkám jednotlivých států. Správné fungování daňové soustavy je klíčové a ovlivňuje ji celá řada skutečností.

Daňovou soustavu je důležité nastavit spravedlivě a zároveň efektivně. Pod pojmem daňová spravedlnost si každý jedinec představí něco jiného. Jedna skupina bude zastávat teorii progresivního zdanění, druhá zase rovné daně. Podstatné však je, jak efektivně si stát nastaví podmínky pro fungování celého systému. V důsledku harmonizace v rámci společných pravidel členských států Evropské unie není daně možné vždy nastavit na míru každému jednotlivému státu. Přesto je státům ponechána určitá autonomie ve stanovování daňových pravidel především u přímých daní. Vliv na daňové systémy má samozřejmě i současná politická situace a filozofie jednotlivých vlád. Faktorů, které je třeba brát v potaz je mnoho, stát tedy musí postupně nalézt svou ideální rovnováhu v zavádění a regulování daňových pravidel.

Tato diplomová práce se bude zabývat daňovými soustavami České republiky a Estonska. Estonsko je jednou z nejrychleji rozvíjejících se ekonomik nejen v Evropské unii ale i ve světě. Je lídrem v oblasti digitalizace a vytváření unikátních daňových podmínek pro právnické osoby. Estonsko totiž v roce 2000 zavedlo takzvanou distribuční daň, která zdaňuje jen distribuované zisky, zatímco ty reinvestované zdanění nepodléhají. V oblasti digitalizace dělá Estonsko výrazné pokroky, jejich občané jsou schopni téměř vše vyřídit pomocí pár kliknutí přes internet. Nedávno Estonsko dokonce jako první stát pořádalo elektronické volby. Digitalizaci využívají i u daní, elektronické daňové přiznání je možné vyplnit během pár minut a stát se neustále snaží najít způsoby, jak zjednodušit výběr daní a snižovat administrativní náklady. Estonsko má kromě toho však mnoho dalších zajímavých aspektů týkajících se zdaňování, a proto se nabízí tento prosperující stát blíže prozkoumat.

Diplomová práce se bude zabývat komparací obou zmíněných států a po vzoru Estonska přijde s návrhy na případné změny v českém daňovém systému.

Je tedy vhodné prozkoumat estonskou daňovou soustavu porovnáním nejrozličnějších konstrukčních prvků a identifikovat hlavní rozdíly. Daňová soustava se také dá prozkoumat z hlediska daňové kvóty, daňového mixu a dne daňové svobody. Pomocí těchto poznatků lze získat povědomí o hlavních principech zdaňování.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Hlavní cíl diplomové práce je navržení změn v českém daňovém systému na základě poznatků získaných v rámci komparace s daňovým systémem Estonska.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Kapitoly teoretické části jsou zpracovány na základě literární rešerše týkající se daňové teorie, daňové politiky a harmonizačního procesu daní. Rešerše je zpracována z knižních a elektronických zdrojů a také ze zákonů týkajících se jednotlivých prvků daňových systémů. Teoretická část tak slouží jako podklad pro zpracování praktické části.

V praktické části je využita metoda komparace, pomocí které lze zjistit hlavní rozdíly ve fungování jednotlivých daňových soustav. Komparace se zaměřuje na jednotlivé konstrukční prvky daní a na některé další vybrané aspekty.

Metoda komparace je dále využita i u složených daňových kvót, daňových mixů a dnů daňové svobody. Na základě poznatků získaných z teoretické části práce jsou tyto srovnávané prvky analyzovány a je zde použita i metoda dedukce. Také je diskutována daňová harmonizace a smlouvy o zamezení dvojího zdanění.

Jako další je v praktické části využito modelových příkladů u důchodových daní. Modelové příklady se tak týkají daně z příjmů fyzických a právnických osob a slouží ke srovnání způsobů výpočtu jednotlivých daní. Mimo to je také srovnáno celkové daňové zatížení a efektivní sazba daně. Následně jsou u každé části zhodnoceny výsledky modelových příkladů.

V poslední části diplomové práce jsou předloženy návrhy změn v českém daňovém systému na základě poznatků získaných v rámci zkoumání fungování obou daňových soustav.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DAŇOVÁ TEORIE

Tato kapitola se bude zaměřovat na základní prvky týkající se daňové teorie.

1.1 Daňový systém

Daňový systém a daňová soustava jsou často zaměňovanými pojmy. Obecně lze pojem daňový systém chápat v širším slova smyslu než daňová soustava. Daňový systém obsahuje daňovou soustavu a zároveň popisuje systém institucí zabývajících se výběrem, vymáháním a vyměřováním daní, a to jak z právního, organizačního tak i technického hlediska. (Široký, 2008, s. 10)

Daňový systém zachycuje vztahy mezi jednotlivými daněmi a popisuje pravidla, podle kterých jsou daně vybírány. Daně jsou v daňovém systému mezi sebou provázané, jakákoliv změna ve výnosu jedné daně ovlivní následně výnos z jiné daně – je proto důležité tento systém správně nastavit, aby negativní dopady některých daní byly vyváženy daněmi s pozitivními dopady. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 39)

Dle Hrubé Smržové a Mrkývkvy (2020, s. 16) by měl daňový systém splňovat rys pružnosti a dostatečné výnosnosti. Mimo jiné by měl splňovat zásadu daňové spravedlnosti, obecnosti, rovnoměrnosti a únosnosti daňového zatížení.

1.1.1 Požadavky na daňový systém

Na daňový systém jsou kladeny základní požadavky, aby systém fungoval efektivně. Mezi tyto požadavky patří především efektivnost zdanění, administrativní jednoduchost, právní perfektnost, pružnost, stabilita, politická průhlednost, spravedlnost a daňová stimulace. (Hrubá Smržová a Mrkývka, 2020, s. 16)

1.2 Daňová soustava

Daňová soustava je součástí daňového systému a představuje soubor daní, které jsou v určitém čase vybírány na určitém území. Daňová soustava je tvořena jednotlivými daněmi. (Široký, 2008, s. 10)

2 DAŇOVÁ POLITIKA

Daně představují důležitý prostředek pro řádné hospodaření státu. Pokud je tento prostředek využíván nesprávně, může vést až ke krizi. Kapitola pojednává o vybraných aspektech daňové politiky, kterými se tato práce bude blíže zabývat.

2.1 Daňová kvóta

Daňová kvóta je makroekonomický ukazatel, který vyjadřuje podíl vybraných daní na hrubém domácím produktu. Tento ukazatel se využívá k porovnání daňových úrovní mezi jednotlivými státy. (Rybová, 2017, s. 13) Jedná se o jeden z nejpoužívanějších poměrových ukazatelů pro mezinárodní srovnávání, avšak v jeho konstrukci se vyskytují určité nepřesnosti. Široký (2008, s. 8) uvádí mezi základní problémy problém přesného vymezení pojmu daně a stanovení daňových příjmů, chování u deficitního financování a strukturu výdajů veřejných rozpočtů.

Daňová kvóta se dále dělí podle metodologie a podle obsahu. Podle metodologie se vyskytuje ve 2 formách: jednoduché a konsolidované daňové kvóty. Podle obsahu ji lze členit na čistou a složenou. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 38)

2.1.1 Jednoduchá daňová kvóta

Jednoduchá daňová kvóta může představovat jak daňovou kvótu čistou, tak i složenou. Od konsolidované daňové kvóty se liší tím, že nepočítá s problematikou duplicitního započtení příjmů, nebere tedy v úvahu zdanění výdajů, které byly hrazeny z veřejných rozpočtů. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 38)

2.1.2 Konsolidovaná daňová kvóta

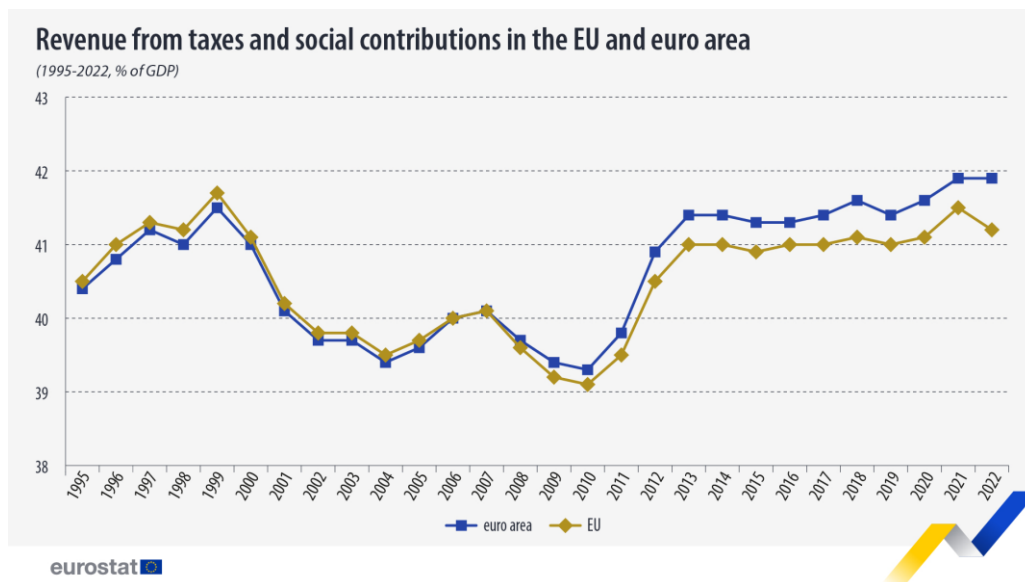
Konsolidovaná daňová kvóta má schopnost zamezení duplicitnímu započtení příjmů. V podmínkách České republiky funguje například na principu vyloučení té části veřejného zdravotního pojištění, která je financována ze státního rozpočtu. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 38)

2.1.3 Čistá daňová kvóta

Čistá daňová kvóta se počítá jako součet daňových příjmů bez zahrnutí sociálního zabezpečení a veřejného zdravotního pojištění. (Rybová, 2017, s. 13)

2.1.4 Složená daňová kvóta

Oproti čisté daňové kvótě složená daňová kvóta zahrnuje i sociální a zdravotní pojištění a má tak vyšší vypovídající schopnost. (Rybová, 2017, s. 13)

Obrázek 1 Vývoj složené daňové kvóty v EU a eurozóně (Tax revenue statistics, 2023)

Na obrázku výše můžeme vidět vývoj složené daňové kvóty v Evropské unii a eurozóně v letech 1995-2022. Daňová kvóta je v posledním desetiletí na vzestupu, daňové výnosy se tedy k poměru HDP v zemích EU výrazně zvýšily.

2.2 Den daňové svobody

Den daňové svobody je vyjádření toho, po jakou dobu v roce lidé pracují, aby ve formě daní vydělali pro stát nezbytné prostředky na pokrytí vládních výdajů a odkdy si vydělávají čistě pro svou vlastní spotřebu. Poukazuje tak na míru přerozdělování ze strany státu. (Den daňové svobody, 2024)

Výpočet je získáván pomocí dat OECD konkrétně porovnáním veřejných výdajů státu s hrubým domácím produktem za daný rok. Výsledný den lze poté porovnávat s ostatními státy. Alternativní způsob výpočtu představuje ten od společnosti Deloitte, která místo veřejných výdajů porovnává veřejné příjmy s národním domácím produktem. (Den daňové svobody, 2024)

2.3 Faktory ovlivňující daňové systémy

Daňové systémy jednotlivých států ovlivňuje mnoho faktorů. Kubátová (2018, s. 146-147) rozděluje základní faktory do několika skupin. První je ekonomický faktor, dále politický,

kulturně-historický, administrativně-institucionální, technického pokroku a poslední faktor globalizace.

Pod ekonomické faktory můžeme zařadit například strukturu ekonomiky. Tuto strukturu ovlivňuje především struktura odvětví, geografie ale také pracovní síly. U politických faktorů je nutné brát v potaz především současnou politickou situaci daného státu. V závislosti na orientaci současné vlády je potom výrazně ovlivněn daňový systém. Kulturně-historické faktory souvisí s jakousi tradicí u zdaňování v jednotlivých zemích. Administrativně-institucionální faktory zase souvisí se strukturou daní a jejich výnosů, a to především na úrovni státní správy. Tento faktor způsobuje ústavněprávní uspořádání státu. Výši a strukturu daní také ovlivňuje technický pokrok. V minulosti technický pokrok ovlivnil zavedení DPH, které souviselo s rozvojem výpočetní techniky. V neposlední řadě lze také zmínit globalizační faktor. V novodobém světě globalizace stále více ovlivňuje fungování států. Státy se musí řídit mezinárodními podmínkami a nemohou tak reformovat své daňové systémy nezávisle na dění na mezinárodní úrovni. (Kubátová, 2018, s. 146-147)

2.4 Daňový mix

Daňový mix má za úkol zjišťovat, který typ daní daný stát preferuje a který naopak příliš nevyužívá. Daňový mix se zjišťuje pomocí podílu výnosů jednoho typu daní na celkovém výnosu. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 45)

V různých státech je daňový mix ovlivněn různými faktory, mezi něž patří historické a politické podmínky, obchodní vazby s okolními státy a také například účast státu ve společenství států. (Rybová, 2017, s. 14) V Evropské unii je daňový mix stát od státu velmi odlišný. Ukazuje se, že u novějších členů EU převažuje daňový mix složený z větší části z nepřímých daní. (Bernardi, Chandler a Gandullia, 2017, s. 3) Je tomu tak proto, že nepřímé daně mají daleko menší negativní účinky na ekonomickou aktivitu – ovlivňují více spotřebu. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 45)

3 HARMONIZACE DANÍ V ZEMÍCH EU

Následující kapitola se zabývá otázkou harmonizace daní v zemích EU. Téma harmonizace je velmi důležité, jelikož se státy dlouhodobě snaží svým rezidentům poskytovat co nejvíce podobné daňové podmínky.

3.1 Stupně mezinárodní daňové spolupráce

Mezinárodní daňová spolupráce se rozděluje na jednotlivé stupně podle toho, jakou mají jednotlivé daňové systémy hloubku sladění, a to následujícím způsobem:

- daňová koordinace
- daňová aproximace
- daňová harmonizace se třemi fázemi (Široký, 2018, s. 33)

3.1.1 Daňová koordinace

První stupeň, napomáhající ke sladění daňových systémů, je označován jako daňová koordinace. Zabývá se uzavíráním dohod a doporučení, které přispívají k prevenci praní špinavých peněz a minimalizaci škodlivé daňové konkurence. Zásadní je vytvořit transparentní prostředí, ve kterém bude snadná výměna informací. Tento stupeň tak produkuje například smlouvy o zamezení dvojího zdanění nebo i projekt BEPS. (Široký, 2018, s. 34) Koordinace probíhá také v mezinárodních organizacích například v OECD, OSN nebo i v Mezinárodním měnovém fondu. (Nerudová, 2014, s. 21)

3.1.2 Daňová aproximace

Daňová aproximace spočívá ve snaze o co největší přiblížení se sladění daňových soustav. (Široký, 2018, s. 35) Aproximace se snaží dosáhnout homogenity především revizí jednotlivých státních daňových předpisů a zároveň se snaží respektovat zavedenou strukturu daní. (Boria, 2017, s. 138)

3.1.3 Daňová harmonizace

Jedná se o kontinuální proces, který si klade za cíl sblížovat daňové soustavy jednotlivých států na základě společných pravidel. (Nerudová, 2014, s. 17) Předmětem harmonizace mohou být konstrukční prvky daně, ale i jejich administrativa. (Široký, 2018, s. 35) Nerudová (2014, s. 17) identifikuje tři základní fáze harmonizace. Nutno zdůraznit, že harmonizace se nemusí vždy skládat ze všech těchto tří fází. První je harmonizace výběru

daně, druhá harmonizace základu daně a poslední harmonizace daňové sazby. Hlavním cílem harmonizace, dle Evropských společenstev, je vznik jednotného trhu a zaručení jeho fungování. S tím souvisí další dva aspekty harmonizace, lze ji rozdělit na pozitivní a negativní. (Nerudová, 2014, s. 18)

Pozitivní harmonizace vyústí v jednotná pravidla pro všechny členské státy – díky tomu může vzniknout jednotný trh. Toto však vyžaduje souhlas všech členů členských zemí, což je nelehký úkol. (Nerudová, 2014, s. 19)

Negativní harmonizaci naopak nelze považovat za harmonizaci v pravém slova smyslu, nevyústí totiž v jednotná pravidla pro členské státy. Tento typ harmonizace nestanovuje jednotné postupy pro dosažení harmonizace, tím pádem ho nelze považovat za prostředek pro její dosažení. (Nerudová, 2014, s. 19)

3.2 Harmonizace přímých daní

V novodobých podmínkách se za hlavní cíl harmonizace považuje především strukturální harmonizace a sjednocení daňových základů. V návaznosti na tuto skutečnost Evropská komise vydala v roce 2011 návrh směrnice, která měla za úkol zavést společný konsolidovaný korporátní základ daně neboli CCCTB. (Nerudová, 2014, s. 91-92)

V roce 2016 se tato směrnice začala znovu prodiskutovávat a Evropská komise přišla s rozdělením svého záměru na dvě části – na CCCTB a CCTB. CCTB bylo vnímáno jako „odlehčená“ verze původního záměru, zaměřovala se totiž jen na společný korporátní základ daně. (Cobham, Jánský, Jones a Temouri, 2021, s. 34) CCCTB ale nikdy nevyšlo v platnost, a to hlavně kvůli politickým a technickým vlivům. Návrh by musel být jednohlasně schválen všemi členy EU. Minulý rok, tedy v roce 2023, byl představen nový návrh směrnice s názvem BEFIT neboli Business in Europe: Framework for Income Taxation. (Bray a Mengden, 2023) Návrh směrnice se zabývá zavedením jednotného postupu při zdanění velkých národních skupin v rámci EU. Návrh předpokládá s nabytím účinnosti v červenci 2028, pro jeho zavedení by však, stejně jako u CCCTB, muselo být dosaženo souhlasu všemi členskými státy. (Kiss a Košťálová, 2023)

3.3 Harmonizace nepřímých daní

Harmonizace nepřímých daní je v současné době vnímána jako větší priorita, jelikož harmonizace těchto daní má velký vliv na fungování vnitřního trhu. Různé výše daní v různých členských státech totiž mohou vyústit ve škodlivou daňovou konkurenci. U

harmonizace nepřímých daní se zaměřuje především na daň z přidané hodnoty a daně spotřební. (Boria, 2017, s. 139)

Co se týče harmonizace, u daní z přidané hodnoty se usiluje zejména o sjednocení struktury této daně. Daň z přidané hodnoty představuje jeden z nejdůležitějších prvků vytvářející podmínky pro společný trh. Výše daně, která je přidávána ke statkům, může zásadně ovlivnit fungování volného trhu vytvářením neoptimálních podmínek pro spravedlivou soutěž. Díky tomu panuje názor, že tato daň by měla být zákonem regulována. (Boria, 2017, s. 142)

Spotřební daně mají také velký vliv na pohyb zboží a služeb mezi členskými státy, proto se Evropská unie snaží najít optimální strukturu těchto daní. (Boria, 2017, s. 142)

3.4 Problematika dvojího zdanění

Dvojí zdanění znamená výběr podobných typů daní osoby povinné k dani ve dvou různých státech ve stejném časovém období. (Ismer a Ruß, 2020, s. 555) V případě dvojího zdanění nastává problém v aplikaci jak principu rezidenčního, tak principu zdanění u zdroje a pro Evropskou komisi představuje problém pro fungování volného pohybu osob. (Erdős a Kiss, 2019)

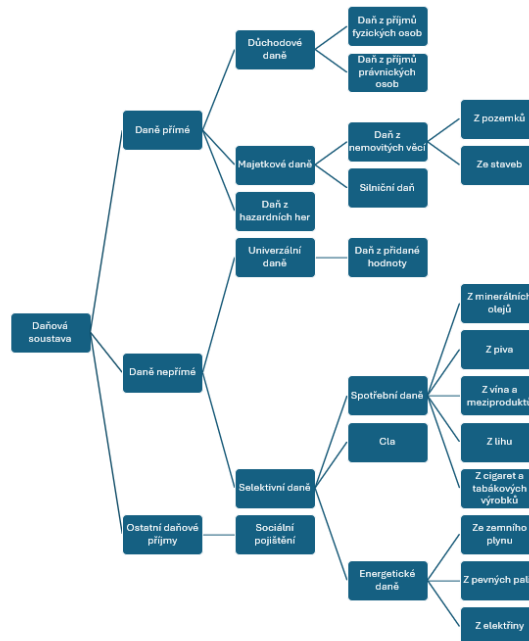
Kvůli tomu byly zavedeny smlouvy o zamezení dvojího zdanění. Smlouvy o zamezení dvojího zdanění se uzavírají mezi dvěma státy, které se díky nim zavazují omezit právo danění takových subjektů. (Lang, 2021, s. 9) V návaznosti na to jsou používány různé metody zamezení dvojího zdanění.

U metody zápočtu je nutné v případě příjmů ze zahraničí tyto příjmy zahrnout do daňového přiznání v rezidenčním státě. Metoda zápočtu se dělí na metodu prostého zápočtu a úplného zápočtu. (Sojka et al., 2017, s. 30)

Metoda vynětí spočívá ve vyjmutí zdaněného zahraničního příjmu ze zdanění v rezidenční zemi. Metoda vynětí je méně častá a používá se jen při určitých typech příjmů. Tato metoda se dělí na metodu vynětí s výhradou progresu a metodu úplného vynětí. (Nováková a Králová, 2021, s. 58-60)

4 DAŇOVÁ SOUSTAVA ČESKÉ REPUBLIKY

V první kapitole praktické části bude pozornost věnována konkrétním rysům daňové soustavy České republiky. Jednotlivé daně jsou znázorněny na obrázku níže.

Obrázek 2 Struktura daňového systému České republiky (vlastní zpracování dle Vančurová a Zídková, 2022, s. 45-51)

4.1 Přímé daně

V České republice se přímé daně dělí na kategorie důchodových a majetkových daní. Důchodové daně lze dále rozdělit na daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob. Pod majetkové daně spadá daň z pozemků a daň ze staveb. Mimo jiné lze mezi přímé daně zahrnout i daň z hazardních her. (Zídková a Vančurová, 2022, s. 46-47)

4.1.1 Daň z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů fyzických osob se v České republice řídí zákonem o daních z příjmů č. 586/1992 Sb. (Obecné informace, ©2024) Dani podléhají všechny zdanitelné příjmy jednotlivců. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 47)

Subjekt daně

Subjekty daně z příjmů fyzických osob jsou osoby identifikovatelné jako rezidenti České republiky. Rezidentem se rozumí poplatník, který se obvykle zdržuje na území České republiky, pobývá tedy na území ČR alespoň 183 dnů z kalendářního roku. Tato doba může být jak souvislá, tak rozdělena do několika období. Rezidentem může být také poplatník

mající v příslušném státě bydliště. Bydliště lze charakterizovat jako místo, kde má poplatník stálý byt a předpokládá se, že se zde poplatník plánuje trvale zdržovat. Daňový nerezident je poplatník, který nesplňuje některé z výše uvedených podmínek anebo je to o něm stanoveno v rámci mezinárodních smluv. (Daň z příjmů fyzických osob, ©2024)

Předmět daně

Podle § 3 odstavce 2 zákona o daních z příjmů je předmětem daně příjem fyzické osoby, a to jak v peněžní, tak nepeněžní formě. (Česko, 1992a)

Osvobozené příjmy

U osvobozených příjmů poplatník nemusí tyto příjmy do daňového přiznání vůbec uvádět. Výčet osvobozených příjmů je uveden v § 4, § 4a, § 4b (2), § 6 (9) a § 10 (3) zákona o daních z příjmů. (Daň z příjmů fyzických osob – ostatní, ©2024)

Základ daně

V podmínkách České republiky se můžeme setkat s poměrně složitým schématem DPFO. Je tomu tak především kvůli rozličným druhům příjmů, pro které je nutné stanovit specifická pravidla. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 135) Díky tomu se základ daně skládá z pěti dílčích základů daně.

Příjmy ze závislé činnosti (§ 6)

Příjmy ze závislé činnosti mají nejširší působnost zdanění. Zdanění se týká mezd a platů, které následně projdou zdaněním a vyplácí se zaměstnancům již v čisté podobě. U tohoto typu příjmů je důležitým rysem povinnost se řídit dle pokynů zaměstnavatele. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 138) Do této kategorie příjmů spadají tedy peněžité plnění plynoucí ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního, služebního nebo členského poměru a také funkční požitky. (Česko, 1992a)

Mezi příjmy ze závislé činnosti se řadí i dohoda o pracovní činnosti a dohoda o provedení práce. Jedná se o práce konané mimo pracovní poměr. (Česko, 2006b)

Dohoda o pracovní činnosti

U dohody o pracovní činnosti nesmí brigádník pracovat více než 20 hodin týdně a zároveň může počet hodin v kalendářním roce přesáhnout 300 hodin. Z DPČ je také nutné v případě hrubého měsíčního příjmu, jehož hodnota přesáhne 4 000 Kč, odvést pojistné na zdravotní pojištění a sociální zabezpečení. Pro účely uplatnění daňových slev je pro brigádníka nutné

podepsat prohlášení k dani, které může být měsíčně podepsáno jen u jednoho zaměstnavatele. U nepodepsaného prohlášení zaměstnavatel z hrubé mzdy srazí 15 % sazbou srážkovou daň. U podepsaného prohlášení je 15 % sazba formou zálohy na daň. (Česko, 2006b; DPČ – Dohoda o pracovní činnosti 2024, 2024)

Dohoda o provedení práce

U dohody o provedení práce je jediné omezení v počtu odpracovaných hodin za kalendářní rok, které nemohou přesáhnout 300 hodin. Zdravotní a sociální pojištění se platí při přesáhnutí 10 000 Kč hrubé mzdy a prohlášení k dani funguje stejně jako u DPČ. (Česko, 2006b; Dohoda o provedení práce (DPP), 2024)

Příjmy ze samostatné činnosti (§ 7)

Příjmy ze samostatné činnosti se týkají příjmů poplatníků, kteří svou činnost provozují nezávisle, vlastním jménem a na vlastní účet. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 140) Mezi příjmy tohoto typu můžeme zařadit příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, příjmy ze živnostenského podnikání, příjmy z jiného podnikání, u kterého je potřeba podnikatelské oprávnění a podíly společníků v.o.s. a zisky komplementářů komanditních společností. (Česko, 1992a)

Příjmy z kapitálového majetku (§ 8)

Příjmy z kapitálového majetku bývají často zdaňovány v samostatném základu daně – srážkou u zdroje. Jsou to příjmy, které má poplatník ve své držbě. V případě dílčího základu daně jsou zdaňovány především úroky z vkladů na podnikatelských účtech, přijaté úroky z poskytnutých úvěrů a zápůjček nebo úrokové výnosy ze směnek. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 147-148)

Příjmy z nájmu (§ 9)

Pod příjmy z nájmu spadají příjmy z nájmu movitých i nemovitých věcí a dále z nájmu evidovaných jednotek. Do příjmů nelze zařadit příjmy z příležitostného nájmu movitých věcí. (Česko, 1992a; Vančurová a Zídková, 2022, s. 148)

Ostatní příjmy (§ 10)

Ostatní příjmy tvoří příjmy, které nespádají do žádné z předešlých kategorií DZD. Do této kategorie lze zařadit výše zmíněné příjmy z příležitostného nájmu hmotných movitých věcí, z příležitostných činností a také příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství v případě, že nejde o podnikatelskou činnost. Tyto příležitostné příjmy však

mohou být osvobozeny, a to v případě, že jejich hodnota nepřesáhla 30 000 Kč. V rámci ostatních příjmů se daní také důchody do výše 36násobku minimální mzdy, která v roce 2024 činí 18 900 Kč. (Česko, 1992a; Vančurová a Zídková, 2022, s. 149; Minimální a zaručená mzda v roce 2024, ©2024)

Dílčí základy daně se stanovují následujícím způsobem:

Tabulka 1 Schéma výpočtu dílčích základů daně (vlastní zpracování dle Vančurová a Zídková, 2022, s. 136)

Dílčí základ daně	Způsob stanovení
Příjmy ze závislé činnosti (§ 6)	Σ příjmů ze závislé činnosti
Příjmy ze samostatné činnosti (§ 7)	Σ příjmů ze samostatné činnosti – Σ výdajů na dosažení, zajištění a udržení příjmů <i>Výdaje lze stanovit i paušálně dle typu činnosti</i>
Příjmy z kapitálového majetku (§ 8)	Σ příjmů z kapitálového majetku
Příjmy z nájmu (§ 9)	Σ příjmů z nájmu – Σ výdajů na dosažení, zajištění a udržení příjmů <i>Výdaje lze stanovit i paušálně ve výši 30 %</i>
Ostatní příjmy (§ 10)	Σ ostatních příjmů – Σ výdajů na dosažení, zajištění a udržení příjmů (do výše jednotlivých druhů příjmů)

Příjmy ze závislé činnosti jsou nejdůležitějším dílčím základem daně z hlediska daňového výnosu. Spolu s příjmy z kapitálového majetku jsou jediným DZD, u kterého nelze uplatnit výdaje. Mimo jiné ani nemůže být snížen o záporné rozdíly, které mohou vzniknout u příjmů ze samostatné činnosti a příjmů z nájmu. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 136)

U příjmů ze samostatné činnosti je naopak možná možnost si výdaje odečíst. Jak bylo zmíněno výše, u tohoto DZD může vzniknout záporný rozdíl – výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů budou vyšší než příjmy samotné. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 136) U příjmů ze samostatné činnosti se však počítá i s administrativní náročností tohoto způsobu uplatňování výdajů, a proto je zde pro poplatníky ještě druhá možnost stanovení dílčího základu daně – pomocí paušálních výdajů. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 142) U tohoto způsobu se velikost výdajů určí pomocí určitého procenta z příjmů. Výhoda tohoto způsobu spočívá v tom, že není nutné výdaje dokazovat pomocí dokladů. (Paušální výdaje OSVČ 2023, 2024, ©2024)

Sazby procent se používají v závislosti na činnosti a to následovně:

Tabulka 2 Sazby paušálních výdajů OSVČ (vlastní zpracování dle Česko, 1992a)

Druh činnosti	% z příjmů	Maximální částka paušálních výdajů
Příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství z živnostenského podnikání řemeslného	80	1 600 000 Kč
Příjmy ze živnostenského podnikání	60	1 200 000 Kč
Příjmy z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku	30	600 000 Kč
Z jiných příjmů ze samostatné činnosti	40	800 000 Kč

Příjmy z kapitálového majetku fungují obdobně jako příjmy ze závislé činnosti. Nemohou tedy být uplatněny výdaje a zároveň nemůže vzniknout záporný rozdíl. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 136)

Pro příjmy z nájmu zase platí stejná pravidla jako u příjmů ze samostatné činnosti – mohou být v záporné hodnotě a lze odečítat výdaje. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 136) Zároveň zde také mohou výdaje být stanoveny pomocí paušálu, a to ve výši 30 % z příjmů. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 148)

Trochu odlišně však fungují ostatní příjmy. Stejně jako u příjmů ze samostatné činnosti a příjmů z nájmu lze odečítat výdaje, avšak v tomto případě je lze uznat pouze do výše daného druhu příjmů – nemůže tedy nabývat záporných hodnot. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 136)

Položky odčitatelné od ZD

Odčitatelné položky se odečítají od základu daně. Mezi nejvýznamnější patří daňová ztráta. Daňová ztráta, se na rozdíl od ostatních odčitatelných položek, dá odečíst pouze od dílčích základů daně § 7 - § 10. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 157-158) Daňová ztráta vzniká v případě, kdy daňové výdaje vyšší než daňové příjmy. Z předešlých poznatků vyplývá, že daňová ztráta může vzniknout pouze u příjmů ze samostatné činnosti a příjmů z nájmu. Tato ztráta se poté může v následujících pěti zdaňovacích obdobích odečíst od zmíněných čtyř dílčích základů daně. (Česko, 1992a) Poplatník si může vybrat, zda daňovou ztrátu uplatní

v plné výši nebo po částech. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 158) Daňovou ztrátu lze od roku 2020 i zpětně za předchozí dvě zdaňovací období, přičemž maximální celková výše ztráty nesmí přesáhnout 30 milionů Kč. (Jak a kdy si lze uplatnit daňovou ztrátu fyzických a právnických osob?, 2022)

Mezi další odčitatelné položky patří podpora na podporu výzkumu a vývoje nebo odpočet na podporu odborného vzdělávání, odpočet na podporu pořízení majetku na odborné vzdělávání a odpočet na podporu výdajů vynaložených na žáka nebo studenta. Tyto se poté odečítají až od celkového základu daně. (Česko, 1992a)

Nezdanitelné části základu daně

Základ daně se dále upravuje o nezdanitelné položky. Tyto položky mohou uplatnit jak zaměstnanci, tak podnikatelé a uplatňují se pouze v prokázané výši. (Nezdanitelné položky v roce 2024: snižte si daňový základ a ušetřete, 2024; Vančurová a Zídková, 2022, s. 152-153) Mezi nezdanitelné položky můžeme zařadit:

Tabulka 3 Nezdanitelné části základu daně (vlastní zpracování dle Vančurová a Zídková, 2022, s. 153-157; Jaké slevy na dani a nezdanitelné položky můžete uplatnit v roce 2024?, ©2024)

Nezdanitelná položka	Maximální odpočet	Rozsah
Úroky z hypotečního úvěru a úroky z úvěru ze stavebního spoření	Úvěry sjednané do 1. ledna 2021 – 300 000 Kč Později sjednané úvěry – 150 000 Kč	Odečtení zaplacených úroků v plné výši
Příspěvky na daňově podporované produkty spoření na stáří a daňově podporované pojištění dlouhodobé péče	48 000 Kč	V plné výši U příspěvků na penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření – pouze část měsíčního příspěvku převyšující částku od které náleží nejvyšší státní příspěvek
Darování krve	3 000 Kč (za každý odběr)	V plné výši
Darování kmenových buněk nebo kostní dřeně	20 000 Kč (za každý odběr)	V plné výši
Dary neboli bezúplatná plnění na veřejně prospěšné účely	Maximálně 30 % ze ZD (na podporu Ukrajiny ve zdaňovacích obdobích 2020 a 2021) Max 15 % ze ZD	V plné výši

K nejvýraznější změně došlo v oblasti zabezpečení na stáří, tedy u penzijního připojištění apod. Tyto položky byly v předešlých letech samostatně rozděleny. V roce 2024 však došlo díky konsolidačnímu balíčku k zavedení takzvanému produktu spoření na stáří. (Dlouhodobý investiční produkt a daňová podpora produktů spoření na stáří od 1.1. 2024, ©2024) Do tohoto produktu lze zahrnout penzijní připojištění se státním příspěvkem, doplňkové penzijní spoření, penzijní pojištění, soukromé životní pojištění a dlouhodobý investiční produkt. (Česko, 1992a)

K produktu spoření na stáří se přidala i položka pojištění dlouhodobé péče. Jedná se o druh pojištění, kde je pojistnou událostí ztráta nezávislosti pojistníka nebo jeho osoby blízké. Pojistník se poté stává závislým na třetí osobě, která se kvůli pojistníkově dlouhodobě nepříznivému zdravotnímu stavu stává osobou pomáhající se základními životními potřebami. (Česko, 1992a)

Sazba daně

V podmínkách České republiky je od roku 2021 zavedena progresivní sazba daně. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 158) Sazby daně jsou rozděleny do dvou pásem a to:

- 15 % daň,
- 23 % daň (nově už od 36násobku průměrné mzdy) (Česko, 1992a)

Jelikož je v roce 2024 průměrná mzda 43 967 Kč (Česko, 2023), 23% daň se aplikuje na základ daně ve výši 1 582 812 Kč.

V případě samostatného základu daně se uplatňuje sazba daně ve výši 15 %. (Česko, 1992a)

Slevy na dani

Slevy na dani se odečítají od vypočtené daně a mohou být odečteny maximálně do její výše. Poplatník se tedy nikdy pomocí slev nedostane do záporné daňové povinnosti. (Přehled slev na dani za rok 2023 a 2024, 2024)

V roce 2024 došlo ke zrušení hned několika slev, konkrétně slevy na studenta, slevy na umístění dítěte a došlo k úpravě pravidel pro slevu na manželku. (Přehled slev na dani za rok 2023 a 2024, 2024) S výjimkou slevy na poplatníka, která se vždy uplatňuje v plné výši, se daňové slevy uplatňují v poměrné výši. V případě splnění podmínek jen po určitou část zdaňovacího období se slevy počítají jako jedna dvanáctina slevy za každý měsíc až do měsíce, u kterého byly podmínky na počátku splněny. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 161)

Podmínky a výše slev jsou zachyceny v následující tabulce:

Tabulka 4 Slevy na dani za rok 2024 (vlastní zpracování dle Česko, 1992a; Přehled slev na dani za rok 2023 a 2024, 2024)

Sleva na dani	Výše slevy	Podmínky pro uplatnění
Sleva na poplatníka	30 840 Kč	Každý poplatník automaticky
Sleva pro poplatníka ZTP/P	16 140 Kč	Poplatník má nárok na průkaz ZTP/P
Sleva na manželku/manžela	24 840 Kč	Poplatník žije ve společné domácnosti s manželem/kou a vyživovaným dítětem mladším 3 let Manžel/ka nemá za zdaňovací období příjem vyšší než 68 000 Kč
Sleva na manželku/manžela ZTP/P	49 680 Kč	Stejně podmínky jako sleva na manželku/manžela + manželovi/ce je přiznán průkaz ZTP/P
Sleva na invaliditu 1. a 2. stupně	2 520 Kč	Poplatníkovi je přiznán invalidní důchod za invaliditu 1. a 2. stupně
Sleva na invaliditu 3. stupně	5 040 Kč	Poplatníkovi je přiznán invalidní důchod za invaliditu 3. stupně

Daňové zvýhodnění

Daňového zvýhodnění lze dosáhnout pomocí jediné slevy, a to slevy na dítě. V tomto případě může daňová povinnost dosahovat záporných čísel a stává se z ní daňový bonus. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 162-163) Daňový bonus lze uplatnit pouze pokud jeho částka přesahuje 99 Kč a zároveň měl za zdaňovací období příjmy ze závislé nebo samostatné činnosti vyšší než šestinásobek minimální mzdy. (Česko, 1992a)

U této slevy se také její výše zvyšuje s počtem vyživovaných dětí ve společné domácnosti:

Tabulka 5 Daňové zvýhodnění na dítě 2024 (vlastní zpracování dle Česko, 1992a)

Pořadí dítěte	Částka
První dítě	15 204 Kč
Druhé dítě	22 320 Kč
Třetí a další dítě	27 840 Kč

Sleva u dítěte je dvojnásobná v případě, že je dítě držitelem průkazu ZTP/P. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 163)

U slevy na dítě platí, že pokud poplatník splňuje podmínky pro uplatnění této slevy jen po část roku, slevu lze uplatnit už za měsíc, kdy začal podmínky splňovat. Sleva se potom počítá poměrně jako jedna dvanáctina za každý měsíc. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 162-163)

Formy výběru daně, zálohy na DPFO

V podmínkách České republiky se příjmy ze závislé činnosti vyplácejí ve formě mzdy každý měsíc. Mzda se zdaňuje rovnou u zaměstnavatele. V případě více zaměstnavatelů poplatník podepíše Prohlášení poplatníka DPFO a tím si volí zaměstnavatele, u kterého může uplatnit slevy na dani. Prohlášení tak může podepsat jen u jednoho zaměstnavatele, který mu následně srazí zálohy na daň z jeho mzdy. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 166-174)

U daně z příjmů ze samostatné činnosti si zpravidla musí daňovou povinnost vypočítat poplatník sám. Tu lze vypočítat podle poslední známé daňové povinnosti, tedy podle poslední částky, kterou poplatník vypočítal a uvedl v posledním daňovém přiznání. Od poslední daňové povinnosti se dále odečítá dílčí základ daně ostatní příjmy. Podle vypočtené poslední známé daňové povinnosti se dále určuje výše záloh a také její periodicitu. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 175-177) Zálohy se neplatí v případě, že poslední daňová povinnost nepřesáhla 30 000 Kč nebo když OSVČ provozuje svou činnost prvním rokem. Zálohy se poté následně mohou odečítat od výsledné daňové povinnosti. (Zálohy na daň z příjmů v roce 2024: kdo, kdy a jak je musí platit, 2024; Česko, 1992a)

Tabulka 6 Stanovení záloh na daň z příjmů fyzických osob u OSVČ (vlastní zpracování dle Vančurová a Zídková, 2022, s. 176; Zálohy na daň z příjmů v roce 2024: kdo, kdy a jak je musí platit, 2024)

Výše poslední známé daňové povinnosti	Výše zálohy	Periodicita
0 – 30 000 Kč	0	-
30 001 – 150 000 Kč	40 % ze PZDP	Pololetně
150 001 Kč a více	25 % ze PZDP	Čtvrtletně

Zdaňovací období

U daně z příjmů fyzických osob se jako zdaňovací období považuje kalendářní rok. (Česko, 1992a) Daňové přiznání poplatník podává do 3 měsíců po konci zdaňovacího období – poplatník tedy řádné daňové přiznání podává do 1.4. následujícího kalendářního roku. V případě podání elektronického daňového přiznání je lhůta do 1.5. a v případě, že poplatník využívá služby daňového poradce lze přiznání podat až do 1.7. (Daň z příjmů fyzických osob, ©2024b; Česko, 2009)

4.1.2 Daň z příjmů právnických osob

Stejně jako u DPFO se daní z příjmů právnických osob zabývá zákon č. 586/1992 Sb. neboli zákon o daních z příjmů. Daň z právnických osob se vybírá ze zisků, které právnická osoba za dané období získá. (Daň z příjmů právnických osob, ©2024)

Subjekt daně

Stejně jako u DPFO je u DPPO rozhodující, zda je právnická osoba rezidentem či nikoliv. Rezidentem v podmínkách právnické osoby se rozumí každá právnická osoba, která sídlí na území České republiky nebo zde má místo vedení. Naopak daňový nerezident je právnická osoba se sídlem i místem vedení v zahraničí. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 81)

Předmět daně

Předmětem daně jsou u právnické osoby veškeré příjmy z její činnosti a z nakládání s jejím majetkem, přičemž v § 18 zákona o daních z příjmů jsou dále definovány příjmy, které nemohou být předmětem daně. V případě veřejných obchodních společností se předmětem daně stávají pouze příjmy, které jsou vybírány zvláštní sazbou daně. (Česko, 1992a)

Osvobozené příjmy

Některé příjmy jsou od daně osvobozeny. Toto řeší § 19 zákona o daních z příjmů. Mezi některé osvobozené příjmy lze uvést některé členské příspěvky, výnosy z kostelních sbírek nebo některé příjmy vybírané srážkovou daní. Dále jsou osvobozeny také bezúplatné příjmy jako je například dědictví. (Česko, 1992a)

Základ daně

U právnických osob se základ daně stanovuje z výsledku hospodaření před zdaněním v případě účetních jednotek a z rozdílů mezi příjmy a výdaji v případě právnických osob nevedoucí účetnictví, nebo vedoucí jednoduché účetnictví. Výsledek hospodaření přitom musí být očištěn o vliv Mezinárodních účetních standardů. Výsledek hospodaření nebo rozdíl mezi příjmy a výdaji se dále zvyšují o příjmy a snižují o výdaje uvedené v § 23. Dále se výsledek hospodaření upravuje o odčitatelné položky a bezúplatná plnění. (Česko, 1992a)

Daňově uznatelné a neuznatelné výdaje (náklady)

V zákoně o daních z příjmů najdeme § 24 a § 25, které se zabývají daňově uznatelnými a neuznatelnými výdaji (náklady). V případě uznatelných nákladů si lze o tyto náklady snížit základ daně. Náklady musí souviset s dosažením, zajištěním a udržením zdanitelných příjmů a poplatník je povinen tyto náklady prokázat například pomocí faktur nebo smluv. (Česko, 1992a; Daňově uznatelné a neuznatelné náklady: jak legálně snížit základ daně?, 2023)

Mezi daňově uznatelné náklady můžeme zařadit například odpisy hmotného majetku, zůstatkové ceny některého hmotného majetku, členské příspěvky, zaplacené daně z nemovitých věcí nebo daňové odpisy. (Česko, 1992a)

Daňově neuznatelné náklady naopak nemohou být uznány a nelze o ně snížit základ daně. (Daňově uznatelné a neuznatelné náklady: jak legálně snížit základ daně?, 2023) Mezi tyto náklady patří vyplácené podíly na zisku, technické zhodnocení nebo účetní odpisy. (Česko, 1992a)

Položky odčitatelné od ZD

Stejně jako u DPFO se u DPPO mohou odečítat některé položky. Pod § 34 spadá podpora výzkumu a vývoje, podpora pořízení majetku na odborné vzdělávání, výdaje na žáka nebo studenta a daňová ztráta. (Česko, 1992a) Daňová ztráta se uplatňuje stejným způsobem, který byl popsán v části daně z příjmů fyzických osob.

Bezúplatná plnění

U právnických osob si lze za určitých podmínek odečíst od základu daně sníženého o § 34 některá bezúplatná plnění. Bezúplatná plnění mohou být poskytnuta jak fyzickým, tak i právnickým osobám za účelem podpory vědy a vzdělávání, kultury, školství a mnoho dalších. Hodnota bezúplatných plnění však musí být pro účely odečtení v hodnotě alespoň 2 000 Kč a zároveň celková hodnota bezúplatných plnění nesmí přesáhnout 10 % ze ZD sníženého o § 34. (Česko, 1992a)

Sazba daně

Zatímco v minulých letech se u DPPO používala sazba 19 %, v roce 2024 došlo k jejímu navýšení na 21 %. Samotná daň se počítá ze sníženého základu daně zaokrouhleného na celé tisíce Kč dolů. Sazba daně pro samostatný základ daně je 15 %. (Česko, 1992a)

Slevy na dani

I právnická osoba si může od daně odečíst slevy na dani, které se uplatňují za zdaňovací období. (Česko, 1992a) Výše slevy se počítá podle přepočteného počtu zaměstnanců se zdravotním postižením. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 124-125)

Výše slev jsou zachyceny v tabulce níže:

Tabulka 7 Výše slev na dani u DPPO (vlastní zpracování dle Česko, 1992a)

Sleva na dani	Výše slevy
Na každého zaměstnance se zdravotním postižením	18 000 Kč
Na každého zaměstnance s těžším zdravotním postižením	60 000 Kč

Zálohy na DPPO

Stejně jako u DPFO se zálohy mohou platit i u DPPO. Zálohy platí poplatníci, u kterých byla poslední známá daňová povinnost vyšší než 30 000 Kč. Zálohy naopak nemusí platit firma v prvním roce od založení ale také obec nebo kraj. (Česko, 1992a)

Pravidla pro jednotlivé kategorie záloh jsou stejné, jako je tomu u záloh fyzických osob, proto zde nebudou znovu tabulkově uvedeny. V případě záloh se stejně jako u fyzických osob mohou odečítat od výsledné daně. (Česko, 1992a)

Zdaňovací období

U právnických osob lze za zdaňovací období považovat kalendářní nebo hospodářský rok. V případě fúze je to rozhodný den fúze až do konce kalendářního roku. Za zdaňovací období lze také považovat účetní období, v případě, kdy je toto období stanoveno na déle než 12 po sobě jdoucích měsíců. (Česko, 1992a)

Daňové přiznání se podává, stejně jako u fyzických osob, do tří měsíců po zdaňovacím období. V případě, že za zdaňovací období je považován kalendářní rok, musí poplatník přiznání podat do 1.4. U elektronické verze je lhůta pro podání přiznání do čtyř měsíců od zdaňovacího období, tedy do 1.5. U právnických osob se vyskytují i právnické osoby podléhající povinnému auditu. V tomto případě může právnická osoba podat daňové přiznání do šesti měsíců od zdaňovacího období. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 125; Česko, 2009)

4.1.3 Daň z nemovitých věcí

Daň z nemovitých věcí se řídí zákonem č. 338/1992 Sb. o dani z nemovitých věcí. V podmínkách České republiky se tato daň dále dělí na daň z pozemků a ze staveb a jednotek. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 323)

Subjekt daně

U daní z nemovitých věcí je poplatníkem této daně vlastník, stavebník, uživatel anebo nájemce pozemku nebo stavby či jednotky. Zároveň může poplatník být jak fyzická, tak i právnická osoba. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 324)

Předmět daně

Předmětem daně v případě daně z nemovitých věcí jsou pozemky, které jsou na území České republiky a jsou evidovány v katastru nemovitostí. V případě daně ze staveb a jednotek jsou předmětem daně dokončené nebo užívané stavby a jednotky. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 324-327; Česko, 1992b)

Osvobození od daně

Od daně jsou v případě pozemků osvobozeny například pozemky ve vlastnictví státu, nebo pozemky ve vlastnictví obce, kde se nacházejí. U staveb a jednotek jsou také osvobozeny stavby a jednotky ve vlastnictví státu nebo stavby a jednotky ve vlastnictví obce, kde se nacházejí. (Česko, 1992b)

Základ daně

Základem daně z pozemků jsou u zemědělského pozemku skutečné výměry pozemků násobené průměrnou cenou pozemku na metr čtvereční, u lesního pozemku cena podle platných cenových předpisů nebo skutečná výměra pozemku násobená stanoveným množstvím Kč. U ostatních ploch je základem daně skutečná výměra pozemku. (Česko, 1992b)

U staveb a jednotek jsou základem daně výměra zastavěné plochy. U jednotek se ještě základ daně v některých případech násobí určeným množstvím Kč. (Česko, 1992b)

Sazba daně

V roce 2024 došlo v rámci konsolidačního balíčku ke změnám daní z nemovitých věcí. Sazby daně se zvýšily o 1,8násobek od hodnot platných v roce 2023. (Vládní balíček opatření 2024: Aktuální obsah po změnách, 2023)

Sazby daně u daně z pozemků se dělí podle toho, pod kterou skupinu pozemky spadají. Sazba daně je buď vyjádřena procentem nebo množstvím Kč na metr čtvereční. U stavebních pozemků se používá i koeficient dle počtu obyvatel dané obce. Nově se také může obec rozhodnout pro zvýšení koeficientu o jednu kategorii nebo naopak snížit až o tři kategorie. (Česko, 1992b)

Sazby u daně ze staveb a jednotek jsou stanoveny jako množství Kč na metr čtvereční a v některých případech se násobí koeficientem obce nebo se přičítá množství Kč za nadzemní podlaží za stanovených podmínek. (Česko, 1992b)

Zdaňovací období

Zdaňovací období u daně z nemovitých věcí je kalendářní rok, přičemž daňové přiznání je poplatník povinen podat do 31. ledna. Samotná hodnota daně se stanovuje podle stavu, ve kterém byl pozemek nebo stavby a jednotky k 1. lednu v daném zdaňovacím období. (Česko, 1992b)

4.1.4 Silniční daň

Silniční daň se řídí zákonem č. 16/1993 Sb., o dani silniční.

Subjekt daně

Poplatníkem silniční daně je provozovatel zdanitelného vozidla nebo uživatel zdanitelného vozidla v případě, že provozovatel vozidla zemřel, zanikl nebo byl zrušen. Dále také osoba

používající vozidlo jako státní hmotnou rezervu a organizační složka osob sídlících v zahraničí, popřípadě mající v zahraničí trvalý pobyt. (Česko, 1992c)

Předmět daně

Předmětem silniční daně jsou zdanitelná vozidla, konkrétně vozidla kategorie N₂ a N₃ a dále i přípojná vozidla kategorie O₃ nebo O₄. (Česko, 1992c)

Výše daně

Sazba daně byla u silniční daně zrušena, výše daně se tedy určuje v roční výši za jednotlivá vozidla. Jednotlivé výše jsou uvedeny v příloze zákona o dani silniční a odvíjí se kategorie vozidla, od počtu náprav a největší povolené hmotnosti v tunách. (Česko, 1992c)

Zdaňovací období

Zdaňovacím obdobím u této daně je opět kalendářní rok. Daňové přiznání je nutno podat do 31. ledna následujícího zdaňovacího období. Pokud částka daně nepřesáhne 100 Kč nemusí se platit. (Česko, 1992c)

4.1.5 Daň z hazardních her

Daň z hazardních her je poměrně nově zavedená daň řídicí se zákonem č. 187/2016 Sb., o dani z hazardních her.

Subjekt daně

Poplatníkem je v tomto případě osoba, která získala základní povolení od Ministerstva financí, ohlašovatel hazardních her ale i osoby, od kterých je povolení nebo ohlášení vyžadováno a dané osoby jimi nedisponují. (Česko, 2016)

Předmět daně

Předmětem daně je činnost provozování hazardních her, které musí být povolené či ohlášené. V případě provozování hazardních her pomocí internetu musí být alespoň jeden z účastníků ve sdílené hře proti jiným hráčům rezidentem České republiky. U loterií se jako provozování hazardních her považuje příjem sázek i výplata výher. (Česko, 2016)

Základ daně

Základ daně se skládá z jednotlivých dílčích základů, které tvoří částky, u kterých výše vkladů do hazardních her převyšuje výplaty výher a vrácené vklady. Výsledná částka

základu daně se dále pro účely stanovení daně zaokrouhlí na celé stokoruny nahoru. (Česko, 2016)

Sazby daně

Sazby daně se liší podle druhů hazardních her. U loterií je sazba daně stanovena na 35 % u kursových sázek, totalizátorových her nebo binga je to 30 %. Technické hry a hazardní hry provozované bez potřebného základního povolení nebo ohlášení jsou zdaněny sazbou 35 % a technické a živé hry spolu s tombolami a turnaji malého rozsahu podléhají sazbě daně ve výši 30 %. (Česko, 2016)

Zdaňovací období

Daň se vyměřuje za kalendářní čtvrtletí s tím, že daňové přiznání je podáváno elektronicky do 25. dne měsíce následujícího po daném kalendářním čtvrtletí. (Česko, 2016)

4.2 Nepřímé daně

V České republice se můžeme setkat se čtyřmi druhy nepřímých daní. Jsou jimi daň z přidané hodnoty, kterou lze jako jedinou identifikovat jako daň univerzální a dále daně selektivní mezi něž patří spotřební daně, cla a také daně energetické. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 49)

4.2.1 Daň z přidané hodnoty

Daní z přidané hodnoty se zabývá zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty.

Subjekt daně

U DPH se lze setkat s pojmem „osoba povinná k dani“. Tato osoba je identifikovatelná jako osoba, která na území ČR uskutečňuje ekonomickou činnost. Může se jednat jak o fyzickou, tak i právnickou osobu. Osoba povinná k dani se stane plátcem DPH v případě, že byl její obrat za předchozí dvanácti po sobě jdoucích kalendářních měsíce větší než 2 000 000 Kč. Zároveň tento plátcem musí mít sídlo v tuzemsku. Plátcem daně naopak není identifikovaná osoba, je však stále osobou povinnou k dani, jelikož pořizuje zboží, které je předmětem DPH z jiného členského státu. (Česko, 2004)

Předmět daně

Předmětem daně jsou zboží a služby, které jsou dodány nebo poskytnuty osobou povinnou k dani. Dále také pořízení zboží z jiného členského státu, u kterého je místo plnění

v tuzemsku, pořízení dopravního prostředku z jiného členského státu a také dovezené zboží s místem plnění v tuzemsku. (Česko, 2004)

Základ daně

Základem daně se stávají veškeré obdržené úplaty za zdanitelná plnění, a to i včetně úplat co ještě nebyly uskutečněny. Do základu daně se nezapočítává samotná daň z přidané hodnoty, která je ke zdanitelnému plnění připočtena. (Česko, 2004)

Osvobození od daně

Osvobozená plnění nevstupují do předmětu daně a dělí se na dva typy osvobození, a to bez nároku a s nárokem na odpočet. S osvobozením bez nároku na odpočet se setkají hlavně osoby na území ČR. Patří mezi ně například poštovní služby, penzijní a pojišťovací činnosti nebo i vzdělávací služby. Osvobození s nárokem na odpočet se naopak většinou týká zahraničních osob. Důvodem je výběr DPH v dané zahraniční zemi, a tak je zavedeno toto pravidlo k naplnění principu zdanění těchto zboží nebo služeb v zemi, kde se spotřebovávají. Příklady těchto osvobozených plnění budou vývoz zboží, dodání zboží do jiného členského státu a také pořízení z jiného členského státu. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 266; Česko, 2004)

Sazby daně

Od letošního roku byly pro DPH zredukovány sazby daně ze tří na dvě, a to konkrétně sazby uvedené v tabulce 13, kde jsou vyjmenovány i některé zboží a služby spadající pod tyto sazby daně. (Vládní balíček opatření 2024: Aktuální obsah po změnách, 2023; Česko, 2004)

Tabulka 8 Sazby DPH (vlastní zpracování dle Česko, 2004)

Sazba daně	Předmět sazby
Základní sazba - 21 %	Většina zboží a služeb, podávání některých nealkoholických nápojů, čepované pivo a další
Snížená sazba - 12 %	Potraviny, léky, rostliny, služby týkající se opravy a úpravy zdravotnických prostředků, ubytovací a stravovací služby, noviny, časopisy, pozemní i vodní hromadná doprava a další

Zdaňovací období

Zdaňovacím obdobím u DPH je kalendářní měsíc nebo kalendářní čtvrtletí. Kalendářní čtvrtletí si lze zvolit jako zdaňovací období v případě, že plátcův obrat za bezprostředně předcházející kalendářní rok není větší než 10 000 000 Kč. Daňové přiznání se podává do 25 dnů po skončení zdaňovacího období. (Česko, 2004)

4.2.2 Spotřební daně

Judikaturu týkající se spotřebních daní upravuje zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních.

Plátcí daně

Spotřební daně mají povinnost platit fyzické i právnické osoby, které provozují daňový sklad, jsou oprávněnými příjemci nebo odesílateli nebo produkty spadající pod předmět spotřební daně vyrábí. (Česko, 2003)

Předmět daně

Předmětem daně spotřební se stávají vybrané výrobky vyrobené na území EU nebo jsou do EU dováženy nebo byly neoprávněně na toto území dovezeny. Vybrané produkty v rámci České republiky jsou minerální oleje, líh, pivo, víno a meziproducty a tabákové výrobky. V případě tabáku se daň vybírá také ze surového tabáku, zahříváných tabákových výrobků, z výrobků, které souvisejí s tabákovými výrobky a z ostatních tabákových výrobků. (Česko, 2003)

Základ daně

Pro jednotlivé vybrané výrobky jsou stanoveny různé základy daně. Pro každý vybraný výrobek je základ daně stanoven ve fyzikálních jednotkách. U minerálních olejů je to množství těchto olejů, které jsou vyjádřeny v 1 000 litrech a u daně z lihu, piva, vína a meziproductů je základ daně vyjádřen v hektolitrech. U tabákových výrobků například v případě cigaret do základu daně vstupuje cena pro konečného spotřebitele i množství v kusech a u tabáku množství v kilogramech. (Česko, 2003)

Sazby a výpočet daně

Sazby jsou diferencovány podle typu výrobků a následně lze daň vypočítat jako součin sazeb a základu daně. Samotné sazby daně jsou stanoveny v Kč na danou fyzikální jednotku. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 243; Česko, 2003)

Zdaňovací období

U spotřebních daní je zdaňovacím obdobím kalendářní měsíc, přičemž se toto období netýká dovážených vybraných výrobků. Daňové přiznání je nutno podat do 25 dnů od konce zdaňovacího období. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 248; Česko, 2003)

4.2.3 Energetické daně

Energetické nebo také ekologické daně byly od roku 2008 zavedeny v ČR. Energetické daně se týkají zemního plynu, pevných paliv a elektřiny. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 250) Tyto daně jsou upraveny v zákoně č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů.

Plátce daně

Plátcem daně stává dodavatel dodávající plyn, palivo nebo elektřinu konečnému spotřebiteli, a to na území České republiky. Plátcí daně jsou u zemního plynu a elektřiny také osoby, které provozují distribuční a přenosové soustavy. (Česko, 2007)

Předmět daně

Předmětem daně ze zemního plynu jsou plyny určené pro pohon motorů, výrobu tepla nebo zemní plyn využívaný pro stacionární motory, pro stroje určené ke stavebním a inženýrským pracím nebo také pro vozidla užívající jiné než veřejné cesty. V případě pevných paliv se předmětem daně stává černé uhlí, hnědé uhlí, brikety, koks a polokoks nebo třeba rašelina. U elektřiny je předmětem daně elektřina. (Česko, 2007)

Základ daně

Základy daně jsou u zemního plynu a elektřiny jejich množství v megawatthodinách a u pevných paliv množství paliva v gigajoulech. (Česko, 2007)

Sazby a výpočet daně

Sazby daně jsou rozdílné pro každý typ produktů a jsou vyjádřeny jako množství Kč na fyzikální jednotku. Samotná výše daně se vypočítá jako součin základu daně a sazby daně. (Česko, 2007)

Zdaňovací období

Stejně jako u ostatních dosud zmíněných nepřímých daní je i pro spotřební daně zdaňovací období stanoveno na kalendářní měsíc a je nutné podat daňové přiznání a daň splatit do 25 dnů po skončení zdaňovacího období. (Česko, 2007)

4.2.4 Clo

Hodnota cla se skládá ze sazby relativní, která se odvíjí od základu daně a dále ze sazby diferencovaná, která bere v potaz druh a původ zboží. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 233)

4.3 Ostatní daňové příjmy

V České republice lze pod kategorií ostatních daňových příjmů zařadit sociální pojistné dělíci se dále na sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 182)

4.3.1 Sociální zabezpečení

V České republice lze pod sociální zabezpečení zařadit důchodové pojištění, státní politiku nezaměstnanosti a nemocenské pojištění. Důchodové pojištění je placeno v rámci pozdější výplaty starobních, invalidních nebo i vdovských či sirotčích důchodů. Pod státní politiku nezaměstnanosti spadají případné podpory v nezaměstnanosti a dále si tyto platby využívají k podpoře tvorby nových pracovních míst. Posledním subsystémem je nemocenské pojištění, které je vypláceno v případě nemocenské dovolené či v případě podpory při mateřství a také ošetrovné. (Vančurová a Zídková, 2022, s. 182-183)

Jednotlivými subsystémy se zabývá zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku a zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění.

Poplatníci a plátcí pojistného

Poplatníky pojistného na sociální zabezpečení jsou zaměstnavatelé, zaměstnanci a OSVČ. V případě nemocenského pojištění jsou účastníci pojištění zaměstnanci, zaměstnavatelé, kteří platí za své zaměstnance a dobrovolně se mohou nemocenského pojištění účastnit i OSVČ. Všeobecně lze konstatovat, že účastníky sociálního zabezpečení jsou osoby, které mají zdanitelné příjmy. (Česko, 1992d; Česko, 2006a; Vančurová a Zídková, 2022, s. 185)

Vyměřovací základ

V případě zaměstnanců se vyměřovacím základem stává úhrn jeho příjmů. Maximální vyměřovací základ v roce 2024 je 2 110 416 Kč. U zaměstnavatelů je to součet všech úhrnů vyměřovacích základů jejich zaměstnanců a OSVČ si vyměřovací základ určuje sama, vyměřovací základ však nesmí být nižší než 55 % daňového základu u daně z příjmů ze samostatné činnosti. V roce 2024 je pro OSVČ, u kterých je příjem ze samostatné činnosti

jediným zdrojem příjmu, minimální vyměřovací základ 158 292 Kč a maximální 2 110 416 Kč. Vyměřovací základ se stanovuje z rozhodného období, které je u OSVČ kalendářní rok a u všech ostatních kalendářní měsíc. (Česko, 1992d; Sociální pojištění v roce 2024, ©2024; Změna výše minimálních záloh OSVČ v roce 2024, ©2024)

Sazby pojistného

Jak již bylo uvedeno, pojistné na sociální zabezpečení se může týkat několika typů osob. V následující tabulce jsou uvedeny jednotlivé sazby pro rok 2024.

Tabulka 9 Sazby pojistného na sociální zabezpečení (vlastní zpracování dle Česko, 1992d)

Typ osoby	Důchodové pojištění	Státní politika nezaměstnanosti	Nemocenské pojištění
Zaměstnanec	6,5 %	x	0,6 %
Zaměstnavatel	21,5 %	1,2 %	2,1 %
OSVČ	28 %	1,2 %	2,7 % (pokud se dobrovolně účastní)

4.3.2 Veřejné zdravotní pojištění

Veřejné zdravotní pojištění je čtvrtým subsystémem sociálního pojistného. Platby z tohoto pojištění jsou určeny pro úhradu výdajů spojených se zdravotními úkony v rámci stanovených zákonných pravidel. (Vančurová a Zidková, 2022, s. 181) Veřejné zdravotní pojištění upravují zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění a také zákon č. 48/1997 Sb., veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů.

Podstatou veřejného zdravotního pojištění je zajištění prostředků pro částečné nebo úplné uhrazení zdravotní péče. Kompetentním orgánem jsou v tomto případě zdravotní pojišťovny. (Červinka, 2020, s. 14)

Pojištěnci a plátcí pojistného

Pojištěnci veřejného zdravotního pojištění jsou všechny osoby s trvalým pobytem na území České republiky, případně osoby zde pracující bez trvalého pobytu. Pojištění pak jsou povinni platit zaměstnanci, zaměstnavatelé, OSVČ ale i stát. Za zaměstnance odvádí část veřejného zdravotního pojištění jejich zaměstnavatel, a to srážkou ze mzdy zaměstnance. Stát je plátcem tohoto pojištění například v případě nezaopatřených dětí, osob na mateřské

dovolené, osob ucházejících se o zaměstnání nebo osob v detenčních zařízeních. Jelikož účastníkem veřejného zdravotního pojištění je každá osoba s trvalým pobytem na území ČR, platí povinnost platit toto pojištění i pro osoby, které nemají žádné zdanitelné příjmy a zároveň za ně toto pojištění neplatí stát. Tato povinnost vzniká v případě, že jsou předchozí zmíněné skutečnosti platné po dobu celého kalendářního měsíce. (Česko, 1997)

Vyměřovací základ

Vyměřovací základ se stanovuje stejným způsobem, jak je popsáno u sociálního zabezpečení. U OSVČ s příjmem pouze ze samostatné činnosti je minimální vyměřovací základ 263 802 Kč, jinak je vyměřovací základ 50 % ze ZD. U osob bez zdanitelných příjmů se jako vyměřovací základ považuje hodnota minimální mzdy. (Česko, 1992e; Jaký je minimální vyměřovací základ?, ©2024)

Sazby pojistného

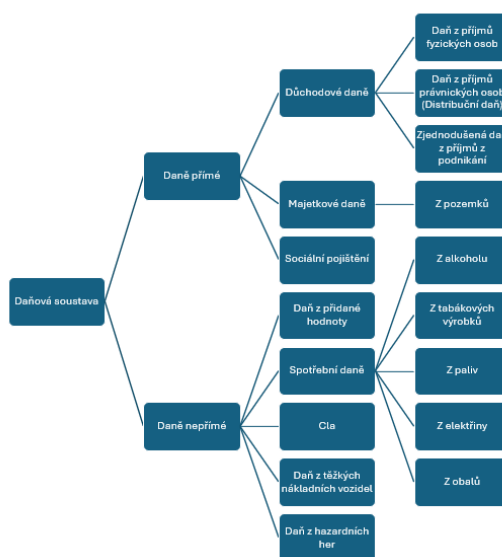
Jelikož se veřejné zdravotní pojištění týká více osob, než se týká sociálního zabezpečení, v tabulce byly přidány i osoby bez zdanitelných příjmů a státní pojištěnec. (Česko, 1997)

Tabulka 10 Sazby pojistného na veřejné zdravotní pojištění (vlastní zpracování dle Česko, 1997 a Česko, 1992e)

Typ osoby	Sazba pojistného na veřejné zdravotní pojištění
Zaměstnanec	4,5 %
Zaměstnavatel	9 %
OSVČ	13,5 %
Osoba bez zdanitelných příjmů	
Státní pojištěnec	

5 DAŇOVÁ SOUSTAVA ESTONSKA

Další kapitola bude pojednávat o daňové soustavě Estonska. Kapitola se bude opět zaměřovat jak na daně přímé, tak nepřímé. Estonsko nemá na rozdíl od České republiky žádnou daň zařazenou mezi ostatními daňovými příjmy.

Obrázek 3 Struktura daňového systému Estonska (vlastní zpracování dle Taxes, 2024)

5.1 Přímé daně

V Estonsku se daně přímé dělí na daně důchodové, majetkové a sociální pojištění. Důchodové daně lze dále dělit na daň z příjmů fyzických a právnických osob. Zvláštní daní v případě Estonska je zjednodušená daň z příjmů z podnikání. Pod majetkové daně spadá daň z pozemků. (Taxes, 2024)

5.1.1 Daň z příjmů fyzických osob

Daní z příjmů fyzických osob se v Estonsku zabývá zákon o daních z příjmů RT I 1999, 101, 903, Tulumaksuseadus.

Subjekt daně

Dle § 12 v zákoně o daních z příjmů jsou subjektem daně z fyzických osob daňoví rezidenti i nerezidenti. Rezidentem se rozumí fyzická osoba, která má na území Estonska trvalý pobyt, nebo se na tomto území zdržuje více než 183 dní v roce v rozmezí dvanácti po sobě jdoucích kalendářních měsíců. Nerezidentem je naopak fyzická osoba nesplňující ani jednu z výše uvedených podmínek. (Estonsko, 1999)

Předmět daně

Předmětem DPFO jsou veškeré příjmy rezidentů získané za dané zdaňovací období, a to jak na území Estonska, tak i mimo něj. V případě nerezidentů podléhají zdanění pouze příjmy získané na území Estonska. (Estonsko, 1999)

Základ daně

V Estonsku se setkáme s devíti dílčími základy daně, které sečtením vytvoří základ daně z příjmu fyzických osob. (Estonsko, 1999)

Příjmy ze zaměstnání (§ 13)

Pod příjmy ze zaměstnání spadají veškeré mzdy, platy, další odměny, náhrady za dovolenou a náhrady mzdy související s ukončením pracovního poměru. Dále lze zařadit nemocenské dávky, náhrady za dovolenou vyplácené ze státního rozpočtu a v neposlední řadě i kompenzace vyplácené v případě pracovního úrazu nebo nemoci z povolání, a to v případě, že nejsou tyto kompenzace vypláceny pojišťovnou. (Estonsko, 1999)

Příjmy z podnikání (§ 14)

Pod tento dílčí základ daně spadá veškerý příjem získaný v rámci podnikatelské činnosti bez ohledu na čas jeho přijetí. Za podnikání se nepovažuje převod cenných papírů, které jsou ve vlastnictví fyzické osoby. Naproti tomu lze za podnikatelskou činnost považovat také některé příjmy z nájemného, které jsou zmíněny v § 16. (Estonsko, 1999)

Výdaje související s příjmy z podnikatelské činnosti (§ 32)

Podnikatelé zapsaní v obchodním rejstříku si mohou od svých příjmů odečíst výdaje související s podnikáním podle § 32. Tyto výdaje musí souviset s dosažením, udržením a zajištěním jejich příjmů. (Estonsko, 1999)

V případě, že výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zisku přesáhnou hodnotu příjmů z podnikání za dané období, si lze tuto převyšující hodnotu odečíst od příjmů z podnikání v následujících deseti zdaňovacích obdobích. (Estonsko, 1999)

Příjmy z převodu majetku (§ 15)

Příjmy z převodu majetku jsou příjmy získané z prodeje nebo směny jakýchkoliv převoditelných a peněžně ocenitelných věcí. Mezi tyto věci lze zařadit nemovitý i movitý majetek, akcie na jméno, cenné papíry, vklady do veřejné nebo komanditní společnosti a další. Výše tohoto dílčího základu daně se vypočítá jako rozdíl mezi pořizovací cenou a

prodejní cenou daného majetku. Výsledkem může být zisk nebo ztráta. Od zisku dále lze odečíst výdaje související s prodejem tohoto majetku a ke ztrátě tyto výdaje přičíst. V případě vzniku ztráty při převodu cenných papírů si lze v následujících zdaňovacích obdobích odečíst od příjmů z převodu cenných papírů částku, o kterou pořizovací cena převyšuje cenu prodejní. (Estonsko, 1999; Securities and investment account, 2024)

Příjmy z nájemného a autorských honorářů (§ 16)

Dle zákona o daních z příjmů pod tuto kategorii spadají příjmy z nájemného, úplaty za zřízení práva na věc a strpění věcného břemene. Dále také příjmy získané z protiplnění za právo užívat autorská práva k literárnímu, uměleckému nebo vědeckému dílu, za právo užívání patentu, ochranné známky, průmyslového nebo užitného vzoru nebo tajného vzorce či postupu. V neposlední řadě lze do této kategorie zařadit i příjmy z práva užívat průmyslové a obchodní know-how nebo průmyslové, obchodní nebo vědecké zařízení. (Estonsko, 1999)

Příjmy z úroků (§ 17)

Daň je uvalena na úroky z půjček, leasingů nebo jiných dluhových závazků, včetně cenných papírů a vkladů. Osvobozeny jsou úroky přijaté z finančního majetku pořízeného v rámci penzijního investování blíže specifikovaného v § 17². (Estonsko, 1999)

Příjmy z dividend (§ 18)

Příjmy z dividend a jiného rozdělení zisku se stávají předmětem zdanění v případě, že jsou obdrženy fyzickou rezidentní osobou od zahraniční právnické osoby, a to jak v peněžní, tak i nepeněžní formě. Dividendy jsou osvobozeny v případě, že byla zaplacená daň z příjmů z podílu na zisku nebo byla daň z příjmů z dividend zdaněna srážkovou daní v jiném státě anebo byly dividendy přijaty jako aktiva pořízená za peníze z účtu penzijního investování. (Estonsko, 1999)

Příjmy z důchodů, stipendií, grantů, dávek, výživného, cen a výher v loteriích (§ 19)

V tomto případě dani z příjmů podléhají všechny důchody, stipendia, granty, dávky, ceny za kulturní a vědecká ocenění, výhry z hazardních her, dávky obdržené na základě zákona o rodinných dávkách, náhrady a diety související se sportovními úkony nebo náhrady a diety placené umělcům v rámci služebních cest souvisejících s jejich tvůrčí činností. (Estonsko, 1999)

Příjmy z pojistných plnění a plateb z penzijních fondů (§§ 20, § 21)

U pojistných plnění se zdaňují dávky vyplácené v dočasné pracovní neschopnosti na základě zákona o zdravotním pojištění, dávky na podporu v nezaměstnanosti a také částky vyplácené pojistníkovi, pojištěnci nebo oprávněné osobě v případě investičního životního pojištění, od kterých se odečítá výše zaplaceného pojistného. Dále jsou zdaněny i platby vyplácené pojistníkovi a pojištěnci na základě smlouvy podle zákona o penzijních fondech a na základě smlouvy o doplňkovém penzijním spoření. (Estonsko, 1999)

Příjmy právnických osob se sídlem na území jurisdikce nespolupracující v daňové oblasti (§ 22)

Posledním dílčím základem jsou příjmy právnických osob se sídlem na území jurisdikce nespolupracující v daňové oblasti, které se stávají předmětem daně v případě, že jsou ovládány rezidenty Estonska, a to bez ohledu na to, zda daná právnická osoba zisky rozdělila nebo ne. Jurisdikce nespolupracující v daňové oblasti jsou takové jurisdikce, které nedodrží kritéria řádné správy v daňové oblasti, především mívají nízkou daňovou transparentnost, méně spravedlivé formy zdanění a nebo se odchyľují od opatření proti základu daně a přesouvání zisku. Právnická osoba je považována za ovládanou estonskými rezidenty v případě, že jsou vlastníky alespoň 50 % akcií, hlasů nebo práv na zisk této právnické osoby. Při výpočtu tohoto dílčího základu se tak tento příjem zdaňuje u poplatníka, který vlastní alespoň 10 % akcií, hlasů nebo práv na zisk. (Estonsko, 1999; Unijní seznam jurisdikcí nespolupracujících v daňové oblasti, 2024)

Daňové odpočty

Mezi odpočty lze zahrnout základní daňový odpočet, výdaje na vzdělávání, dary a pojistné a akvizice podílových listů penzijních fondů. (Estonsko, 1999)

Základní daňový odpočet (§ 23)

Základní daňový odpočet si může rezidentní fyzická osoba odečíst od svého základu daně. Na rok 2024 je hodnota tohoto daňového odpočtu stanovena na 7 848 EUR, přičemž tuto částku si nemůže odečíst osoba, která v daném zdaňovacím období dosáhne důchodového věku. (Estonsko, 1999)

Pokud však příjem fyzické osoby přesáhne 14 400 EUR a zároveň je nižší než 25 200 EUR, základní daňový odpočet se vypočte jako $7\,848 - 7\,848/10\,800 * (\text{výše příjmu} - 14\,400)$. (Estonsko, 1999)

U osob, které mají roční příjmy vyšší než 25 200 EUR je základní daňový odpočet 0 EUR. (Calculation of basic exemption, 2024)

V případě fyzické osoby, která ve zdaňovacím období dosáhne důchodového věku, je základní odpočet stanoven jako dvanáctinásobek průměrného starobního důchodu, ten se následně odečte od zdanitelného příjmu. (Estonsko, 1999)

Výdaje na vzdělávání (§ 26)

V případě výdajů vynaložených na vzdělávání si lze tyto výdaje odečíst od základu daně. Výdaje mohou být vynaloženy jak na vzdělávání poplatníka, příbuzného v sestupné linii či sestry nebo bratra do 26 let věku. (Estonsko, 1999)

Dary (§ 27)

Rezidentní fyzická osoba si také může odečíst hodnotu darů poskytnutých neziskovým organizacím, náboženským organizacím nebo organizacím se sídlem v jiném smluvním státě. Dary lze přitom poskytnout v peněžní i nepeněžní formě a musí být řádně evidovány. (Estonsko, 1999)

Dary spolu s výdaji na vzdělávání mohou být odečteny od základu daně jen do maximální výše 50 % z příjmů a zároveň nesmí být vyšší než 1 200 EUR. (Estonsko, 1999)

Pojistné a akvizice podílových listů penzijních fondů (§ 28)

Od základu daně se také mohou odečíst část pojistného zaplaceného pojistiteli v rámci smlouvy o doplňkovém penzijním spoření nebo podobné smlouvy, jejíž cílem je výplata částek sloužících k důchodu a výdaje vynaložené na získání podílových listů dobrovolného penzijního spoření v Estonsku nebo jiných smluvních státech. Lze také odečíst souhrnné příspěvky na smlouvu PEPP. (Estonsko, 1999)

Odpočet lze odečíst v maximální výši 15 % ze základu daně očištěného o ostatní odpočty. Maximální výše odpočtu také nemůže být vyšší než 6 000 EUR. (Estonsko, 1999)

Sazby daně

V Estonsku je jednotná sazba daně ve výši 20 %. Srážková daň je pro vybrané příjmy 10 % nebo 7 %. (Estonsko, 1999)

Zálohy na DPFO

U OSVČ je daň vybírána v rámci záloh na daň z příjmů v průběhu zdaňovacího období. Výše záloh se určuje podle poslední známé daňové povinnosti a jejich výše je stanovena jako jedna

čtvrtina z této částky. Poplatník je poté povinen tyto zálohy zaplatit ve stejné výši do 15. září a 15. prosince. Pokud však výše čtvrtletní platby nepřesáhne 300 EUR, poplatník zálohy platit nemusí. Stejně tak nemusí poplatník platit zálohy v případě, že provozuje podnikání prvním rokem. (Estonsko, 1999)

Zdaňovací období

Zdaňovacím obdobím u DPFO je kalendářní rok. Daňové přiznání je nutné podat do 30. dubna v následujícím roce po zdaňovacím období nebo elektronicky do 15. února. Daňové přiznání nemusí podávat osoby, které nemají příjmy vyšší, než je základní daňový odpočet. (Estonsko, 1999)

5.1.2 Daň z příjmů právnických osob (Distribuční daň)

Stejně jako u DPFO se daní z příjmů právnických osob zabývá zákon o daních z příjmů RT I 1999, 101, 903, Tulumaksuseadus.

Subjekt daně

Subjektem daně jsou rezidentní i nerezidentní právnické osoby. Rezidentní osoby jsou zřízeny v souladu s estonským právem, s výjimkou svěřeneckých fondů. Rezidenty jsou dále Evropské akciové společnosti a Evropská sdružení se sídlem v Estonsku. Nerezidentem je právnická osoba nesplňující výše uvedené podmínky. Daň z příjmů tak musí platit jen v případě, že má v Estonsku stálou provozovnu a v případě, že její příjmy pochází z území Estonska. (Estonsko, 1999)

Předmět daně

Estonsko má oproti České republice velice specifický způsob zdanění právnických osob. Předmětem daně jsou v případě Estonska distribuované zisky bez ohledu na to, jakou formou jsou rozdělovány. Daň z příjmů se poté platí z částky rozdělovaného zisku. (Estonsko, 1999; Taxes, 2024)

Základ daně

Jelikož je předmětem daně jakákoliv forma přerozděleného zisku, v Estonsku se daní dílí základy daně, do kterých se tato distribuce zisku promítá. Základ daně se skládá z poskytnutých darů a náklady na reprezentaci, dividend a jiných rozdělení zisků, výdajů nesouvisející s podnikatelskou činností a činnostmi uvedenými ve stanovách a ostatních

plateb nesouvisejících s podnikáním. Zaměstnanecké požitky se daní na úrovni zaměstnavatele. (Široký, 2018; Estonsko, 1999)

Zaměstnanecké požitky (§ 48)

Zaměstnanecké požitky se odvádí na úrovni zaměstnavatele, kterým může být jak fyzická, tak právnická osoba. Díky tomu se už tyto požitky nemusí danit na úrovni zaměstnance, pro kterého jsou určeny. Zaměstnanecké požitky jsou mimoplatové výhody poskytované zaměstnancům a lze mezi ně zařadit úplné nebo částečné krytí nákladů na bydlení, poskytnutí vozidla zaměstnanci pro jiné než služební účely nebo také zvýhodněné úvěry s nižšími úrokovými sazbami než v běžných tržních podmínkách. Hodnota zaměstnaneckého požitku se většinou vyčíslí podle obvyklé tržní ceny. (Estonsko, 1999)

Poskytnuté dary a náklady na reprezentaci (§ 49)

V případě darů se platí daň z darů, ze kterých nebyla sražena srážková daň. Předmětem zdanění nejsou statky nebo služby darované na reklamní účely do výše 10 EUR bez DPH. Nedaní se také dary poskytnuté neziskovým a církevním organizacím do konkrétní hodnoty. (Estonsko, 1999)

Dividendy a ostatní formy rozdělování zisku (§ 50)

Daň se odvádí také ze všech dividend a ostatních forem rozdělení zisku, nevybírání se z bonusových akcií. V případě, že je hodnota rozděleného zisku právnické osoby větší nebo stejná jako průměrný rozdělený zisk za poslední tři roky, může tato právnická osoba zdanit své dividendy v sazbě 14 %. Zároveň však musí hodnotu zdanitelného příjmu vynásobit koeficientem 0,86. Takový případ se nazývá zdanění pravidelně vyplácených dividend a dalších forem rozdělování zisku. Zdanění podléhá také skryté rozdělení zisku. V tomto případě se zdaňují i takové formy transakcí, které by skryté rozdělení zisku mohly představovat. Týká se to například různých půjček poskytnutých akcionářům nebo společníkům a úvěry poskytnuté mateřským a dceřiným společnostem za podmínek stanovených v § 50². (Estonsko, 1999)

Náklady nesouvisejících s podnikáním a činnostmi uvedenými ve stanovách (§ 51)

Právnické osoby také musí platit daň z nákladů, které nesouvisí s podnikáním a ani s činnostmi uvedenými ve stanovách společnosti, toto neplatí pro úvěrové instituce. Do této kategorie spadá například koupě nemovitosti nesouvisející s podnikáním. (Estonsko, 1999)

Ostatní náklady nesouvisejících s podnikáním (§ 52)

Pokud nebyly náklady nesouvisející s podnikáním zdaněny podle § 48 - § 51 a zároveň nepodléhali srážkové dani, daní se podle § 52. Stejně tak této formě zdanění podléhají rezidentské úvěrové instituce. (Estonsko, 1999)

Sazba daně

Právnícké osoby podléhají zdanění ve výši 20 %. Samotná daň se vypočte jako součet všech dílčích základů daně vydělených koeficientem 0,80. Následně se tato hodnota vynásobí sazbou daně. Pravidelně vyplácené dividendy jsou zdaněny 14 % sazbou a dělí se koeficientem 0,86. (Estonsko, 1999)

Zdaňovací období

Zdaňovacím obdobím u právnické osoby je kalendářní měsíc. Zaměstnanecké požitky do daňového přiznání přiznává osoba nebo orgán poskytující tyto zaměstnanecké požitky, a to do 10. dne následujícího kalendářního měsíce. Všechny ostatní položky uvádí do přiznání právnická osoba též do 10. dne následujícího kalendářního měsíce. (Estonsko, 1999)

5.1.3 Zjednodušená daň z příjmů z podnikání

Zjednodušená daň z příjmů z podnikání byla zavedena v roce 2018 a upravuje ji zákon o zjednodušené dani z příjmů z podnikání RT I, 2017, 2 Ettevõtlastulu lihtsustatud maksustamise seadus.

Subjekt a plátce daně

Tato daň se týká fyzických osob, které mají zřízený podnikatelský účet, na nějž přijímají částky z poskytování zboží nebo služeb. Samotný podnikatelský účet se zřizuje na jméno fyzické osoby přes úvěrovou instituci, která je rezidentem ve smluvním státě Dohody o EHP nebo v něm má stálou provozovnu. Poplatníkem zároveň nesmí být osoba povinná k platbě DPH. (Estonsko, 2017)

Předmět daně a způsob výběru daně

Předmětem zdanění jsou příjmy získané z poskytování zboží nebo služeb. Úvěrová instituce předává elektronicky údaje o poplatníkovi a o částkách přijatých na jeho podnikatelský účet přímo daňovému a celnímu úřadu, který následně vypočte jeho daňovou povinnost. Úvěrová instituce následně obdrží informaci o hodnotě daňové povinnosti, kterou dále na podnikatelském účtu zarezervuje. Tato částka je následně poplatníkovi z podnikatelského účtu odečtena a poslána daňovému a celnímu úřadu. (Estonsko, 2017)

Základ a sazba daně

Daň se na rozdíl od obvyčejného příjmu z podnikání platí pouze z příjmů, základ daně se neočišťuje o výdaje. (Estonsko, 2017)

Sazby daně u zjednodušené daně z příjmů z podnikání jsou 20 % do příjmu 25 000 EUR měsíčně a 40 % nad 25 000 EUR měsíčně. (Estonsko, 2017)

Pokud je poplatník osobou povinnou k příspěvkům do penzijního fondu podle § 6 zákona o příspěvcích o penzijního důchodu, platí se zjednodušená daň z příjmů z podnikání v následujícím složení:

Tabulka 11 Složení zjednodušené daně z příjmů z podnikání (Estonsko, 2017)

Typ poplatníka	Druh daně	Poměr části daně
Osoba povinná k příspěvkům do penzijního fondu	Daň z příjmů	20/55
	Sociální daň	33/55
	Příspěvky do penzijního fondu	2/55
Osoba nepovinná k příspěvkům do penzijního fondu	Daň z příjmů	20/53
	Sociální daň	33/53

Zdaňovací období

Zdaňovacím obdobím je kalendářní měsíc. (Estonsko, 2017)

5.1.4 Daň z pozemků

Daň z pozemků upravuje zákon dani z pozemků RT I 1993, 24, 428, Maamaksuseadus.

Subjekt daně

U daně z pozemku je poplatníkem každý vlastník nebo uživatel pozemku, který má daný pozemek v pronájmu nebo k němu má užívací právo. (Estonsko, 1993)

Předmět daně

Předmětem daně jsou veškeré pozemky s výjimkou pozemků, co jsou ze předmětu daně vyňaty. (Estonsko, 1993)

Základ daně

Základ daně tvoří odhadní hodnota pozemku založená na hromadném ocenění pozemků. Poslední hromadné ocenění proběhlo v roce 2022. (Estonsko, 1993; Land tax from January 1, 2024, ©2024)

Sazby daně

Sazby daně jsou rozděleny podle typu pozemku, výše sazeb je uvedena v tabulce níže:

Tabulka 12 Sazby daně z pozemků (Estonsko, 1993)

Typ pozemku	Sazba daně
Obytné pozemky a dvorky na ziskových pozemcích	0,1 – 0,5 %
Ostatní ziskové pozemky	0,1 – 0,5 %
Pozemky s jinými účely	0,1 – 1 %

Zdaňovací období

Zdaňovacím obdobím je kalendářní rok, přičemž daň z pozemků se neplatí v případě, že je hodnota daňové povinnosti menší než 5 EUR. Daň nepřesahující 64 EUR se platí do 31. března. U daně vyšší než 64 EUR se do 31. března platí nejméně polovina z této daně, přitom minimální hodnota však musí být alespoň 64 EUR, zbytek daně lze zaplatit až do 1. října. (Estonsko, 1993)

5.1.5 Sociální pojištění

Sociální pojištění v Estonsku se skládá ze sociální daně a pojištění v nezaměstnanosti. Sociální daň upravuje zákon o sociální dani, RT I 2000, 102, 675 Sotsiaalmaksuseadus. V podmínkách Estonska se sociální daň skládá ze státního důchodového pojištění, spadající pro I. důchodový pilíř, státního zdravotního pojištění a případně z příspěvků do penzijního fondu. Pojištění v nezaměstnanosti se řídí zákonem o pojištění v nezaměstnanosti, RT I 2001, 59, 359, Töötuskindlustuse seadus. (Estonsko, 2000a; Estonsko, 2001)

Subjekt a plátce sociální daně

Sociální daň jsou povinni platit rezidentní právnické osoby, fyzické osoby, nerezidentní právnické osoby, které mají v Estonsku stálou provozovnu, nerezidentní fyzické osoby provádějící platby spadající pod předmět daně, státní, venkovské a městské úřady a stát, venkovská obec nebo město za osoby specifikované v § 6. (Estonsko, 2000a)

Předmět sociální daně

Předmětem daně jsou mzdy, platy a odměny v peněžních jednotkách vyplácené zaměstnancům, úředníkům a členům řídicích a kontrolních orgánů. Dále také příjmy OSVČ po odečtení výdajů souvisejících s podnikáním a dávky v nezaměstnanosti. Zdaňují se také zaměstnanecké požitky, které byly zmíněny v popisu daně z příjmů právnických osob. (Estonsko, 2000a)

Vyměřovací základ sociální daně

V Estonsku je zaveden minimální vyměřovací základ, který v roce 2024 tvoří minimálně 725 EUR měsíčně. U OSVČ se jako vyměřovací základ používá hodnota příjmů očištěných o výdaje a u penzijního fondu příjmy očištěné o sociální daň. (Social tax, 2024; Mandatory funded pension, ©2021)

Příspěvky do penzijního fondu

Pod sociální daň také v spadají případy rezidentní fyzické osoby narozené v roce 1983 nebo později příspěvky do penzijního fondu. Pro osoby narozené před rokem 1983 jsou tyto příspěvky dobrovolné. Typově se jedná o povinné platby odváděné do důchodového fondového systému, tedy II. pilíře. Účelem je spoření na důchodový věk formou odvodů 2 %, 4 % nebo 6 % z rezidentovy mzdy. Stát poté přispívá 4 % z vypočtené sociální daně. (Funded pensions, 2024)

Sazba sociální daně

Sazba sociální daně je stanovena na 33 % z vyměřovacího základu. V případě dávek vyplacených v nezaměstnanosti a dalších případech specifikovaných v § 6 je sazba daně 13 %. (Estonsko, 2000a)

Následné rozdělení daně je zobrazeno v tabulce:

Tabulka 13 Výše podílů důchodového a zdravotního pojištění na sociální dani (vlastní zpracování dle Estonsko, 2000a)

Účel pojistného	Podíl ze sociální daně	Podíl ze sociální daně (poplatník příspěvků do penzijního fondu)
Státní důchodové pojištění	20 %	16 %
Státní zdravotní pojištění	13 %	13 %
Příspěvky do penzijního fondu	-	4 %

Zdaňovací období

Sociální daň se platí na rozdíl od České republiky, pouze na úrovni zaměstnavatele, který daň odvádí za zaměstnance za kalendářní měsíc. Měsíčně platí daň i stát, venkovská obec nebo město. Pro OSVČ je zdaňovacím obdobím kalendářní rok, přičemž platí tuto daň pomocí čtvrtletních záloh. U příspěvků do penzijního fondu odvádí daň i zaměstnanec ve své zvolené výši za kalendářní měsíc, v případě OSVČ za kalendářní rok. (Estonsko, 2000a; Social tax, 2024; Estonsko, 2004)

Pojištění v nezaměstnanosti

Pojištění v nezaměstnanosti je formou povinného pojištění, ze kterého se v případě nezaměstnanosti vyplácí částečná náhrada ušlého příjmu, dokud si nezaměstnaný nenajde práci. Plátcí tohoto pojištění jsou pojištěnci, například zaměstnanci, úředníci nebo členové zastupitelstev. Pojištěnci naopak nejsou OSVČ. Pojištění odvádí jak zaměstnanci, tak zaměstnavatelé za své zaměstnance, a to jednou měsíčně. (Estonsko, 2001) Sazby pojištění jsou 1,6 % pro zaměstnance a 0,8 % pro zaměstnavatele. (Tax rates, 2023)

5.2 Nepřímé daně

Mezi nepřímé daně v Estonsku lze zařadit daň z přidané hodnoty, spotřební daně, cla, daň z těžkých nákladních vozidel a daň z hazardních her.

5.2.1 Daň z přidané hodnoty

Daň z přidané hodnoty upravuje zákon o dani z přidané hodnoty, RT I 2003, 82, 554, Käibemaksuseadus.

Subjekt daně

Subjektem daně je fyzická nebo právnická osoba povinná k dani nebo osoba s omezenou daňovou povinností. Jedná se o osobu, která podniká a zároveň je registrována anebo má povinnost se k platbě DPH registrovat. Osoba s omezenou daňovou povinností je osoba, platící DPH jen v případě intrakomunitárních transakcí zahrnující pořízení zboží nebo služeb. Tato osoba však nemá právo uplatňovat DPH na vstupu ani přičítat hodnotu DPH k jejím prodaným zboží nebo službám. Povinnost se registrovat má osoba, jejíž obrat za kalendářní rok přesáhne 40 000 EUR. (Estonsko, 2003; Taxable person with limited liability, 2022)

Předmět daně

Zdanění podléhá dodání zboží nebo poskytnutí služeb na území Estonska, dovoz zboží, poskytnutí služeb s jiným místem plnění než v Estonsku a intrakomunitární pořízení zboží. (Estonsko, 2003)

Základ daně

Základem daně je celková částka přijatá za všechna uskutečněná zdanitelná plnění. (Calculation and refund of VAT, 2023)

Sazby daně

V Estonsku se u DPH uplatňují 3 sazby daně:

Tabulka 14 Sazby a předměty daně DPH (vlastní zpracování dle Estonsko, 2003)

Sazba daně	Předmět daně
Základní sazba - 22 %	Většina zboží a služeb
Snížená sazba - 9 %	Knihy, naučná literatura (i v elektronické podobě), léčivé přípravky, hygienické a toaletní potřeby, ubytovací služby nebo ubytovací služby se snídaní
Druhá snížená sazba - 5 %	Tiskové publikace (i v elektronické podobě) kromě publikací obsahujících převážnou částí reklamy, soukromé inzerce nebo erotický obsah

Zdaňovací období

Zdaňovacím obdobím je kalendářní měsíc a daňové přiznání je nutné podat do 20. dne měsíce následujícího po zdaňovacím období. (Estonsko, 2003)

5.2.2 Spotřební daně

Spotřební daně upravuje zákon spotřebních daních z alkoholu, tabáku, pevných paliv a elektřiny, RT I 2003, 2, 17, Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seadus a také zákon o spotřební dani z obalů RT I 1997, 5, 31, Pakendiaktsiisi seadus.

Plátcí daně

Daň ze spotřeby platí provozovatelé skladů s výrobky spadajícími pod předmět daně, osoby registrované jako adresáti zboží, dlužníci definovaní podle celního kodexu nebo osoby u kterých vznikla při dovozu daňová povinnost. Samotná daňová povinnost vznikne v momentě vypuštění zboží do oběhu nebo dnem příjezdu tohoto zboží do Estonska.

V případě obalů je plátcem osoba, na jejíž účet je zboží převzato v rámci celního režimu a také osoba, která výrobek s obalem jako první článek uvedla na trh. (Estonsko, 2002; Estonsko 1996)

Předmět daně

Předmětem zdanění jsou alkoholové a tabákové výrobky, paliva a elektřina. Pod alkoholové výrobky spadá pivo, víno, fermentované alkoholické nápoje a meziprodukty. Zdaňuje se i tabák a tabákové výrobky jako cigarety, doutníky a podobné. Paliva zahrnují benzín, petrolej, naftu, topné oleje, motorový zemní plyn a minerální oleje. Dále také obaly zboží vyrobených v Estonsku nebo dovezených z jiného členského státu. (Estonsko, 2002; Estonsko, 1996)

Základ daně

Daň se vypočítává z hodnoty vyjádřené ve fyzikálních jednotkách. (Estonsko, 2002)

Sazby daně

Pro alkoholické výrobky jsou sazby stanoveny dle typu produktu jako počet EUR na hektolitr. Sazby pro tabákové výrobky se stanovují jako množství EUR na tisíc kusů nebo na jinou fyzikální jednotky dle typu produktu, stejně tak se stanovuje sazba daně pro paliva a elektřinu. (Estonsko, 2002) U daně z obalů je sazba daně vyjádřena jako množství EUR na kilogram dle typu obalu. (Estonsko, 1996)

Zdaňovací období

Zdaňovacím obdobím je kalendářní měsíc. Daň z obalů se platí za čtvrtletí. (Estonsko, 2002; Estonsko, 1996)

5.2.3 Cla

Stejně jako u ostatních členů Evropské unie i v Estonsku se cla řídí společnou obchodní politikou. (Customs duty, 2023)

5.2.4 Daň z těžkých nákladních vozidel

Tuto daň upravuje zákon o dani z těžkých nákladních vozidel, RT I 2000, 81, 515, Raskeveokimaksu seadus.

Subjekt daně

Subjektem daně jsou fyzické osoby s přechodným nebo trvalým pobytem v Estonsku nebo právnická osoba registrovaná v Estonsku která je vlastníkem těžkého nákladního vozidla. (Estonsko, 2000b)

Předmět daně

Předmětem daně jsou nákladní vozidla s maximální povolenou nebo celkovou hmotností nejméně 12 tun a silniční soupravy složené z nákladních automobilů a jednoho nebo více přívěsů, kde je celková nebo maximální váha soupravy větší než 12 tun. (Estonsko, 2000b)

Sazba daně

Sazby daně jsou diferencovány v závislosti na váze, typu nákladního vozidla a typu odpružení. Daň je poté stanovena v eurech na jedno čtvrtletí. (Estonsko, 2000b)

Zdaňovací období

Zdaňovací období u této daně je jedno čtvrtletí a daňové přiznání se podává nejpozději do 15 dní od skončení zdaňovacího období. (Estonsko, 2000b)

5.2.5 Daň z hazardních her

Poslední daní je daň z hazardních her, kterou upravuje zákon o dani z hazardních her, RT I 2009, 24, 146, Hasartmängumaksu seadus.

Subjekt daně

Plátcí daně z hazardních her jsou samotní provozovatelé těchto her. (Estonsko, 2009)

Předmět daně

Zdaněny jsou stoly používané pro pořádání hazardních her, s výjimkou turnajů, herní automaty a celková výše sázek očištěná o výhry, celková částka získaná z prodeje losů v rámci loterie, u komerčních loterií výhry jejichž hodnota přesahuje 10 000 EUR a další. (Estonsko, 2009)

Sazba daně

Sazba daně se stanovuje jako množství EUR na kus u herních zařízení nebo procentní sazbou u hazardních her.

Zdaňovací období

Zdaňovacím obdobím je kalendářní měsíc. (Estonsko, 2009)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 KOMPARACE DANÍ A JEJICH KONSTRUKČNÍCH PRVKŮ JEDNOTLIVÝCH STÁTŮ

V první kapitole praktické části se diplomová práce zaměří na komparaci jednotlivých daní a konstrukčních prvků, které je tvoří. V rámci komparace se práce bude zabývat daní z příjmů fyzických osob, daní z příjmů právnických osob, sociálního pojištění, DPH, majetkových daní, daní spotřebních a krátce ostatními daněmi.

6.1 Komparace daně z příjmů fyzických osob

Jako první daň bude srovnána daň z příjmů fyzických osob. Tato daň je zařazena pod kategorii přímých daní důchodových a v obou státech představuje důležitou část daňových příjmů do státního rozpočtu. V rámci komparace bude zhodnocena podobnost a rozdílnost konstrukčních prvků a dalších aspektů zdaňování.

6.1.1 Komparace konstrukčních prvků

Jako první budou srovnávány konstrukční prvky týkající se subjektu daně, předmětu daně a také základu daně.

Tabulka 15 Subjekt, předmět a dílčí základy daně u DPFO (vlastní zpracování)

Konstrukční prvek	Česká republika	Estonko
Subjekt daně	Fyzické osoby	Fyzické osoby
Předmět daně	Příjmy ze závislé činnosti, příjmy ze samostatné činnosti, příjmy z kapitálového majetku, příjmy z nájmu, ostatní příjmy	Příjmy ze zaměstnání, příjmy z podnikání, příjmy z převodu majetku, příjmy z nájemného a autorských honorářů, příjmy z úroků, příjmy z dividend, příjmy z důchodů, stipendií, grantů, dávek, výživného, cen a výher v loteriích, příjmy z pojistných plnění a plateb z penzijních fondů, příjmy právnických osob se sídlem na území jurisdikce nespolutracující v daňové oblasti

V tabulce jsou shrnuty první dva porovnávané konstrukční prvky daní. Subjekty obou daní jsou fyzické osoby. Předmětem daně z příjmů fyzických osob je v České republice 5 druhů příjmů, zatímco v Estonsku jich je 9.

Tabulka 16 Nezdánitelné a odčitatelné položky u DPFO (vlastní zpracování)

Konstrukční prvek	Česká republika	Estonsko
Nezdánitelné položky, odpočty	Úroky z hypotečního úvěru a úroky z úvěru ze stavebního spoření	Základní daňový odpočet
	Příspěvky na daňově podporované produkty spoření na stáří a daňově podporované pojištění dlouhodobé péče	Výdaje na vzdělávání
	Darování krve	Pojistné a akvizice podílových listů penzijních fondů
	Darování kmenových buněk nebo kostní dřeně	Dary
	Dary neboli bezúplatná plnění na veřejně prospěšné účely	Odpočet ve formě výdajů souvisejících s příjmy z podnikatelské činnosti (jen u § 14)
Odčitatelné položky	Podpora na podporu výzkumu a vývoje	-
	Odpočet na podporu odborného vzdělávání	
	Odpočet na podporu pořízení majetku na odborné vzdělávání	
	Odpočet na podporu výdajů vynaložených na žáka nebo studenta, daňová ztráta	

U obou států si mohou poplatníci DPFO odečíst od základu daně některé nezdanitelné části ZD neboli odpočty. Na první pohled si lze povšimnout, že v České republice je výčet těchto nezdanitelných položek větší než u Estonska. V Estonsku se funguje základní daňový odpočet na podobné fázi jako základní sleva na poplatníka v České republice. V případě Estonska se však tato částka odečítá už od základu daně, a ne od vypočtené daňové povinnosti. Do minulého roku bylo možné tento základní daňový odpočet zvyšovat v závislosti na počtu vyživovaných dětí a v případě, že měl poplatník manžela či manželku. Toto však bylo zrušeno a základní daňový odpočet se dá zvýšit pouze v závislosti odchodu do důchodu. V České republice také existuje odpočet na úroky z hypotečního úvěru. Ten byl také v Estonsku do roku 2023 zastoupen ale tento rok úplně zrušen. U obou států si lze odečíst dary. V České republice do maximálně 15 % ze ZD. V případě Estonska mohou být dary spolu s výdaji na vzdělávání odečteny od základu daně jen do maximální výše 50 % z příjmů a zároveň nesmí být vyšší než 1 200 EUR. V Estonsku si také poplatníci mohou odečíst výdaje na vzdělávání nebo výši pojistného v rámci doplňkového penzijního spoření. Dárcovství krve nebo kostní dřeně se v Estonsku nezohledňuje. Podnikatelé si také mohou v rámci odpočtů odečíst výdaje související s příjmy z podnikatelské činnosti. Pokud budou tyto výdaje větší než příjmy z podnikatelské činnosti, lze si tuto převyšující hodnotu odečíst od příjmů z podnikání v následujících deseti zdaňovacích obdobích.

V Estonsku nejsou žádné odčitatelné položky, zatímco v České republice jich je hned několik. Pod odčitatelné položky spadá například odpočet na podporu odborného vzdělávání, jehož ekvivalent spadá v Estonsku pod nezdanitelné části ZD.

Tabulka 17 Dílčí základy daně u DPFO (vlastní zpracování)

Konstrukční prvek	Česká republika	Estonsko
Dílčí základy daně	Příjmy ze závislé činnosti (§ 6)	Příjmy ze zaměstnání (§ 13)
	Příjmy ze samostatné činnosti (§ 7)	Příjmy z podnikání (§ 14)
	Příjmy z kapitálového majetku (§ 8)	Příjmy z převodu majetku (§ 15)
	Příjmy z nájmu (§ 9)	Příjmy z nájemného a autorských honorářů (§ 16)
	Ostatní příjmy (§ 10)	Příjmy z úroků (§ 17)
		Příjmy z dividend (§ 18)
		Příjmy z důchodů, stipendií, grantů, dávek, výživného, cen a výher v loteriích (§ 19)
		Příjmy z pojistných plnění a plateb z penzijních fondů (§§ 20, § 21)
	Příjmy právnických osob se sídlem na území jurisdikce nespolupracující v daňové oblasti (§ 22)	

V rámci základu daně se v obou státech zdaňují dílčí základy daně. Největší rozdíl lze pozorovat právě v množství těchto dílčích základů daně. Zatímco v České republice se základ daně skládá pouze z pěti dílčích základů, v Estonsku mají dílčích základů daně hned devět. Dílčí základy daně v rámci příjmů ze zaměstnání a z vlastní činnosti fungují téměř stejným způsobem. V případě příjmů ze zaměstnání, nebo také ze závislé činnosti, se zdaňují příjmy získané v rámci pracovního poměru mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem. V případě příjmů z podnikání nebo ze samostatné činnosti se zdaňují příjmy získané skrz samostatně výdělečnou činnost. Dalším podobným dílčím základem jsou v podmínkách ČR příjmy z kapitálového majetku a v podmínkách Estonska příjmy z úroků a z dividend. V ČR se v rámci kapitálového majetku zdaňují právě některé úroky a podíly na zisku. Stejně tak v případě Estonska spadají pod DZD příjmy z nájemného jako je tomu v České republice.

Kde se podobnost dílčích základů daně vytrácí je u posledních třech DZD v Estonsku. V České republice nenajdeme v žádném DZD zastoupení zdanění příjmů z důchodů, stipendií

či dávek. Důchody se daní jen v případě překročení ročního příjmu ve výši 36násobku minimální mzdy. V rámci ČR také nejsou zdaňovány nemocenské dávky, zatímco v Estonsku v rámci § 20 a § 21 ano. Posledním rozdílným DZD je příjem dle § 22, kde se zdaňují hrubé příjmy od právnických osob sídlících na území jurisdikce nespolutracující v daňové oblasti, v případě, že jsou ovládané estonskými rezidenty.

Tabulka 18 Sazby daně u DPFO (vlastní zpracování)

Konstrukční prvek	Česká republika	Estonsko
Sazba daně	15 %	20 %
	23 % od 36násobku průměrné mzdy – v roce 2024 od 1 582 812 Kč	V případě zjednodušené daně z příjmů z podnikání progresivní 20 % ≤25 000 EUR 40 % >25 001 EUR
Srážková daň	15 %	10 % nebo 7 %

Pojetí daňových sazeb je v obou státech dosti rozdílné. V České republice je zavedena progresivní daň, která se uplatňuje na příjmy nedosahující více než 36násobku průměrné mzdy. U vyššího příjmu se uplatňuje sazba daně 23 %. Naproti tomu je v Estonsku zavedena lineární sazba daně, která platí pro jakoukoliv výši příjmů. V případě podnikající fyzické osoby, která má zavedený podnikatelský účet se příjmy zdaňují do 25 000 EUR sazbou daně 20 % a u příjmů nad 25 000 EUR sazbou 40 %. Zároveň pro fyzickou osobu může zavedení podnikatelského účtu znamenat zjednodušení vykazování daňových příjmů.

Srážkové daně v obou státech jsou také odlišné. V České republice je stanovena pouze jedna výše srážkové daně ve výši 15 %. V Estonsku jsou dvě sazby srážkových daní. 10 a 7 % sazbou se sráží některé vybrané příjmy včetně vyplaceného pojistného v rámci penzijního fondu.

Tabulka 19 Slevy na dani a daňové zvýhodnění u DPFO (vlastní zpracování)

Konstrukční prvek	Česká republika	Estonsko
Sleva na dani	Sleva na poplatníka	-
	Sleva pro poplatníka ZTP/P	
	Sleva na manželku/manžela	
	Sleva na manželku/manžela ZTP/P	
	Sleva na invaliditu 1. a 2. stupně	
	Sleva na invaliditu 3. stupně	
Daňové zvýhodnění	Zvýhodnění v rámci vyživovaných dětí	-

Co se týče slev a daňových zvýhodnění, u Estonska nejsou zastoupeny ani jeden z těchto konstrukčních prvků. Naproti tomu v České republice může poplatník DPFO využít hned několik slev na dani a v případě vyživovaných dětí také daňové zvýhodnění. Slevu na poplatníka lze využít vždy u každého poplatníka DPFO. V roce 2024 je základní sleva na poplatníka ve výši 30 840 Kč. Poplatník také může využít slevu na dani v případě, že je poplatník držitelem průkazu ZTP/P a to o 16 140 Kč. Stejně tak existuje i sleva v případě invalidity prvního a druhého stupně, kde je sleva ve výši 2 520 Kč a v případě třetího stupně 5 040 Kč. K výčtu slev také patří sleva na manžela/ku žijícího ve stejné domácnosti spolu s vyživovaným dítětem do tří let věku, v takovém případě sleva činí 24 840 Kč. Sleva se však dá uplatnit jen v případě, že manžel/ka nedosahuje za zdaňovací období na příjmy vyšší než 68 000 Kč. V případě, že je manžel/ka držitelem průkazu ZTP/P je tato sleva dvojnásobná. V případě slev lze slevy odečítat jen do výše vypočtené daňové povinnosti.

Jak již bylo řečeno, v Estonsku nelze žádným způsobem získat daňový bonus. V České republice lze bonus získat pomocí slevy na vyživované dítě žijící s poplatníkem ve stejné domácnosti. Sleva je získána na každé takové dítě, přičemž sleva na každé další dítě se zvyšuje. Na rozdíl od ostatních slev se mohou v tomto případě částky odečítat i nad rámec vypočtené daňové povinnosti, čímž vznikne poplatníkovi daňový bonus.

Tabulka 20 Zdaňovací období u DPFO (vlastní zpracování)

Konstrukční prvek	Česká republika	Estonsko
Zdaňovací období	Kalendářní rok	Kalendářní rok
		ZDPP – kalendářní měsíc

U zdaňovacích období se Česká republika a Estonsko v případě fyzických osob neliší. Zdaňovacím obdobím je v obou případech kalendářní rok. V Estonsku v případě poplatníka zjednodušené daně z příjmů z podnikání je zdaňovacím obdobím kalendářní měsíc.

6.1.2 Komparace aspektů zdaňování OSVČ

Dalším srovnávaným prvkem jsou aspekty při zdaňování OSVČ.

Tabulka 21 Aspekty zdaňování OSVČ (vlastní zpracování)

Aspekt zdaňování	Česká republika	Estonsko
Skutečné výdaje	Ano	Ano
Paušální výdaje	80 % - max 1 600 000 Kč	-
	60 % - max 1 200 000 Kč	
	30 % - max 600 000 Kč	
	40 % - max 800 000 Kč	
Zálohy na DPFO	Pololetně – PZDP 30 001 – 150 000 Kč - 40 % ze PZDP	Čtvrtletně ve 3. a 4. kvartálu – 25 % z PZDP
	Čtvrtletně – PZDP 150 001 Kč a více - 25 % ze PZDP	

U příjmů z podnikatelské činnosti si v obou státech mohou podnikatelé odečíst výdaje související s podnikatelskou činností. V České republice je však možnost tyto výdaje řešit jak formou skutečně vynaložených výdajů, které musí podnikatel řádně evidovat, tak formou paušálních výdajů, tedy procentem z příjmů. Podnikatelé v ČR si tak mohou odečíst výdaje ve výši 80, 60, 30 nebo 40 % z příjmů z konkrétních činností.

V obou státech je v případě příjmů z podnikatelské činnosti potřeba platit zálohy. V Estonsku platí zálohy každý podnikatel, s výjimkou sezónních podnikatelských činností, v České republice musí zálohy platit jen podnikatel, u něžž byla poslední známá daňová povinnost vyšší než 30 000 Kč. Česká republika stanovuje výši záloh podle výše PZDP buďto ve výši 40 nebo 25 % z PZDP. Zálohy ve výši 40 % se platí pololetně a ve výši 25 % čtvrtletně. Estonsko vyžaduje platby záloh čtvrtletně ve 3. a 4. kvartálu ve výši jedné čtvrtiny z poslední známé daňové povinnosti. Zálohy nemusí platit podnikatel, u něžž čtvrtletní platba nepřesáhne 300 EUR.

6.1.3 Komparace způsobů výpočtu

Posledním zkoumaným prvkem u DPFO je způsob výpočtu daňové povinnosti.

Tabulka 22 Výpočet daňové povinnosti u DPFO (vlastní zpracování)

Česká republika	Estonsko
§ 6 + {(+/-) § 7 + § 8 (+/-) § 9 + § 10 (- daňová ztráta)}	§ 13 (+/-) § 14 (- daňová ztráta z § 14 – odpočet dle § 32) + § 15 + § 16 + § 17 + § 18 + § 19 + §§ 20, § 21 + § 22
Základ daně	Základ daně
– nezdanitelné části základu daně (§ 15)	– základní daňový odpočet (§ 23)
	– výdaje na vzdělávání (§ 2) – dary (§ 27) <i>dohromady maximálně do 1 200 EUR a zároveň do 50 % ZD</i>
	– pojistné a akvizice podílových listů penzijních fondů (§ 28) <i>maximálně do výše 6 000 a zároveň do 15 % ze ZD sníženého o ostatní daňové odpočty</i>
– odčitatelné položky (§ 34)	-
Snížený základ daně (zaokrouhlený na celé 100 Kč dolů)	Snížený základ daně
15 % (23 %) ze sníženého základu daně	20 % ze sníženého základu daně
	Výsledná daňová povinnost
– slevy na dani (§ 35ba)	-
– daňové zvýhodnění (§ 35c)	-
Výsledná daňová povinnost/bonus	-

Ve výpočtu daňové povinnosti obou států je možné najít pár rozdílů. Zatímco v České republice daňová ztráta vzniká v případě příjmů ze samostatné činnosti a z příjmů z nájmu, v Estonsku může daňová ztráta vzniknout jen u příjmů z podnikatelské činnosti. V případě ČR se také ztráta může odečíst od veškerých ostatních příjmů s výjimkou příjmů ze závislé činnosti. U Estonska lze daňovou ztrátu odečíst jen od příjmů z podnikatelské činnosti. Zároveň si může poplatník od příjmů z podnikatelské činnosti může uplatnit odpočet výdajů souvisejících s příjmy z podnikatelské činnosti. Další rozdíl lze spatřovat u výpočtu

sníženého základu daně, kde se u Estonska musí postupovat v rámci nezdanitelných částí ZD postupně s ohledem na předešlé odečtené položky. Snížený základ daně se pak v případě ČR zaokrouhluje na celé 100 Kč dolů, zatímco v Estonsku nikoliv. Ze sníženého základu daně pak Estonsko vypočte výslednou daňovou povinnost jako 20 % ze sníženého základu daně. V České republice však může poplatník od vypočtené daně odečítat slevy na dani a případně mu může v rámci daňového zvýhodnění vzniknout i daňový bonus.

6.2 Komparace daně z příjmů právnických osob

V další části bude porovnána daň z příjmů právnických osob, která se také v podmínkách Estonska označuje jako distribuční daň.

6.2.1 Komparace konstrukčních prvků

V případě zdanění právnických osob se způsoby obou zemí značně rozcházejí. Prvními porovnávanými konstrukčními prvky budou subjekt, předmět daně a dílčí základy daně.

Tabulka 23 Subjekt, předmět a dílčí základy daně u DPPO (vlastní zpracování)

Konstrukční prvek	Česká republika	Estonsko
Subjekt daně	Právnické osoby	Právnické osoby
Předmět daně	Veškeré příjmy z činností a z nakládání s majetkem	Rozdělený zisk právnické osoby
Dílčí základy daně	VH před zdaněním upravený o položky ovlivňující výši VH	Zaměstnanecké požitky (§ 48)
		Poskytnuté dary a náklady na reprezentaci (§ 49)
		Dividendy a ostatní formy rozdělování zisku (§ 50)
		Náklady nesouvisející s podnikáním a činnostmi uvedenými ve stanovách (§ 51)
		Ostatní náklady nesouvisejících s podnikáním (§ 52)

Subjektem zdanění jsou v obou případech právnické osoby, a to jak rezidentní, tak ty, co mají ve státech stálou provozovnu. Předmět daně se však u obou států liší. U České republiky jsou v rámci DPPO zdaňovány veškeré příjmy právnických osob získané v rámci vykonávaných činností a z nakládání s majetkem. V případě Estonska jsou však zdaňovány rozdělené zisky právnických osob. Nemusí se jednat přímo o dividendy ale také například zisky rozdělené v rámci zaměstnaneckých požitků. Estonsko tak nedaní zisky, které jsou reinvestované do společnosti a tím posiluje další rozvoj těchto společností, což může vést k dalšímu ekonomickému rozvoji. Dalším rozdílem je, že v České republice daň z příjmů právnických osob netvoří více dílčích základů daně, ale jen jeden, který je tedy zároveň základem daně. Základ daně je stanoven jako výsledek hospodaření před zdaněním, který se dále upravuje o položky zvyšující a snižující výsledek hospodaření. V případě Estonska se základ daně stanovuje hned z pěti dílčích základů. Základ daně tvoří zaměstnanecké požitky, které jsou dále zdaňovány prostřednictvím zaměstnavatele. Dále také poskytnuté dary a náklady na reprezentaci. U těchto se stávají předmětem daně všechny poskytnuté dary, s výjimkou takových darů, které nebyly sraženy srážkovou daní, reklamní předměty do výše 10 EUR bez DPH a také dary poskytnuté neziskovým a církevním organizacím do určené výše. U dividend a ostatních forem rozdělení zisku se zdaňují veškeré rozdělené zisky v jakékoliv formě. Posledními dílčími základy jsou náklady nesouvisející s podnikáním a činnostmi uvedenými ve stanovách a všechny ostatní náklady. Do těchto dílčích základů spadají například náklady na nákup majetku nebo zboží nesouvisejícího s podnikatelskou činností.

Tabulka 24 Odčitatelné položky u DPPO (vlastní zpracování)

Konstrukční prvek	Česká republika	Estonsko
Odčitatelné položky	Podpora výzkumu a vývoje	-
	Podpora pořízení majetku na odborné vzdělávání	
	Výdaje na žáka nebo studenta	
	Daňová ztráta	

Odlíšnosti lze také u DPPO spatřit u odčitatelných položek. Právnické osoby mají v České republice možnost si odečíst od základu daně čtyři odčitatelné položky. Lze si odečíst výdaje

vynaložené na podporu výzkumu a vývoje, podporu pořízení majetku na odborné vzdělávání a také výdaje na žáka nebo studenta. U právnických osob také lze odečítat i ztrátu z minulých let. Ta se může od základu daně odečítat po dobu následujících pěti zdaňovacích období nebo zpětně za přechozí dvě zdaňovací období. Daňová ztráta se také musí dosahovat maximální hodnoty 30 milionů Kč. U Estonska se v rámci DPPO nesečkáme s žádnými odčitatelnými položkami.

Tabulka 25 Položky snižující ZD u DPPO (vlastní zpracování)

Konstrukční prvek	Česká republika	Estonsko
Položky snižující ZD	Bezúplatná plnění	-

Právnická osoba v ČR si může také v rámci položek snižujících ZD odečíst od základu daně hodnotu bezúplatných plnění. U bezúplatných plnění musí být účelem například podpora vědy a vzdělávání, kultury a školství. Bezúplatná plnění lze také uplatňovat pouze od hodnoty převyšující 2 000 Kč a zároveň jejich celková hodnota musí být větší než 10 % ze základu daně sníženého o odčitatelné položky. U Estonska opět neexistují žádné položky snižující ZD.

Tabulka 26 Sazby daně u DPPO (vlastní zpracování)

Konstrukční prvek	Česká republika	Estonsko
Sazba daně	21 %	20 %
Srážková daň	15 %	-

V České republice je stanovena sazba daně ve výši 21 %, zatímco v Estonsku podléhají distribuované zisky zdanění ve výši 20 %, výše sazby daně tedy není nijak zvlášť odlišná. V případě pravidelně vyplácených dividend se používá sazba 14 %. Srážková daň v České republice je 15 %. V Estonsku není srážková daň uvalena na žádné distribuované zisky.

Tabulka 27 Slevy na dani u DPPO (vlastní zpracování)

Konstrukční prvek	Česká republika	Estonsko
Slevy na dani	Na každého zaměstnance se zdravotním postižením	-
	Na každého zaměstnance s těžším zdravotním postižením	

Co se týče slev na dani, opět je lze využít pouze v České republice. Právnícké osoby mohou využít slevy na dani u zaměstnanců se zdravotním postižením. V případě lehčího zdravotního postižení si lze od daně odečíst částku 18 000 Kč a v případě těžšího postižení až 60 000 Kč. Sleva se počítá podle přepočteného počtu zaměstnanců se zdravotním postižením. U Estonska neexistují žádné slevy na dani.

Tabulka 28 Zdaňovací období u DPPO (vlastní zpracování)

Konstrukční prvek	Česká republika	Estonsko
Zdaňovací období	Kalendářní nebo hospodářský rok	Kalendářní měsíc

Posledním konstrukčním prvkem je zdaňovací období. I v tomto případě se praktiky obou států liší. V případě České republiky je zdaňovacím obdobím kalendářní, případně hospodářský rok, zatímco v Estonsku zdaňují právnické osoby za každý kalendářní měsíc.

6.2.2 Komparace aspektů zdaňování právnických osob

V rámci zdaňování právnických osob oba státy využívají rozdílných aspektů.

Tabulka 29 Aspekty zdaňování právnických osob (vlastní zpracování)

Aspekt zdaňování	Česká republika	Estonsko
Možnost odečtení daňově uznatelných nákladů	Ano	Ne
Zálohy na DPPO	Pololetně – PZDP 30 001 – 150 000 Kč - 40 % ze PZDP	-
	Čtvrtletně – PZDP 150 001 Kč a více - 25 % ze PZDP	

V České republice má právnická osoba možnost odečítat od základu daně některé daňově uznatelné náklady. Jako daňově uznatelné se považují náklady, které slouží k dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů. Právnická osoba si tak může odečíst například daňové odpisy, členské příspěvky nebo třeba zůstatkové ceny u vybraných hmotných majetků. V Estonsku si naopak právnické osoby daňově uznatelné náklady odečítat nemohou, jelikož by to vzhledem ke zdaňování distribuovaného zisku nemělo pro poplatníky smysl.

Jelikož v Estonsku je zdaňovacím obdobím u právnických osob kalendářní měsíc, zálohy na DPPO zde neexistují. V případě České republiky je však zdaňovacím obdobím kalendářní nebo hospodářský rok, kde forma záloh má smysl. Zálohy se v případě právnických osob platí za stejných podmínek jako je tomu u OSVČ. Placení záloh se netýká firem v prvním roce od založení, obcí a krajů.

6.2.3 Komparace způsobů výpočtu

Výpočet daňové povinnosti u obou států má opět některá specifika.

Tabulka 30 Výpočet daňové povinnosti u DPPO (vlastní zpracování)

Česká republika	Estonsko
VH před zdaněním upravený o položky ovlivňující výši VH	Zaměstnanecké požitky (§ 48)
	Poskytnuté dary a náklady na reprezentaci (§ 49)
	Dividendy a ostatní formy rozdělování zisku (§ 50)
	Náklady nesouvisející s podnikáním a činnostmi uvedenými ve stanovách (§ 51)
	Ostatní náklady nesouvisející s podnikáním (§ 52)
Základ daně	Základ daně
– odčitatelné položky (§ 34)	/ koeficient 0,80
– bezúplatná plnění (§ 20/8)	
Snížený základ daně (zaokrouhlený na celé 1 000 Kč dolů)	Snížený základ daně
21 % ze sníženého základu daně	20 % ze sníženého základu daně
	Výsledná daňová povinnost
- slevy na dani (§ 35)	-
Výsledná daňová povinnost	-

Na první pohled si lze všimnout, že v případě Estonska je výpočet DPPO značně jednodušší. Výslednou daňovou povinnost lze vypočítat jako součet všech DZD vydělených koeficientem

0,80 a vynásobených 20 % sazbou. U České republiky musí poplatník nejdříve upravit výsledek hospodaření před zdaněním o položky ovlivňující výsledek hospodaření. Hodnota takto upraveného VH tvoří základ daně. Dále je potřeba od ZD odečíst odčitatelné položky a bezúplatná plnění, čímž vznikne snížený základ daně. Ten se následně ještě zaokrouhluje na celé 1 000 Kč dolů a vypočte se z něj 21 % sazbou výše daně. Od té si poplatník může odečíst slevy na dani a tím mu vznikne výsledná daňová povinnost.

6.3 Komparace sociálního pojištění

V České republice tvoří systém sociálního pojištění sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění. V Estonsku se sociální pojištění dělí na sociální daň, v níž jsou v určitých případech součástí příspěvky do penzijního fondu, a na pojištění v nezaměstnanosti.

Tabulka 31 Subjekt a plátce sociálního pojištění (vlastní zpracování)

Konstrukční prvek	Česká republika	Estonsko
Subjekt daně	SZ – osoba se zdanitelnými příjmy	Sociální daň – osoba se zdanitelnými příjmy + osoba, za kterou sociální daň platí stát Příspěvky do penzijního fondu – rezidentní FO narozená po roce 1983
	ZP – každá rezidentní fyzická osoba	Pojištění v nezaměstnanosti – zaměstnanci
Plátce daně	SZ – Zaměstnanci, zaměstnavatelé, OSVČ	Sociální daň – zaměstnavatelé, OSVČ, stát Příspěvky do penzijního fondu – zaměstnanci, zaměstnavatelé, OSVČ
	ZP – zaměstnanci, zaměstnavatelé, OSVČ, stát	Pojištění v nezaměstnanosti – zaměstnanci, zaměstnavatelé

V České republice jsou v případě sociálního zabezpečení se zdanění týká všech osob se zdanitelnými příjmy, veřejné zdravotní pojištění se platí za každou rezidentní fyzickou osobu. U Estonska se za osoby povinné k dani v rámci sociální daně považují všechny osoby se zdanitelnými příjmy a také osoby, za které sociální daň platí stát. Osobou, která je povinna platit v rámci sociální daně i příspěvky do penzijního fondu, je rezidentní fyzická osoba

narozená po roce 1983. U pojištění v nezaměstnanosti se daň vztahuje na osoby v zaměstnaneckém poměru.

Plátcí daně jsou v České republice u sociálního zabezpečení zaměstnanci, zaměstnavatelé i OSVČ. Stejně tak je tomu i u veřejného zdravotního pojištění, kde je navíc plátcem za některé osoby i stát. V Estonsku platí sociální daň zaměstnavatelé za své zaměstnance, OSVČ a také za některé osoby stát. U Estonska není plátcem daně zaměstnanec, jak je tomu v České republice. Je tomu tak pouze v případě příspěvků do penzijního fondu, kde si spolu se zaměstnavatelem platí příspěvky ze své mzdy i zaměstnanec. Pojištění v nezaměstnanosti je povinen platit zaměstnanec i zaměstnavatel.

Tabulka 32 Sociální pojištění u zaměstnance (vlastní zpracování)

	Druh sociálního pojištění	ČR	Druh sociálního pojištění	Estonsko	Estonsko (poplatník příspěvků do penzijního fondu)
Zaměstnanec	Důchodové pojištění	6,5 %	Státní důchodové pojištění	-	-
	Státní politika nezaměstnanosti	-	Státní zdravotní pojištění	-	-
	Nemocenské pojištění	0,6 %	Příspěvky do penzijního fondu	-	2, 4 nebo 6 %
	Celkem sociální zabezpečení	7,1 %	Celkem sociální daň	0 %	2/4/6 %
	Veřejné zdravotní pojištění	4,5 %	Pojištění v nezaměstnanosti	1,6 %	1,6 %
	Celkem zdravotní pojištění	4,5 %	Celkem pojištění v nezaměstnanosti	1,6 %	1,6 %
	SZ + ZP	11,6 %	SD + pojištění v nezaměstnanosti	1,6 %	3,6/5,6/7,6 %

Jak již bylo řečeno, sociální pojištění se v České republice skládá ze sociálního zabezpečení a veřejného zdravotního pojištění. Sociální pojištění se dále rozděluje na důchodové pojištění, státní politiku nezaměstnanosti a nemocenské pojištění. Ze sociálního pojištění jde na důchodové pojištění 6,5 % z vybraného pojistného. Důchodové pojištění se platí z důvodu

zajištění na důchodový věk či výplaty jiných druhů důchodu. Státní politika nezaměstnanosti se v případě zaměstnanců neplatí, tato povinnost tak zcela doléhá na zaměstnavatele. Poslední položkou sociálního zabezpečení je nemocenské pojištění, které tvoří 0,6 %. Z nemocenského pojištění se vyplácí nemocenské dávky anebo třeba dávky u mateřství. Dříve platili nemocenské pojištění za zaměstnance pouze zaměstnavatelé, ale v roce 2024 začali i zaměstnanci. Toto bylo pravděpodobně zavedeno z důvodu zvýšení daňových příjmů v reakci na dlouhodobý schodkový státní rozpočet. Celkově tvoří sociální zabezpečení v rámci zdanění zaměstnance 7,1 % sazbu. Fyzické osoby v ČR také platí veřejné zdravotní pojištění, jehož sazba je 4,5 %. Ze zdravotního pojištění se financují výdaje spojené se zdravotními zákroky nebo některými prevenčními opatřeními. Celkově je zaměstnanec povinen ze svého vyměřovacího základu odvést 11,6 % pojistné na sociální zabezpečení.

Estonsko má mírně odlišné koncipování zdravotního a sociálního pojištění. Většina sociálního a celé zdravotní pojištění spadá pod sociální daň. Pod sociální daň spadá konkrétně státní důchodové a státní zdravotní pojištění. U zaměstnance se sociální daň nevybírání, celá daňová povinnost tak spadá na zaměstnavatele. Pod sociální daň však spadají i příspěvky do penzijního fondu. Osoby, kterých se příspěvky do penzijního fondu týkají, odvedou ze své mzdy 2, 4 nebo 6 %. Výši příspěvků si určuje poplatník sám a samotné příspěvky do penzijního fondu slouží jako forma spoření na důchodový věk. Sociální daň je tak u zaměstnance vybírána jen v případě osoby povinné k příspěvkům do penzijního fondu, a to ve zvolené výši. Každého zaměstnance se týká pojištění v nezaměstnanosti. Zaměstnanci si tak mohou vytvořit rezervy pro případnou podporu u hledání nové práce. Sazba u tohoto pojištění je 1,6 %. Celková výše zdanění vyměřovacího základu u zaměstnance je tak ve výši 1,6 % v případě neplátce příspěvků do penzijního fondu a v opačném případě 3,6, 5,6 nebo 7,6 %.

Tabulka 33 Sociální pojištění u zaměstnavatele

	Druh sociálního pojištění	ČR	Druh sociálního pojištění	Estonsko	Estonsko (poplatník příspěvků do penzijního fondu)
Zaměstnavatel	Důchodové pojištění	21,5 %	Státní důchodové pojištění	20 %	16 %
	Státní politika nezaměstnanosti	1,2 %	Státní zdravotní pojištění	13 %	13 %
	Nemocenské pojištění	2,1 %	Příspěvky do penzijního fondu	-	4 %
	Celkem sociální zabezpečení	24,8 %	Celkem sociální daň	33 %	33 %
	Veřejné zdravotní pojištění	9 %	Pojištění v nezaměstnanosti	0,8 %	0,8 %
	Celkem zdravotní pojištění	9 %	Celkem pojištění v nezaměstnanosti	0,8 %	0,8 %
	SZ + ZP	33,8 %	SD + pojištění v nezaměstnanosti	33,8 %	33,8 %

U zaměstnavatelů je míra zdanění zaměstnaneckých mezd mnohem vyšší. V České republice tvoří důchodového pojištění zaměstnavatele 21,5 %. Na státní politiku nezaměstnanosti jde ze sociálního zabezpečení 1,2 %. Z plateb na tuto část pojištění jsou poplatníkovi vypláceny dávky v nezaměstnanosti. Zaměstnavatelé také platí nemocenské pojištění ve výši 2,1 %. Celkově platí zaměstnavatelé na sociálním zabezpečení 24,8 %. Veřejné zdravotní pojištění odvádí zaměstnavatel ve výši 9 %. Sečtením sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění bude zaměstnavatel výsledně danit 33,8 % z vyměřovacího základu.

Estonská zaměstnavatelé platí státní důchodové pojištění ve výši 20 % a státní zdravotní pojištění ve výši 13 %. U zaměstnanců, kteří jsou poplatníky příspěvků do penzijního fondu se poměr sociální daně placené zaměstnavatelem mění. V takovém případě jde na důchodové pojištění 16 % a 4 % se odvádějí na příspěvky do penzijního fondu. Výše sazby u zdravotního pojištění zůstává stejná. Sociální daň tak tvoří 33 % z vyměřovacího základu. I Zaměstnavatelé platí za zaměstnance pojištění v nezaměstnanosti, a to ve výši 0,8 %.

Celkově tedy zdaňují zaměstnavatelé vyměřovací základ ve sazbou 33,8 %, což je stejná sazba jako v České republice.

Tabulka 34 Sociální pojištění u OSVČ (vlastní zpracování)

	Druh sociálního pojištění	ČR	Druh sociálního pojištění	Estonsko	Estonsko (poplatník příspěvků do penzijního fondu)
OSVČ	Důchodové pojištění	28 %	Státní důchodové pojištění	20 %	20 %
	Státní politika nezaměstnanosti	1,2 %	Státní zdravotní pojištění	13 %	13 %
	Nemocenské pojištění	- (2,7 % pokud se dobrovolně účastní)	Příspěvky do penzijního fondu	-	2 %
	Celkem sociální zabezpečení	29,2 %	Celkem sociální daň	33 %	35 %
	Veřejné zdravotní pojištění	13,5 %	Pojištění v nezaměstnanosti	0 %	0 %
	Celkem zdravotní pojištění	13,5 %	Celkem pojištění v nezaměstnanosti	0 %	0 %
	SZ + ZP	42,7 %	SD + pojištění v nezaměstnanosti	33 %	35 %

U OSVČ se sazby v rámci sociálního pojištění v případě České republiky mění. Podnikatelé musí odvádět na důchodové pojištění 28 % ze sociálního zabezpečení. Dále je nutné odvádět i příspěvky na státní politiku nezaměstnanosti ve výši 1,2 %. Nemocenské pojištění OSVČ platit nemusí, pokud se ale dobrovolně přihlásí, sazba činí 2,7 %. Celkově tak OSVČ odvádí na sociálním zabezpečení 29,2 % z vyměřovacího základu. Spolu s veřejným zdravotním pojištěním ve výši 13,5 % je OSVČ povinná odvést z vyměřovacího základu 42,7 %. Vyměřovací základ u OSVČ se u sociálního zabezpečení stanoví jako 55 % ze ZD a u zdravotního pojištění 50 % ze ZD.

U Estonska se je v rámci sociálního pojištění výše sociální daně shodná s tou, co platí zaměstnavatel. Jedinou výjimkou je podnikatel platící příspěvky do penzijního fondu, který navíc platí další 2 %. V Estonsku také podnikatelé nemusí platit pojištění v nezaměstnanosti, tím pádem je výsledná sazba sociálního pojištění buď 33 nebo 35 % z vyměřovacího základu. Vyměřovací základ se u sociální daně stanovuje jako příjmy očištěné o výdaje a u příspěvku do penzijního fondu z příjmů očištěných o výši sociální daně.

Tabulka 35 Zdaňovací období sociálního pojištění (vlastní zpracování)

Konstrukční prvek	Typ osoby	Česká republika	Estonsko
Zdaňovací období	Zaměstnanec	Kalendářní měsíc	Kalendářní měsíc
	Zaměstnavatel	Kalendářní měsíc	Kalendářní měsíc
	OSVČ	Kalendářní rok	Kalendářní rok

Zdaňovacím obdobím je u obou států shodné. Zaměstnanci a zaměstnavatelé odvádějí sociální pojistné za kalendářní měsíc. U OSVČ je zdaňovacím obdobím kalendářní rok, avšak v obou státech musí podnikatelé odvádět zálohy na sociální pojištění. V České republice platí OSVČ měsíční zálohy, v Estonsku se platí zálohy čtvrtletně.

6.4 Komparace DPH

Daň z přidané hodnoty je nepřímou daní, která bývá zpravidla ve státech EU harmonizována. Rozdíly mezi jednotlivými státy jsou tak hlavně v sazbách daně.

Tabulka 36 Předmět a základ daně u DPH (vlastní zpracování)

Konstrukční prvek	Česká republika	Estonsko
Předmět daně	Dodané nebo poskytnuté zboží a služby	Dodané nebo poskytnuté zboží a služby
	Zboží pořízené z JČS	Zboží pořízené z JČS
	Pořízení dopravního prostředku z JČS	Poskytnuté služby s místem plnění mimo Estonsko
	Dovoz zboží s místem plnění v tuzemsku	Dovoz zboží
Základ daně	Veškeré obdržené úplaty za zdanitelná plnění včetně úplat, co ještě nebyly uskutečněny	Celková přijatá částka za všechna uskutečněná zdanitelná plnění

Předmět daně z přidané hodnoty se v obou zemích téměř neliší. V obou státech jsou zdaňovány dodané nebo poskytnuté zboží a služby, zboží pořízené z jiného členského státu a dovezené zboží. Česká republika navíc zahrnuje do předmětu daně pořízení dopravního prostředku z jiného členského státu. Estonsko zdaňuje také poskytnuté služby s místem plnění mimo tuzemsko.

Základ daně v České republice se stanovuje jako hodnota veškerých obdržených úplat za zdanitelná plnění, včetně těch, co ještě nebyly uskutečnány. V Estonsku je základem daně hodnota celkové přijaté částky za všechna uskutečněná zdanitelná plnění.

Tabulka 37 Registrační povinnost u DPH (vlastní zpracování)

Konstrukční prvek	Česká republika	Estonsko
Registrační povinnost	Obrat za rok větší než 2 000 000 Kč	Obrat za rok větší než 40 000 EUR

V České republice je osoba povinna se registrovat k dani v případě, že její obrat za posledních dvanáct po sobě jdoucích měsíců přesáhne 2 000 000 Kč. V Estonsku se tato povinnost týká osob, které mají za rok větší obrat než 40 000 EUR.

Tabulka 38 Sazby DPH (vlastní zpracování)

Konstrukční prvek	Česká republika	Estonsko
Sazba daně	Základní sazba - 21 %	Základní sazba - 22 %
	Snížená sazba - 12 %	Snížená sazba - 9 %
	-	Druhá snížená sazba - 5 %

Největší rozdíly lze pozorovat u sazby daně. V České republice jsou nově od roku 2024 zavedeny jen dvě sazby daně. První je základní sazba, která je ve výši 21 % a uplatňuje se u většiny zboží a služeb nebo u čepovaného piva. Snížená sazba daně je v sazbě 12 % a uplatňuje se na potraviny, léky nebo třeba noviny a časopisy. Estonsko naproti tomu uplatňuje tři sazby daně. První, základní sazba, se uplatňuje u většiny zboží a služeb ve výši 22 %. První snížená sazba se aplikuje u knih, léčivých přípravků nebo ubytovacích služeb. Tato sazba je ve výši 9 %. Druhá snížená sazba je 5 % a používá se u tiskových publikací kromě publikací obsahujících převážnou část reklamy, soukromé inzerce nebo erotický obsah.

Tabulka 39 Zdaňovací období u DPH (vlastní zpracování)

Konstrukční prvek	Česká republika	Estonsko
Zdaňovací období	Kalendářní měsíc nebo čtvrtletí	Kalendářní měsíc

Zdaňovacím obdobím v České republice je zpravidla kalendářní měsíc. Plátce DPH si však může zvolit jako zdaňovací období kalendářní čtvrtletí, v případě, že plátcův obrat za bezprostředně přecházející kalendářní rok nepřesahuje 10 000 000 Kč. V Estonsku musí plátci DPH mít jako zdaňovací období kalendářní měsíc.

6.5 Komparace majetkových daní

Majetkové daně se v obou zemích řadí mezi daně přímé. V podmínkách České republiky lze pod majetkové daně zařadit daň z nemovitých věcí, která se dále dělí na daň ze staveb a jednotek a daň z pozemků. Pod majetkové daně v ČR spadá i silniční daň, která bude vzhledem k odlišnému předmětu daně zmíněna v rámci ostatních daní. V Estonsku zastupuje majetkové daně pouze daň z pozemků.

Tabulka 40 Předmět a základ daně u majetkových daní (vlastní zpracování)

Konstrukční prvek	Česká republika	Estonsko
Předmět daně	Pozemky na území ČR evidované v katastru nemovitostí	Veškeré pozemky s výjimkou pozemků, co jsou ze předmětu daně vyňaty
	Dokončené nebo užívané stavby a jednotky	
Základ daně	Pozemky – skutečná výměra pozemku nebo skutečná výměra * určená částka	Odhadní hodnota pozemku založená na hromadném ocenění pozemků
	Stavby a jednotky – výměra zastavěné nebo podlahové plochy nebo výměra podlahové plochy * určená částka	

Předmětem daně je v ČR pro daň z pozemků jakýkoliv pozemek na území České republiky, který je zapsaný v katastru nemovitostí. U daně ze staveb a jednotek jsou předmětem daně

dokončené nebo užívané stavby a jednotky. V Estonsku se za předmět daně považuje každý pozemek, který není z předmětu daně vyňat.

Základ daně má v České republice poněkud složitější stanovení. V případě pozemků se podle typu pozemku určuje základ daně buďto dle skutečné výměry pozemku vyjádřené v metrech čtverečných nebo se tato výměra ještě následně násobí určenou částkou. U staveb a jednotek se opět bere v úvahu výměra zastavěné plochy. U jednotek se stanoví základ daně podle výměry podlahové plochy, eventuelně u některých jiných typů jednotek se ještě tato výměra vynásobí určenou částkou. Estonsko stanovuje základ daně z pozemků jako odhadní hodnotu pozemku, která se určuje podle posledního hromadného oceňování. Poslední takové ocenění proběhlo v roce 2022.

Tabulka 41 Sazba daně a zdaňovací období u majetkových daní (vlastní zpracování)

Konstrukční prvek	Česká republika	Estonsko
Sazba daně	Pevná nebo diferencovaná sazba v závislosti na typu stavby, jednotky nebo pozemku	Diferencovaná sazba dle typu pozemku
Zdaňovací období	Kalendářní rok	Kalendářní rok

Sazba daně má opět v České republice složitější stanovení. Sazba daně se určuje podle typu pozemku, stavby nebo jednotky. U některých typů je stanovena sazba pevná, avšak především u staveb a jednotek se sazba daně bude lišit v závislosti na počtu obyvatel dané obce nebo podle počtu podlaží. Estonsko určuje sazbu daně z pozemků dle typu pozemku a zároveň se hodnota sazby pohybuje v intervalech.

Zdaňovací období u obou států je shodné, tedy kalendářní rok.

6.6 Komparace spotřebních daní

V daňové soustavě České republiky jsou předměty daně, které by obvykle spadaly pod spotřební daně, rozděleny spotřební daně a daně ekologické. V estonské daňové soustavě se setkáme pouze s kategorií spotřebních daní.

Tabulka 42 Rozdělení spotřebních daní (vlastní zpracování)

Selektivní spotřební daně	Česká republika		Estonsko	
Spotřební daně	Daň z minerálních olejů	Spotřební daně	Daň z alkoholu	
	Daň z lihu			
	Daň z piva		Daň z tabáku	
	Daň z vína a meziproduktů			
	Daň z tabákových výrobků		Daň z paliv	
Ekologické daně	Daň ze zemního plynu			Daň z elektřiny
	Daň z elektřiny			Daň z obalů
	Daň z pevných paliv			

U České republiky se setkáme s rozdělením daní z alkoholu na daň z lihu, piva a vína a meziproduktů. Zvlášť jsou rozděleny také daně z minerálních olejů, které se v Estonsku daní v rámci daně z paliv. Pod ekologické daně Česká republika zařadila daň ze zemního plynu, z elektřiny a z pevných paliv. V Estonsku se naopak všechny daně člení pouze pod spotřebními daněmi a jedinou daní, která se v ČR nevybírání, je daň z obalů.

Tabulka 43 Zdaňovací období u majetkových daní (vlastní zpracování)

Konstrukční prvek	Česká republika	Estonsko
Zdaňovací období	Kalendářní měsíc	Kalendářní měsíc U daně z obalů kalendářní čtvrtletí

Zdaňovacím obdobím u obou zemí je kalendářní měsíc. Výjimku tvoří u Estonska daň z obalů, která se vybírá čtvrtletně.

6.7 Komparace ostatních daní

Ostatní daně v daňových soustavách obou států se liší jen mírně. Obě země jako členové EU mají podobnou politiku týkající se cel. U obou států se také můžeme setkat s daní z hazardních her. Odlišná daň založená na podobném principu je daň silniční v ČR a daň z těžkých nákladních vozidel v Estonsku.

Tabulka 44 Ostatní daně ČR a Estonska (vlastní zpracování)

Česká republika	Estonsko
Silniční daň	Daň z těžkých nákladních vozidel
Daň z hazardních her	Daň z hazardních her
Clo	Clo

Silniční daň v České republice se dlouho týkala všech podnikatelů využívajících auto k podnikatelské činnosti. V roce 2022 se však povinnost platit silniční daň začala týkat jen vybraných nákladních a přípojných vozidel. V Estonsku se dá jako obdoba současné podoby daně silniční považovat daň z těžkých nákladních vozidel, která se týká všech nákladních vozidel nebo silničních souprav složených z nákladních automobilů a přívěsů, které přesahují hmotnost 12 tun. V případě České republiky je silniční daň zařazena mezi daně přímé, zatímco v Estonsku je daň z těžkých nákladních vozidel daní nepřímou.

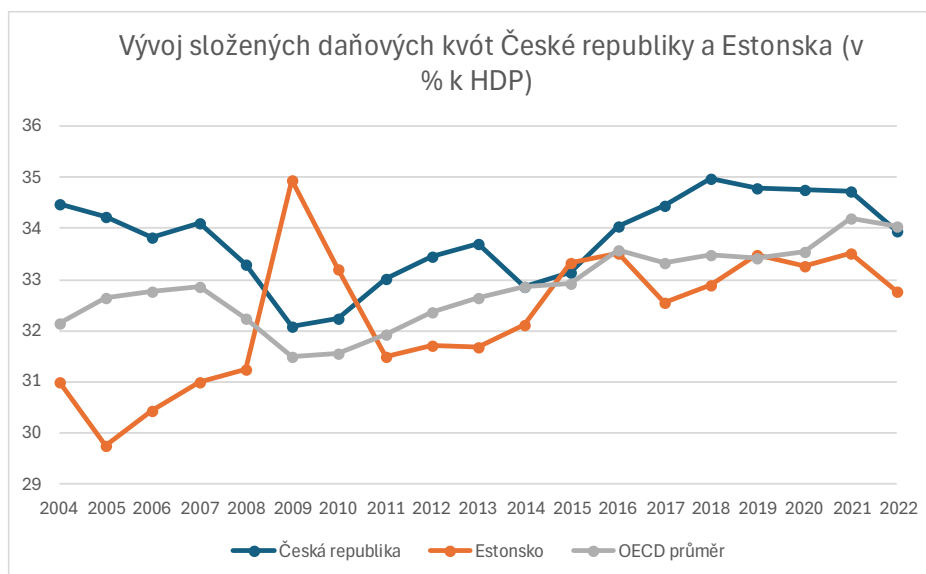
Jak již bylo řečeno, u obou států je zavedena daň z hazardních her. V České republice se v rámci této daní zdaňují loterie, kursově sázky nebo bingo. V Estonsku jsou předmětem daně herní stoly, herní automaty a hodnota sázek očištěná o výhry nebo zisk z prodeje losů. V české daňové soustavě je daň z hazardu daní přímou a v Estonsku daní nepřímou.

7 KOMPARACE DAŇOVÝCH SOUSTAV ČESKÉ REPUBLIKY A ESTONSKA

V sedmé kapitole se práce věnuje samotné komparaci obou daňových soustav. Předmětem komparace bude složená daňová kvóta, harmonizační proces daní, struktura daňového mixu a den daňové svobody.

7.1 Složená daňová kvóta

Prvním porovnávaným indikátorem je složená daňová kvóta, která vyjadřuje daňové zatížení v daném státě. Jak již bylo řečeno v teoretické části, složená daňová kvóta se počítá jako součet daňových příjmů spolu s pojistným na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění v poměru k HDP.

Graf 1 Porovnání vývoje složených daňových kvót České republiky a Estonska dle metodiky OECD (vlastní zpracování dle OECD Tax revenue, 2024)

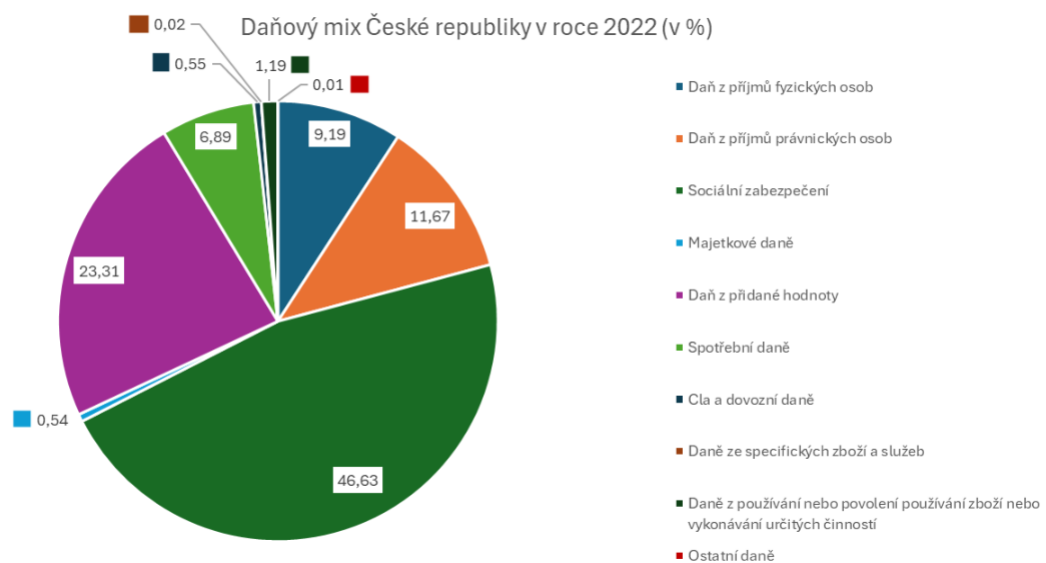
V grafu 3 můžeme vidět vývoj jednotlivých složených daňových kvót od roku 2004, kdy obě země vstoupily do Evropské unie, až do roku 2022. Data pro rok 2023 zatím nejsou dostupná. Lze si povšimnout, že hodnoty České republiky i Estonska se pohybovaly během zkoumaného období na relativně podobné úrovni. Můžeme však konstatovat, že Česká republika má oproti Estonsku dlouhodobě vyšší hodnotu složené daňové kvóty. Výjimkou jsou pouze roky 2009 a 2015, kde Estonsko vykazuje vyšší hodnoty. Výrazným výkyvem je rok 2009 kde se hodnota složené daňové kvóty vyšplhala z 31,24 % na 34,95 %. Tento výkyv vysvětlovalo estonské ministerstvo financí prudkým poklesem exportu v důsledku celosvětové finanční krize což zapříčinilo snížení hrubého domácího produktu. Nejnižším

bodem pro estonskou složenou daňovou kvótu byl rok 2005, kde bylo daňové zatížení nejmenší. Česká republika naopak v roce 2009 zaznamenala největší snížení složené daňové kvóty, které mohlo být zapříčiněno především změnami v České daňovém systému. Nejvyšší hodnotu vykazovala Česká republika v roce 2018, kdy konstantně od roku 2016 docházelo ke zlepšení efektivity výběru daní pomocí EET a kontrolního hlášení. Lze si také povšimnout, že Česká republika se dlouhodobě drží nad průměrem zemí OECD, zatímco Estonsko se pohybuje pod průměrem.

7.2 Daňový mix

Daňový mix je dalším srovnávaným aspektem daňových soustav. Vyjadřuje podíl jednotlivých daní celkových daňových příjmech. V diplomové práci budou zobrazeny daňové mixy dle metodiky OECD. Jednotlivé daně či skupiny daní budou zobrazeny jako procentuální podíl v následujících dvou grafech.

7.2.1 Daňový mix České republiky

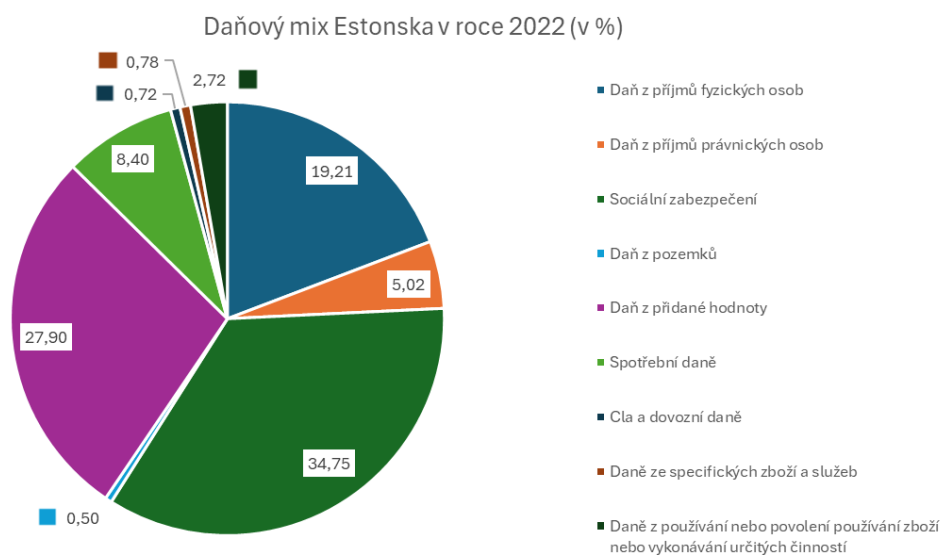
Graf 2 Daňový mix České republiky v roce 2022 (vlastní zpracování dle Details of Tax Revenue – Czech Republic, 2024)

Česká republika je jedním ze států, u kterých tvoří většinu daňových příjmů vybrané pojistné na sociální zabezpečení. V roce 2022 tvoří až 46,63 % z celkových daňových příjmů. Největší zastoupení má dále daň z přidané hodnoty, jejíž podíl je 23,31 %. Třetí nejvýnosnější daní je daň z příjmů právnických osob, za kterou o zhruba 2 % body zaostává daň z příjmů fyzických osob. Jedno z posledních signifikantních zastoupení mají spotřební daně, pod které spadají i daně ekologické, a to ve výši 6,89 %. Další daně mají v daňovém

mixu České republiky jen malé zastoupení. Pod klasifikaci daní z používání nebo povolení používání zboží nebo vykonávání určitých činností lze zařadit silniční daň, poplatky za psa nebo například městská daň. Tyto daně tvoří v daňovém mixu 1,19 %. Cla a dovozní daně jsou taktéž jen malou položkou s 0,55 % zastoupením stejně tak jako majetkové daně s 0,44 %. Nejmenší podíl mají daně ze specifických služeb a ostatní daně. Pod daně ze specifických služeb patří různé poplatky vybírané například v rámci pobytů nebo plateb za vstupenky.

Celkově lze konstatovat, že v Českém daňovém mixu mají větší zastoupení daně nepřímé než daně přímé. Sociální zabezpečení se v českém daňovém systému řadí do skupiny ostatních daňových příjmů.

7.2.2 Daňový mix Estonska

Graf 3 Daňový mix Estonska v roce 2022 (vlastní zpracování dle Details of Tax Revenue – Estonia, 2024)

Estonsko je, stejně jako Česká republika, státem, kde hlavní podíl na daních tvoří pojistné na sociální zabezpečení. V případě Estonska se jeho podíl pohybuje kolem téměř 35 %. O několik procentních bodů menší zastoupení má daň z přidané hodnoty, konkrétně z daňového mixu tvoří 27,90 %. V Estonsku tvoří poměrně velkou část daně z příjmů fyzických osob v hodnotě 19,21 %. Rozsáhlejší zastoupení mají také spotřební daně s 8,40 %. Daň z příjmu právnických osob tvoří zhruba 5 %. 2,75% část tvoří daně z používání nebo povolení používání zboží nebo vykonávání určitých činností, mezi něž patří v případě Estonska i daň z těžkých nákladních vozidel. Cla a dovozní daně spolu s daněmi ze specifických služeb tvoří zanedbatelnou část daňového mixu. Mezi daně ze specifických

služeb patří i daň z hazardu. Nejmenší procentuální podíl mají v případě Estonska majetkové daně, kde je jedinou daní daň z pozemku.

V případě Estonska se daně vybírané v rámci sociálního zabezpečení řadí mezi daně přímé, což znamená, že u Estonska je vyšší podíl daní přímých než nepřímých.

7.2.3 Komparace daňových mixů

V daňových mixech obou států panují značné podobnosti. Oba státy jsou státy s nejvyšším zastoupení příjmů ze sociálního zabezpečení a druhé nejvyšší zastoupení má v obou případech DPH. Kde se však struktura příjmů rozchází je podíl DPFO a DPPO. V České republice tvoří DPFO menší část daňového mixu než DPPO, zatímco v Estonsku je to naopak. Toto lze přisoudit například možnosti uplatnění různých daňových slev u DPFO, kdežto v Estonsku žádné slevy na dani nenajdeme. U Estonska tvoří velkou část daňového mixu právě DPFO a poměrně malé zastoupení DPPO. Estonský systém zdanění právnických osob spočívá ve zdanění pouze rozděleného zisku ať už ve formě dividend nebo nepřímého rozdělení například v rámci zaměstnaneckých požitků. V České republice se naproti tomu zdaňují příjmy právnických osob. Lze tedy očekávat, že Česká republika tímto způsobem zdanění vybere z daní vyšší částky, než je tomu v Estonsku. Díky tomu musí Estonsko kompenzovat ušlé příjmy pomocí přísnějšího zdanění fyzické osoby. V případě spotřebních daní se procenta obou států pohybují na relativně podobné úrovni, stejně jako u daní majetkových.

7.3 Den daňové svobody

Den daňové svobody znamená pro daňové poplatníky překlenutí mezi dobou, kdy svými příjmy zaopatřují stát v závislosti na státních výdajích a dobou, kdy už jsou jejich příjmy čistě pro osobní potřeby. Zdrojem dat je oficiální stránka dne daňové svobody, která pro výpočet datumů používá metodiku OECD.

Tabulka 45 Den daňové svobody v letech 2018-2023 (vlastní zpracování dle Den daňové svobody, 2024)

Rok	Česká republika	Estonsko	Průměr OECD
2018	22. 5.	26. 5.	24. 5.
2019	28. 5.	27. 5.	27. 5.
2020	24. 6.	15. 6.	27. 6.
2021	25. 6.	16. 6.	23. 6.
2022	17. 6.	30. 5.	7. 6.
2023	13. 6.	23. 5.	6. 6.

V tabulce vidíme dny daňové svobody v jednotlivých letech za posledních šest let. Obecně lze stanovit, že čím dříve je den daňové svobody, tím lépe. V průběhu zkoumaných šesti let si Estonsko vede oproti České republice lépe. Jediný rok, kdy byl v České republice den daňové svobody dříve byl rok 2018, kde tento den připadal na 22. 5. kdežto v Estonsku až o čtyři dny později. Lze si také povšimnout, že až do roku 2021 se den daňové svobody v obou státech posouval na čím dál pozdější datum. Toto by mohlo být přisuzováno post-pandemické situaci, která výrazně zvýšila státní dluhy v mnoha zemích. Dá se usuzovat, že ostatní státy byly v podobné situaci, jelikož měl průměr zemí OECD také stoupající tendenci. Od roku 2022 však můžeme v České republice i Estonsku zaznamenat klesající trend což značí zlepšení ekonomické situace v obou státech. Estonsko však v roce 2022 posunulo den daňové svobody na výrazně dřívější datum, než je tomu v případě České republiky. V roce 2023 je rozdíl mezi dny daňové svobody více než půl měsíce. Můžeme usuzovat, že Česká republika se hůře vzpamatovává z koronavirové krize a zároveň se na pomalejším tempu podepisuje i zvýšení inflace související s válkou na Ukrajině.

7.4 Harmonizace daně a smlouvy o zamezení dvojího zdanění

Jelikož jsou oba státy členy Evropské unie v obou zemích jsou uplatňovány prvky harmonizace některých daní, především těch nepřímých. U států se harmonizují daně z obratu, spotřební daně a ostatní nepřímé daně. (Obecná daňová politika, 2023)

Česká republika a Estonsko mají mezi sebou uzavřenou smlouvu o zamezení dvojího zdanění. Smlouva se zabývá u Estonska daní z příjmů a daní z pozemků, u České republiky daně z příjmů fyzických a právnických osob a daně z nemovitostí. (Česko, 1995)

8 MODELOVÉ PŘÍKLADY DANĚ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB

V osmé kapitole bude na modelových příkladech demonstrována výše daňového zatížení u daně z příjmů fyzických osob v rámci obou srovnávaných států. U modelových příkladů bude možnost komparace výpočtu a zároveň bude možné srovnat rozdíly ve výši daňového zatížení. Bude také rozebrána efektivní sazba daně. V rámci daně z příjmů fyzických osob bude provedena komparace u příjmů ze závislé činnosti, dále u příjmů ze závislé činnosti u brigádníka a také u příjmů ze samostatné činnosti.

Jelikož v Estonsku je oficiální měnou euro, bude většina hodnot převedena z eur na české koruny. Eura budou přepočítána dle čtvrtletního průměru kurzu ČNB, konkrétně za období leden-březen 2024. Průměrný čtvrtletní kurz, který bude využíván, je **25,070 Kč/EUR**. (Kurzy devizového trhu – čtvrtletní průměry, ©2024)

V příkladech se také bude pracovat s minimální a průměrnou mzdou. V České republice je minimální mzda v roce 2024 stanovena na **18 900 Kč**. (Minimální a zaručená mzda v roce 2024, ©2024) Minimální mzdou v Estonsku je v roce 2024 **820 EUR**, v přepočtu na české koruny 20 557,4 Kč. (Minimum Wage Update in Estonia from 01 January 2024, ©2024)

Dle nařízení vlády z roku 2023, je podle parametrů uvedených v tomto nařízení průměrná mzda v České republice na rok 2024 **43 967 Kč**. (Česko, 2023) Dle odhadů Trading Economics bude průměrná mzda za druhý kvartál v roce 2024 1 994 EUR, třetí kvartál 1 921 EUR a čtvrtý kvartál 2 009 EUR. Pro účely příkladu bude použit průměr za tyto 3 dostupné kvartály, tedy **1 974,7 EUR**, v přepočtu 49 505,7 Kč. (Estonia Forecast, ©2024)

Efektivní sazba daně se stanoví jako podíl daňové povinnosti na hrubé mzdě, v případě OSVČ na příjmech. Celkové daňové zatížení se stanoví jako podíl sociálního pojištění a daňové povinnosti na hrubé mzdě nebo příjmech.

8.1 Komparace daňové zátěže příjmů ze závislé činnosti

Jako první bude porovnáváno daňové zatížení u poplatníka, který má příjmy pouze ze závislé činnosti. Všechny příklady budou vypočítány za zdaňovací období kalendářního roku 2024 dle platných zákonů.

8.1.1 Svobodný bezdětný poplatník s minimální mzdou

V prvním příkladu je poplatník osobou s minimální mzdou. Narodil se v roce 1985 a je proto v Estonsku plátcem příspěvků do penzijního fondu, kde si zvolil 2 % výši odvodu. Poplatník je svobodný a bezdětný.

Tabulka 46 Svobodný bezdětný poplatník s minimální mzdou (vlastní zpracování)

	Česká republika (Kč)		Estonsko (EUR)
Měsíční minimální mzda	18 900	Měsíční minimální mzda	820
Roční minimální mzda	226 800	Roční minimální mzda	9 840
Základ daně	226 800	Základ daně	9 840
Nezdanitelné části ZD	0	Základní daňový odpočet	7 848
Snížený základ daně (zaokrouhlený na 100 Kč dolů)	226 800	Snížený základ daně	1 992
Daň 15 %	34 020	Daň 20 %	398,4
Sleva na poplatníka	30 840	-	-
Výsledná daňová povinnost	3 180	Výsledná daňová povinnost	398,4
Efektivní sazba daně	1,40 %	Efektivní sazba daně	4,05 %
SZ zaměstnavatel (24,8 %)	56 247	Sociální daň zaměstnavatel (33 %)	3 247,2
ZP zaměstnavatel (9 %)	20 412	Pojištění v nezaměstnanosti zaměstnavatel (0,8 %)	78,72
SZ zaměstnanec (7,1 %)	16 103	Pojištění v nezaměstnanosti zaměstnanec (1,6 %)	157,44
ZP zaměstnanec (4,5 %)	10 206	Příspěvek do penzijního fondu (2 %)	196,8
Roční čistá mzda	197 311	Roční čistá mzda	9 087,36
Celkové daňové zatížení	13,00 %	Celkové daňové zatížení	7,65 %

V tabulce je zachycen způsob výpočtu daňové povinnosti u obou států. Svobodný a zároveň bezdětný poplatník nemá v České republice žádné nezdanitelné části základu a základ daně u něj tedy zůstává stejný jako jeho roční hrubá mzda. U vypočtené daně si tak může uplatnit pouze základní slevu na poplatníka ve výši 30 840 Kč, která následně sníží jeho celkovou daňovou povinnost na 3 180 Kč. Efektivní daňová sazba, která vyjadřuje podíl daňové povinnosti na celkové hrubé mzdě, je u českého poplatníka ve výši 1,40 %. Když dále bereme v úvahu i pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění placené zaměstnancem, vyjde celkové daňové zatížení v ČR na 13 %.

Estonský poplatník má nárok na základní daňový odpočet, který je v roce 2024 ve výši 7 848 EUR. O tento odpočet ponížený základ daně je pak vynásoben sazbou daně a výsledná daňová povinnost poplatníka je 398,4 EUR. V tomto případě je efektivní daňová sazba 4,05 %. Po odečtení platby pojištění v nezaměstnanosti je celkové daňové zatížení 7,65 %.

Při srovnání efektivní daňové sazby si lze povšimnout, že Česká republika si v tomto případě vede lépe než Estonsko. Toto je způsobeno vyšší sazbou daně v Estonsku. U celkového daňového zatížení je však na tom lépe estonský poplatník, a to hlavně z důvodu, že povinnost platby sociální daně je přenesena zcela na zaměstnavatele. Estonský poplatník musí ze své mzdy odvést pouze částku za pojištění v nezaměstnanosti, které se platí ve výši 1,6 %, a příspěvek do penzijního fondu v nejnižší možné výši 2 %. Český poplatník musí ještě ze své mzdy odvést 7,1 % na sociální zabezpečení a 4,5 % na veřejné zdravotní pojištění, díky čemuž u něj vzniká větší celkové daňové zatížení.

8.1.2 Svobodný bezdětný poplatník s průměrnou mzdou

Poplatník je opět narozený v roce 1985, svobodný a bezdětný. Uplatňuje pouze základní slevy.

Tabulka 47 Svobodný bezdětný poplatník s průměrnou mzdou (vlastní zpracování)

	Česká republika (Kč)		Estonsko (EUR)
Měsíční průměrná mzda	43 967	Měsíční průměrná mzda	1 974,7
Roční průměrná mzda	527 604	Roční průměrná mzda	23 696,4
Základ daně	527 604	Základ daně	23 696,4
Nezdanitelné části ZD	0	Základní daňový odpočet	1 092,62
Snížený ZD (zaokrouhlený na 100 Kč dolů)	527 600	Snížený ZD	22 603,78
Daň 15 %	79 140	Daň 20 %	4 520,76
Sleva na poplatníka	30 840	-	-
Výsledná daňová povinnost	48 300	Výsledná daňová povinnost	4 520,76
Efektivní sazba daně	9,16 %	Efektivní sazba daně	19,08 %
SZ zaměstnavatel (24,8 %)	130 845	Sociální daň zaměstnavatel (33 %)	7 819,81
ZP zaměstnavatel (9 %)	47 484	Pojištění v nezaměstnanosti zaměstnavatel (0,8 %)	189,57
SZ zaměstnanec (7,1 %)	37 460	Pojištění v nezaměstnanosti zaměstnanec (1,6 %)	379,14
ZP zaměstnanec (4,5 %)	23 742	Příspěvek do penzijního fondu (2 %)	473,93
Roční čistá mzda	418 102	Roční čistá mzda	18 322,57
Celkové daňové zatížení	20,76 %	Celkové daňové zatížení	22,68 %

U poplatníka, který je ve stejných podmínkách jako poplatník s minimální mzdou, avšak pobírá mzdu průměrnou, je už rozdíl mezi celkovým daňovým zatížením menší. Estonskému poplatníkovi se výrazně snižuje základní daňový odpočet, který se od 14 400 EUR zmenšuje podle vzorce $7\,848 - 7\,848/10\,800 * (\text{výše příjmu} - 14\,400)$. Daňová povinnost estonského

poplatníka se tak zvětšuje a ve výsledku je efektivní sazba daně o zhruba 10 procentních bodů vyšší než u poplatníka v České republice. Celkové daňové zatížení je však ve výsledku na podobné úrovni, jelikož estonský poplatník odvádí pouze 1,6% pojištění v nezaměstnanosti a 2 % na příspěvky do penzijního fondu. Tím pádem je jeho celkové daňové zatížení 22,68 %. Ačkoliv je český poplatník mnohem méně zatížen v rámci efektivní daňové sazby, jeho celkové daňové zatížení po odečtení pojistného na sociální zabezpečení a zdravotního pojištění se zvýší o zhruba o 11 %. V tomto případě je už na tom ale lépe než estonský poplatník, u kterého je celkové daňové zatížení 22,68 %.

8.1.3 Svobodný bezdětný poplatník s 5násobnou průměrnou mzdou

Poplatník narozený v roce 1980 je opět svobodný a bezdětný. Výše jeho mzdy je však 5násobek průměrné mzdy. V České republice se bude na část přesahující roční limit uplatňovat sazba daně z příjmů fyzických osob ve výši 23 %.

Tabulka 48 Svobodný bezdětný poplatník s 5násobnou průměrnou měsíční mzdou (vlastní zpracování)

	Česká republika (Kč)		Estonsko (EUR)
5násobná průměrná měsíční mzda	219 835	5násobná průměrná měsíční mzda	9 873,5
5násobná průměrná roční mzda	2 638 020	5násobná průměrná roční mzda	118 482
Základ daně	2 638 020	Základ daně	118 482
Nezdanitelné části ZD	0	Základní daňový odpočet	0
Snížený ZD (zaokrouhlený na 100 Kč dolů)	2 638 000	Snížený ZD	118 482
Daň 15 %	237 422	Daň 20 %	23 696,4
Daň 23 %	180 594	-	
Sleva na poplatníka	30 840	-	
Výsledná daňová povinnost	387 176	Výsledná daňová povinnost	23 696,4
Efektivní sazba daně	14,68 %	Efektivní sazba daně	20,00 %
SZ zaměstnavatel (24,8 %)	523 384	Sociální daň zaměstnavatel (33 %)	39 099,06
ZP zaměstnavatel (9 %)	237 422	Pojištění v nezaměstnanosti zaměstnavatel (0,8 %)	947,86
SZ zaměstnanec (7,1 %)	149 840	Pojištění v nezaměstnanosti zaměstnanec (1,6 %)	1 895,71
ZP zaměstnanec (4,5 %)	118 711	Příspěvek do penzijního fondu (2 %)	2 369,64
Roční čistá mzda	1 982 293	Roční čistá mzda	90 520,25
Celkové daňové zatížení	20,76 %	Celkové daňové zatížení	23,60 %

U 5násobné průměrné měsíční mzdy nastává u českého poplatníka nutnost zdanit část příjmů přesahujících za rok 36násobek průměrné mzdy, tedy 1 582 812 Kč, progresivní sazbou 23 %. Efektivní sazba daně je v tomto případě 14,68 %. U estonského poplatníka díky ročním příjmům přesahujícím 25 200 EUR už není možné odečíst základní daňový odpočet. Tím pádem bude mít poplatník vyšší daňový základ a efektivní sazba daně vyjde ve výši 20 %. Díky příjmům převyšujícím 48násobek průměrné mzdy bude českému poplatníkovi vyměřována výše pojistného na sociální zabezpečení pouze z maximálního vyměřovacího základu pro sociální zabezpečení. Tento vyměřovací základ je stanoven jako 48násobek průměrné mzdy, v roce 2024 tedy 2 110 426 Kč. Zdravotní pojištění se počítá z celkových příjmů, jelikož nemá stanoven maximální vyměřovací základ. Právě díky sníženému základu pro pojistné na sociální zabezpečení bude celkové daňové zatížení českého poplatníka nižší než u estonského, kde není pro pojištění v nezaměstnanosti ani u příspěvku do penzijního fondu žádný maximální vyměřovací základ.

8.1.4 Poplatník s jedním dítětem

V následujícím případě bude komparováno daňové zatížení u poplatníka s jedním dítětem, který je opět narozený v roce 1980. V tabulkách bude zobrazen poplatník s minimální mzdou, průměrnou mzdou a 5násobnou průměrnou mzdou.

Tabulka 49 Poplatník s jedním dítětem Česká republika (vlastní zpracování)

	Minimální mzda (Kč)	Průměrná mzda (Kč)	5násobná průměrná mzda (Kč)
Měsíční mzda	18 900	43 967	219 835
Roční mzda	226 800	527 604	2 638 020
Základ daně	226 800	527 604	2 638 020
Nezdanitelné části ZD	0	0	0
Snížený ZD (zaokrouhlený na 100 Kč dolů)	226 800	527 600	2 638 000
Daň 15 %	34 020	79 140	237 422
Daň 23 %	-	-	180 594
Sleva na poplatníka	30 840	30 840	30 840
Sleva na dítě	15 204	15 204	15 204
Výsledná daňová povinnost	- 12 024	33 096	371 972
Efektivní sazba daně	- 5,3 %	6,27 %	14,10 %
SZ zaměstnavatel (24,8 %)	56 247	130 845	523 384
ZP zaměstnavatel (9 %)	20 412	47 484	237 422
SZ zaměstnanec (7,1 %)	16 103	37 460	149 840
ZP zaměstnanec (4,5 %)	10 206	23 742	118 711
Roční čistá mzda	212 515	433 306	1 997 497
Celkové daňové zatížení	6,30 %	17,87 %	24,28 %

Vzhledem k tomu, že poplatník má jedno vyživované dítě, může si od daně odečíst slevu na dítě. V případě, že je sleva na dítě větší než vypočtená daň, může se z daňové povinnosti stát daňový bonus. U poplatníka s minimální mzdou tato situace nastává, a proto je efektivní daňová sazba záporná. Zároveň tato sleva snižuje celkové daňové zatížení a poplatník s minimální mzdou má výsledné daňové zatížení 6,30 %. Poplatníkovi s průměrnou mzdou

už daňový bonus nevzniká a jeho celkové daňové zatížení je 17,87 %. U poplatníka s 5násobkem průměrné mzdy je daňové zatížení 24,28 %.

U Estonska si poplatník nemůže ve výpočtu daňové povinnosti žádným způsobem zohlednit vyživované dítě, daňové zatížení tedy zůstává stejné.

Tabulka 50 Poplatník s jedním dítětem Estonsko (vlastní zpracování)

	Minimální mzda	Průměrná mzda	5násobek průměrné mzdy
Efektivní daňová sazba	4,05 %	19,08 %	20,00 %
Celkové daňové zatížení	7,65 %	22,68 %	23,60 %

8.1.5 Zhodnocení výsledků u příjmů ze závislé činnosti

Všechny výsledky budou v následující části slovně zhodnoceny.

Svobodný a bezdětný poplatník

Následující tabulka zobrazuje efektivní daňovou sazbu u všech počítaných výší mzdy.

Tabulka 51 Efektivní sazby daně u poplatníka se základními slevami (vlastní zpracování)

	Minimální mzda	Průměrná mzda	5násobek průměrné mzdy
Česká republika	1,40 %	9,16 %	14,68 %
Estonsko	4,05 %	19,08 %	20,00 %
Rozdíl	-2,65 %	- 9,92 %	- 5,32 %

U efektivní daňové sazby má Česká republika ve všech případech sazby nižší. Nejvyšší rozdíl mezi sazbami obou států můžeme pozorovat u průměrné mzdy, kde je rozdíl téměř 10 %. Estonsko má vyšší efektivní daňové sazby především z důvodu vyšší sazby daně.

Tabulka 52 Celkové daňové zatížení u poplatníka se základními slevami (vlastní zpracování)

	Minimální mzda	Průměrná mzda	5násobek průměrné mzdy
Česká republika	13,00 %	20,76 %	20,76 %
Estonsko	7,65 %	22,68 %	23,60 %
Rozdíl	5,35 %	- 1,92 %	- 2,84 %

Tabulka obsahuje procentuální vyjádření celkové daňové zátěže. Na rozdíl od efektivní daňové sazby bere celkové daňové zatížení v potaz i platby odváděné zaměstnancem na sociální pojištění. U minimální mzdy je nižší daňové zatížení u Estonska, u průměrné mzdy už je daňové zatížení estonského poplatníka vyšší. Stejně tak je tomu i u 5násobné průměrné mzdy, kde už se hodnoty celkové daňové zátěže příliš neliší. I přesto, že má Česká republika větší procentuální odvody zaměstnance v rámci sociálního pojištění, má nižší celkové daňové zatížení než Estonsko. To je opět způsobeno především vyšší sazbou daně v Estonsku. Lze si povšimnout, že hodnota celkové daňové zátěže je v Estonsku jen o pár procentních bodů vyšší než efektivní sazba daně. Malý vzestupný trend má na svědomí především nízké zdanění zaměstnance v rámci sociálního pojištění, kde ze své mzdy platí estonský poplatník jen pojištění v nezaměstnanosti a příspěvek do penzijního fondu. U České republiky je rozdíl mezi efektivní sazbou daně a daňovým zatížením mnohem vyšší. Toto je opět způsobeno nutností odvodů ve vyšších procentních sazbách.

Poplatník s jedním dítětem

Tabulka 53 Efektivní daňové sazby u poplatníka s jedním dítětem (vlastní zpracování)

	Minimální mzda	Průměrná mzda	5násobná průměrná mzda
Česká republika	- 5,3 %	6,27 %	14,10 %
Estonsko	4,05 %	19,08 %	20,00 %
Rozdíl	- 9,35 %	- 12,81 %	- 5,9 %

U efektivní daňové sazby lze v případě ČR zaznamenat pokles oproti poplatníkovi se základními slevami. Pomocí slevy na dítě, které se může v ČR uplatnit, se zároveň snižuje daňová povinnost a s tím i efektivní sazba daně. V případě poplatníka s minimální mzdou je efektivní daňová sazba v minusové hodnotě, jelikož poplatníkovi vzniká daňový bonus. U Estonska není žádná forma slevy na dítě, proto zůstává efektivní sazba stejná jako u poplatníka se základními slevami.

Tabulka 54 Celkové daňové zatížení u poplatníka s jedním dítětem (vlastní zpracování)

	Minimální mzda	Průměrná mzda	5násobná průměrná mzda
Česká republika	6,30 %	17,87 %	24,28 %
Estonsko	7,65 %	22,68 %	23,60 %
Rozdíl	- 1,35 %	- 4,81 %	0,68 %

Celkové daňové zatížení se se slevou na dítě u českého poplatníka snižuje. Výjimkou je pouze 5násobná průměrná mzda, kde je daňové zatížení vyšší. U poplatníka s jedním dítětem je už u minimální mzdy celková daňová zátěž větší v Estonsku než v ČR. V tomto případě je však u 5násobné průměrné mzdy nižší daňové zatížení v Estonsku.

8.2 Komparace daňové zátěže brigádníka

V podmínkách České republiky může formou brigády pracovat poplatník v rámci dohody o provedení práce a dohody o pracovní činnosti. V Estonsku nejsou zastoupeny žádné formy smluv pro brigádníky, jejich příjmy se tak zdaňují za stejných podmínek jako u hlavního pracovního poměru. Daň bude v tomto případě srovnána za kalendářní měsíc.

8.2.1 Dohoda o provedení práce a práce na částečný úvazek

V České republice může na dohodu o provedení práce pracovat poplatník maximálně 300 hodin ročně. U příjmů přesahujících 10 000 Kč musí poplatník platit pojistní na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění. V Estonsku si rozsah práce určují pracovníci dohodou se zaměstnavateli, většina smluv na částečný úvazek je však v rozsahu 20-30 hodin týdně. U sociální daně je stanoven minimální vyměřovací základ 725 EUR měsíčně.

Poplatník je narozený v roce 1985 a za měsíc si vydělá 9 500 Kč. U svého zaměstnavatele má podepsané prohlášení.

Tabulka 55 DPP a částečný úvazek – mzda 9 500 Kč (vlastní zpracování)

	Česká republika		Estonsko	
	Kč		EUR	Kč
Hrubá mzda	9 500	Hrubá mzda	378,94	9 500
Základ daně	9 500	Základ daně	378,94	9 500
-	-	Základní daňový odpočet	654	16 396
-	-	Snížený ZD	0	0
Daň 15 %	1 425	Daň 20 %	0	0
Sleva na poplatníka	2 570	-	-	-
Výsledná daňová povinnost	0	-	-	-
Efektivní daňová sazba	0,00 %	Efektivní daňová sazba	0,00 %	0,00 %
SZ zaměstnavatel	0	Sociální daň zaměstnavatel	239,25	5 998
ZP zaměstnavatel	0	Pojištění v nezaměstnanosti zaměstnavatel	3,03	76
SZ zaměstnanec	0	Pojištění v nezaměstnanosti zaměstnanec	6,06	152
ZP zaměstnanec	0	Příspěvek do penzijního fondu zaměstnanec	7,58	190
Čistá mzda	9 500	Čistá mzda	365,3	9 158
Celkové daňové zatížení	0,00 %	Celkové daňové zatížení	3,60 %	3,60 %

Český poplatník neodvádí v tomto případě žádnou daň, jelikož sleva na poplatníka ve výši 2 570 Kč je vyšší než vypočtená daň. Efektivní sazba daně tak je 0 %. Výdělek 9 500 Kč ještě není u DPP předmětem pojistného na sociální zabezpečení a zdravotního pojištění, díky čemuž je i celkové daňové zatížení 0 %. Estonský poplatník si uplatňuje měsíčně základní daňový odpočet ve výši 654 EUR. Díky tomu bude základ daně nulový a poplatník tak nemusí platit žádnou daň. Zaměstnavatel bude zdaňovat minimální vyměřovací základ ve

výši 725 EUR 33 % sazbou. Dále je povinen za zaměstnance odvést pojištění v nezaměstnanosti. Poplatník ze své mzdy odvádí pojištění v nezaměstnanosti a příspěvek do penzijního fondu. Ve výsledku mu vzniká celková daňová zátěž 3,60 %.

Tabulka 56 DPP a částečný úvazek – mzda 11 000 Kč (vlastní zpracování)

	Česká republika		Estonsko	
	Kč		EUR	Kč
Hrubá mzda	11 000	Hrubá mzda	438,77	11 000
Základ daně	11 000	Základ daně	438,77	11 000
-		Základní daňový odpočet	654	16 396
-	-	Snížený ZD	0	0
Daň 15 %	1 650	Daň 20 %	0	0
Sleva na poplatníka	2 570	-	-	-
Výsledná daňová povinnost	0	-	-	-
Efektivní daňová sazba	0,00 %	Efektivní daňová sazba	0,00 %	0,00 %
SZ zaměstnavatel	2 728	Sociální daň zaměstnavatel	239,25	5 998
ZP zaměstnavatel	990	Pojištění v nezaměstnanosti zaměstnavatel	3,51	88
SZ zaměstnanec	781	Pojištění v nezaměstnanosti zaměstnanec	7,02	176
ZP zaměstnanec	495	Příspěvek do penzijního fondu zaměstnanec	8,78	220
Čistá mzda	9 724	Čistá mzda	422,97	10 604
Celkové daňové zatížení	11,60 %	Celkové daňové zatížení	3,60 %	3,60 %

U měsíční mzdy 11 000 Kč poplatníkovi také nevzniká díky slevě na poplatníka žádná daňová povinnost. Zaměstnavatel je už však za něj povinen odvést pojistné na sociální

zabezpečení i zdravotní pojištění. Stejná povinnost platí i pro brigádníka. Díky poplatníkovi vzniká celkové daňové zatížení 11,60 %. V Estonsku se pro poplatníka nic nemění, opět má nulovou daňovou povinnost. Ze své mzdy pak odvádí pojistné na pojištění v nezaměstnanosti a příspěvek do penzijního fondu. Celkové daňové zatížení je stále 3,60 %. V tomto případě už však estonskému poplatníkovi vzniká menší celkové daňové zatížení než tomu českému, a to o 8 %. Je tomu tak díky vyšší sazbě pojistného u českého poplatníka, který musí odvádět pojistné ve výši 7,1 % a 4,5 %. Estonský poplatník odvádí na pojistné 1,6 % ze své mzdy a na příspěvek do penzijního fondu 2 %.

Tabulka 57 DPP a částečný úvazek – mzda 18 500 Kč (vlastní zpracování)

	Česká republika		Estonsko	
	Kč		EUR	Kč
Hrubá mzda	18 500	Hrubá mzda	737,93	18 500
Základ daně	18 500	Základ daně	737,93	18 500
-	-	Základní daňový odpočet	654	16 396
-	-	Snížený ZD	83,93	2 104
Daň 15 %	2 775	Daň 20 %	16,79	421
Sleva na poplatníka	2 570	-		
Výsledná daňová povinnost	205	-		
Efektivní daňová sazba	1,11 %	Efektivní daňová sazba	2,28 %	2,28 %
SZ zaměstnavatel	4 588	Sociální daň zaměstnavatel	243,52	6 105
ZP zaměstnavatel	1 665	Pojištění v nezaměstnanosti zaměstnavatel	5,90	148
SZ zaměstnanec	1 314	Pojištění v nezaměstnanosti zaměstnanec	11,81	296
ZP zaměstnanec	833	Příspěvek do penzijního fondu zaměstnanec	14,76	370
Čistá mzda	16 353	Čistá mzda	694,57	17 413
Celkové daňové zatížení	12,71 %	Celkové daňové zatížení	5,88 %	5,88 %

V posledním případě pobírá poplatník mzdu ve výši 18 500 Kč. U této částky už vzniká poplatníkovi daňová povinnost ve výši 205 Kč, jelikož sleva na poplatníka už nepokryje vypočtenou daň v celé výši. Efektivní sazba daně je tak 1,11 %. Ze své mzdy opět odvádí pojistné a celkové daňové zatížení je 12,71 %. Estonský poplatník už má také v tomto případě daňovou povinnost ve výši 16,79 EUR, efektivní sazba daně je tak 2,28 %. Efektivní sazba daně u estonského poplatníka je vyšší díky vyšší sazbě daně. U daného výdělku je také mzda vyšší než minimální vyměřovací základ u sociální daně. V tomto případě už tedy zaměstnavatel odvádí sociální daň z výše mzdy. Celkové daňové zatížení je ve výši 5,88 %, což je o zhruba o 7 procentních bodů méně než u českého poplatníka.

8.2.2 Dohoda o provedení činnosti a práce na částečný úvazek

Dohoda o pracovní činnosti není nijak limitována počtem odpracovaných hodin za kalendářní rok, je však nutné nepřesáhnout 20 pracovních hodin týdně. Pokud je měsíční mzda 4 000 Kč a více, musí poplatník odvádět pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění.

Tabulka 58 DPČ a částečný úvazek – mzda 3 900 Kč (vlastní zpracování)

	Česká republika		Estonsko	
	Kč		EUR	Kč
Hrubá mzda	3 900	Hrubá mzda	155,56	3 900
Základ daně	3 900	Základ daně	155,56	3 900
-	-	Základní daňový odpočet	654	16 396
-	-	Snížený ZD	0	0
Daň 15 %	585	Daň 20 %	0	0
Sleva na poplatníka	2 570	-	-	-
Výsledná daňová povinnost	0	Výsledná daňová povinnost	0	0
Efektivní daňová sazba	0,00 %	Efektivní daňová sazba	0,00 %	0,00 %
SZ zaměstnavatel	0	Sociální daň zaměstnavatel	239,25	5 998
ZP zaměstnavatel	0	Pojištění v nezaměstnanosti zaměstnavatel	1,25	31
SZ zaměstnanec	0	Pojištění v nezaměstnanosti zaměstnanec	2,49	62
ZP zaměstnanec	0	Příspěvek do penzijního fondu zaměstnanec	3,11	78
Čistá mzda	3 900	Čistá mzda	149,96	3 760
Celkové daňové zatížení	0,00 %	Celkové daňové zatížení	3,60 %	3,60 %

U mzdy 3 900 Kč měsíčně nevzniká poplatníkovi po odečtení slevy na poplatníka žádná daňová povinnost. Nemusí ani odvést pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění. Stejně tak nevzniká daňová povinnost ani u estonského poplatníka. Ze mzdy však odvádí pojistné na pojištění v nezaměstnanosti a příspěvek do penzijního fondu. Daňové zatížení je tak ve výši 3,60 %.

Tabulka 59 DPČ a částečný úvazek – mzda 4 000 Kč (vlastní zpracování)

	Česká republika		Estonsko	
	Kč		EUR	Kč
Hrubá mzda	4 000	Hrubá mzda	159,55	4 000
Základ daně	4 000	Základ daně	159,55	4 000
-	-	Základní daňový odpočet	654	16 396
-	-	Snížený ZD	0	0
Daň 15 %	600	Daň 20 %	0	0
Sleva na poplatníka	2 570	-	-	-
Výsledná daňová povinnost	0	Výsledná daňová povinnost	0	0
Efektivní daňová sazba	0,00 %	Efektivní daňová sazba	0,00 %	0,00 %
SZ zaměstnavatel	992	Sociální daň zaměstnavatel	239,5	5 998
ZP zaměstnavatel	360	Pojištění v nezaměstnanosti zaměstnavatel	1,28	32
SZ zaměstnanec	284	Pojištění v nezaměstnanosti zaměstnanec	2,55	64
ZP zaměstnanec	180	Příspěvek do penzijního fondu zaměstnanec	3,19	80
Čistá mzda	3 536	Čistá mzda	153,81	3 856
Celkové daňové zatížení	11,60 %	Celkové daňové zatížení	3,60 %	3,60 %

U mzdy 4 000 Kč už českému poplatníkovi vzniká povinnost odvést pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění, díky čemuž vznikne celkové daňové zatížení 11,60 %. V Estonsku opět platí zaměstnavatel za zaměstnance sociální daň z minimálního vyměřovacího základu. Pro poplatníka platí stejná procentní výše odvodů, jako u předchozího příkladu. Celkové daňové zatížení je opět ve výši 3,60 %.

8.2.3 Zhodnocení výsledků u DPP, DPČ a částečného úvazku

Následující tabulka obsahuje hodnoty efektivních daňových sazeb.

Tabulka 60 Efektivní daňové sazby u DPP, DPČ a částečného úvazku (vlastní zpracování)

Příjem (Kč)	Česká republika	Příjem (Kč)	Estonsko
DPP – 9 500	0,00 %	ČÚ – 9 500	0,00 %
DPP – 11 000	0,00 %	ČÚ – 11 000	0,00 %
DPP – 18 500	1,11 %	ČÚ – 18 500	2,28 %
DPČ – 3 900	0,00 %	ČÚ – 3 900	0,00 %
DPČ – 4 000	0,00 %	ČÚ – 4 000	0,00 %

Efektivní daňové sazby jsou ve většině případů 0 %. V České republice je to tak kvůli výši příjmů nebo kvůli uplatnění slevy na poplatníka. V Estonsku především kvůli základnímu daňovému odpočtu, který snižuje základ daně na nulu. Jediným příkladem, kdy je efektivní daňová sazba vyšší, je u DPP a částečného úvazku s příjmy ve výši 18 500 Kč. V tomto případě má Estonsko vyšší efektivní sazbu daně. Opět je to zapříčiněno vyšší sazbou daně.

Tabulka 61 Celkové daňové zatížení u DPP, DPČ a částečného úvazku (vlastní zpracování)

Příjem (Kč)	Česká republika	Příjem (Kč)	Estonsko
DPP – 9 500	0,00 %	ČÚ – 9 500	3,60 %
DPP – 11 000	11,60 %	ČÚ – 11 000	3,60 %
DPP – 18 500	12,71 %	ČÚ – 18 500	5,88 %
DPČ – 3 900	0,00 %	ČÚ – 3 900	3,60 %
DPČ – 4 000	11,60 %	ČÚ – 4 000	3,60 %

U celkového daňového zatížení se v České republice projevuje zvýhodnění českého poplatníka v rámci plateb na sociální pojištění. U DPP s příjmy 9 500 Kč a DPČ s příjmy 3 900 Kč je proto celkové daňové zatížení nulové. Se zvyšujícími příjmy z DPP má i celkové daňové zatížení zvyšující tendenci. V Estonsku je celkové daňové zatížení ve stejné hodnotě, s výjimkou částečného úvazku s příjmy 18 500 Kč, kde se daňové zatížení zvýšilo o 2,28 %.

8.3 Komparace daňové zátěže příjmů ze samostatné činnosti

U příjmů se samostatné činnosti má český poplatník možnost uplatňovat buď výdaje ve skutečné výši, nebo paušální výdaje vypočtené jako procento z příjmů podle typu činnosti.

Dále OSVČ vzniká povinnost odvést pojistné na sociální zabezpečení v sazbě 29,2 % a pojistné na veřejné zdravotní pojištění v sazbě 13,5 %. OSVČ nemusí platit nemocenské pojištění. V případě Estonska má OSVČ možnost odečítat výdaje pouze ve skutečné výši. Nemá možnost odečítat výdaje v paušální sazbě. Dále poplatníkovi vzniká povinnost odvést sociální daň v sazbě 33 % a u poplatníka narozeného po roce 1983 povinnost odvést příspěvky do penzijního fondu. OSVČ nemusí odvádět pojistné na pojištění v nezaměstnanosti.

8.3.1 OSVČ řemeslná živnost – zedník

V následujících tabulkách bude porovnávána efektivní daňová sazba a celkové daňové zatížení u podnikatele s příjmy ve výši minimální, průměrné a 5násobné průměrné mzdy. Podnikatel se živí jako zedník a vykazuje skutečné výdaje ve výši 60 % z příjmů. Je svobodný, bezdětný a narozený v roce 1985.

Český poplatník může uplatnit paušální výdaje ve výši 80 % z příjmů. Estonský poplatník bude uplatňovat výdaje ve skutečné výši.

Tabulka 62 OSVČ řemeslná činnost ČR (vlastní zpracování)

	Příjmy ve výši minimální mzdy (Kč)	Příjmy ve výši průměrné mzdy (Kč)	Příjmy ve výši 5násobné průměrné mzdy (Kč)
Měsíční příjmy	18 900	43 967	219 835
Roční příjmy	226 800	527 604	2 638 020
Skutečné výdaje (60 %)	136 080	316 563	1 582 812
Paušální výdaje (80 %)	181 440	422 083	1 600 000
Základ daně	45 360	105 521	1 038 020
Snížený ZD (zaokrouhlený na 100 Kč dolů)	45 300	105 500	1 038 000
Daň 15 %	6 795	15 825	155 700
Sleva na poplatníka	30 840	30 840	30 840
Výsledná daňová povinnost	0	0	124 860
Efektivní sazba daně	0,00 %	0,00 %	4,73 %
Sociální zabezpečení (29,2 %)	46 222	46 222	166 706
Zdravotní pojištění (13,5 %)	35 614	35 614	70 067
Roční čistý příjem	8 884	129 205	818 435
Celkové daňové zatížení	36,08 %	15,51 %	13,71 %

Jelikož je výše skutečných výdajů nižší než výše paušálních výdajů, podnikatel využije paušální výdaje v sazbě 80 % z příjmů. Poplatník s příjmy ve výši 5násobné průměrné mzdy může uplatit výdaje pouze do výše 1 600 000 Kč, jelikož 80 % z příjmů přesahuje maximální hodnotu paušálních výdajů u řemeslné činnosti. Po odečtení těchto výdajů vzniká základ daně. Podnikatel má možnost odečíst slevu na poplatníka v hodnotě 30 840 Kč. U poplatníka s příjmy ve výši minimální a průměrné mzdy tak díky této slevě vzniká nulová daňová povinnost. V případě příjmů ve výši 5násobné minimální mzdy vznikne poplatníkovi daňová povinnost a efektivní sazba daně bude v tomto případě 4,73 %.

Poplatník také musí odvést pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění. V prvních dvou případech je však hodnota 55 % ze základu daně menší než minimální vyměřovací

základ pro sociální zabezpečení. V roce 2024 je minimální vyměřovací základ na pojistné na sociální zabezpečení pro OSVČ minimálně 158 292 Kč ročně. U příjmů ve výši minimální a průměrné mzdy se tedy pro výpočet pojistného použije tento minimální vyměřovací základ. Sociální zabezpečení se následně vypočítá jako 29,2 % z minimálního vyměřovacího základu.

Stejně tak se minimální vyměřovací základ použije i při výpočtu pojistného na zdravotní pojištění, který je v roce 2024 263 802 Kč. V tomto případě se vyměřovací základ počítá jako 50 % ze základu daně. U prvních dvou případů je tak opět nutné k výpočtu použít minimální vyměřovací základ, jelikož 50 % ze ZD je méně než minimální vyměřovací základ. Výše pojistného na veřejné zdravotní pojištění se poté určí jako 13,5 % z minimálního vyměřovacího základu. Díky těmto dvěma skutečnostem u příjmů ve výši minimální a průměrné mzdy výrazně vzroste daňové zatížení. U příjmů ve výši 5násobné průměrné mzdy už se pojistné na sociální zabezpečení i zdravotní pojištění počítá z 55 a 50 % ze základu daně. Daňové zatížení je tak menší než u předchozích dvou případů.

Tabulka 63 OSVČ řemeslná činnost Estonsko (vlastní zpracování)

	Příjmy ve výši minimální mzdy (EUR)	Příjmy ve výši průměrné mzdy (EUR)	Příjmy ve výši 5násobné průměrné mzdy (EUR)
Měsíční příjmy	820	1 974,7	9 873,5
Roční příjmy	9 840	23 696,4	118 482
Základ daně	9 840	23 696,4	118 482
Odpočet výdajů související s příjmy (60 %)	5 904	14 217,84	71 089,2
Základní daňový odpočet	7 848	1 092,62	0
Snížený ZD	0	8 385,94	47 392,8
Daň 20 %	0	1 677,19	9 478,56
Výsledná daňová povinnost	0	1 677,19	9 478,56
Efektivní sazba daně	0,00 %	7,08 %	8,00 %
Sociální daň (33 %)	1 298,88	3 127,93	15 639,62
Příspěvky do penzijního fondu (2 %)	170,82	411,37	2 056,85
Roční čistý příjem	2 466,3	4 262,07	20 217,77
Celkové daňové zatížení	14,94 %	22,01 %	22,94 %

Estonská OSVČ může výdaje odečítat od příjmů v rámci odpočtu. Výdaje uplatňuje ve skutečné výši. Základní daňový odpočet je stanoven podle výše ročních příjmů a u příjmů ve výši minimální mzdy sníží základ daně na nulu. Poplatník tak u této výše příjmů neodvádí žádnou daň. U příjmů ve výši průměrné a 5násobné průměrné mzdy už tento daňový odpočet na nulovou daňovou povinnost nestačí. Efektivní daňová sazba je 7,08 a 8 %.

Dále je také nutné odvést sociální daň a příspěvek do penzijního fondu. U OSVČ se jako vyměřovací základ použije výše příjmů po odečtení výdajů. Příspěvek do penzijního fondu se počítá z příjmů očištěných o výši sociální daně. Celkové daňové zatížení je 14,94 % u příjmů ve výši minimální mzdy, 22,01 % u příjmů ve výši průměrné mzdy a 22,94 % u příjmů ve výši 5násobné průměrné mzdy.

8.3.2 OSVČ volná živnost – překladatel

V tomto případě se podnikatel se živí jako překladatel a vykazuje skutečné výdaje ve výši 30 % z příjmů.

Český poplatník může uplatnit paušální výdaje ve výši 60 % z příjmů. Estonský poplatník bude uplatňovat výdaje ve skutečné výši.

Tabulka 64 OSVČ volná činnost ČR (vlastní zpracování)

	Příjmy ve výši minimální mzdy (Kč)	Příjmy ve výši průměrné mzdy (Kč)	Příjmy ve výši 5násobné průměrné mzdy (Kč)
Měsíční příjmy	18 900	43 967	219 835
Roční příjmy	226 800	527 604	2 638 020
Skutečné výdaje (30 %)	68 040	158 281	791 406
Paušální výdaje (60 %)	136 080	316 562	1 200 000
Základ daně	90 720	211 042	1 438 020
Snížený ZD (zaokrouhlený na 100 Kč dolů)	90 700	211 000	1 438 000
Daň 15 %	13 605	31 650	215 700
Sleva na poplatníka	30 840	30 840	30 840
Výsledná daňová povinnost	0	0	184 860
Efektivní sazba daně	0,00 %	0,00 %	7,01 %
Sociální zabezpečení (29,2 %)	46 222	46 222	230 946
Zdravotní pojištění (13,5 %)	35 614	35 614	97 067
Roční čistý příjem	76 924	287 487	1 333 741
Celkové daňové zatížení	36,08 %	15,51 %	19,44 %

OSVČ opět uplatňuje paušální výdaje, tentokrát ve výši 60 % z příjmů. U příjmů ve výši 5násobné průměrné mzdy musí poplatník opět využít paušální výdaje do maximální hodnoty, tedy 1 200 000 Kč. U této výše příjmů vzniká jako u jediné daňová povinnost. Efektivní sazba daně je v tomto případě 7,01 %.

Stejně jako v předchozím příkladě, i tady musí poplatník u příjmů ve výši minimální a průměrné mzdy využít pro výpočet pojistného na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění minimální vyměřovací základ. Celkové daňové zatížení u těchto dvou výší příjmů je 36,08 % a 15,51 %. U příjmů ve výši 5násobné minimální mzdy 19,44 %.

Tabulka 65 OSVČ volná živnost Estonsko (vlastní zpracování)

	Příjmy ve výši minimální mzdy (EUR)	Příjmy ve výši průměrné mzdy (EUR)	Příjmy ve výši 5násobné průměrné mzdy (EUR)
Měsíční příjmy	820	1 974,7	9 873,5
Roční příjmy	9 840	23 696,4	118 482
Základ daně	9 840	23 696,4	118 482
Odpočet výdajů související s příjmy (30 %)	2 952	7 108,92	35 544,6
Základní daňový odpočet	7 848	1 092,62	0
Snížený ZD	0	15 494,86	82 937,4
Daň 20 %	0	3 098,97	16 587,48
Výsledná daňová povinnost	0	3 098,97	16 587,48
Efektivní sazba daně	0,00 %	13,08 %	14,00 %
Sociální daň (33 %)	2 273,04	5 473,87	27 369,34
Příspěvky do penzijního fondu (2 %)	151,34	364,45	1 822,25
Roční čistý příjem	4 463,62	7 650,19	37 158,33
Celkové daňové zatížení	24,64 %	37,72 %	38,64 %

Estonský poplatník si opět odečte skutečné výdaje v rámci odpočtu. Výsledná daňová povinnost opět vychází jako nulová pouze u příjmů ve výši minimální mzdy. Efektivní sazba u ostatních dvou výši příjmů je 13,08 % a 14 %.

Sociální daň a příspěvky do penzijního fondu se počítají stejným způsobem, který byl popsán u předchozího příkladu. Celkové daňové zatížení je 24,64 % u příjmů ve výši minimální mzdy, 37,72 % u příjmů ve výši průměrné mzdy a 38,64 % u příjmů ve výši 5násobné minimální mzdy.

8.3.3 Zhodnocení výsledků u OSVČ

Následující tabulky zachycují efektivní sazby a celková daňová zatížení u jednotlivých příjmů OSVČ.

OSVČ s řemeslnou činností

Tabulka 66 Efektivní daňová sazba u OSVČ s řemeslnou činností (vlastní zpracování)

	Příjmy ve výši minimální mzdy	Příjmy ve výši průměrné mzdy	Příjmy ve výši 5násobné průměrné mzdy
Česká republika	0,00 %	0,00 %	4,73 %
Estonsko	0,00 %	7,08 %	8,00 %
Rozdíl	0,00 %	7,08 %	- 3,27 %

Efektivní daňová sazba je v České republice vyšší pouze u příjmů ve výši 5násobné průměrné mzdy, kde se sleva na poplatníka nepokryje vypočtenou daň. V Estonsku je díky měnící se výši základního daňového odpočtu, která má s rostoucími příjmy klesající tendenci, celkové daňové zatížení vyšší než 0 u OSVČ s příjmy ve výši průměrné mzdy a ve výši 5násobné průměrné mzdy. Procentuální rozdíl mezi příjmy ve výši průměrné a 5násobné průměrné mzdy je méně než 1 %.

Tabulka 67 Celkové daňové zatížení u OSVČ s řemeslnou činností (vlastní zpracování)

	Příjmy ve výši minimální mzdy	Příjmy ve výši průměrné mzdy	Příjmy ve výši 5násobné průměrné mzdy
Česká republika	36,08 %	15,51 %	13,71 %
Estonsko	14,94 %	22,01 %	22,94 %
Rozdíl	21,14 %	- 6,5 %	- 9,23 %

Nejvyšší celkové daňové zatížení má v České republice OSVČ s příjmy ve výši minimální mzdy, kde je celkové daňové zatížení 36,08 %. Toto je zapříčiněno především kvůli výpočtu pojistného z minimálního vyměřovacího základu. Celkové daňové zatížení se však

s rostoucími příjmy snižuje. U Estonska je to naopak. Příjmy ve výši minimální mzdy mají nejmenší celkové daňové zatížení a s rostoucími příjmy mají rostoucí tendenci.

OSVČ s volnou živností

První tabulka obsahuje hodnoty efektivní daňové sazby.

Tabulka 68 Efektivní daňové sazby u OSVČ s volnou živností (vlastní zpracování)

	Příjmy ve výši minimální mzdy	Příjmy ve výši průměrné mzdy	Příjmy ve výši 5násobné průměrné mzdy
Česká republika	0,00 %	0,00 %	0,71 %
Estonsko	0,00 %	13,08 %	14,00 %
Rozdíl	0,00 %	13,08 %	- 13,29 %

Efektivní sazba daně je u českého poplatníka ve všech případech nulová, až na poslední výši příjmů, kde je sazba 0,71 %. U Estonska je jediná výše příjmů, u které je efektivní daňová sazba nulová, u první výše příjmů. U všech ostatních příjmů je hodnota efektivní daňové sazby vyšší v případě Estonska. Rozdíl mezi sazbami se ve zkoumaných případech zvyšuje s hodnotou příjmů.

Tabulka 69 Celkové daňové zatížení u OSVČ s volnou živností (vlastní zpracování)

	Příjmy ve výši minimální mzdy	Příjmy ve výši průměrné mzdy	Příjmy ve výši 5násobné průměrné mzdy
Česká republika	36,08 %	15,51 %	19,44 %
Estonsko	24,64 %	37,72 %	38,64 %
Rozdíl	11,44 %	- 22,21	- 19,2 %

Celkové daňové zatížení je opět u minimálních příjmů vyšší v České republice než v Estonsku. Všechny ostatní příjmy českého poplatníka už jsou ale méně daňově zatížené. Rozdíl mezi sazbami se však snížil.

9 MODELOVÝ PŘÍKLAD DANĚ Z PŘÍJMŮ PRÁVNICKÝCH OSOB

Zdanění právnických osob je obou zemích velice odlišné. Zatímco Česká republika využívá klasickou formu zdanění příjmů právnických osob, v Estonsku je od roku 2000 zavedena distribuční daň. V rámci distribuční daně se zdaňují pouze rozdělené zisky v jakékoliv formě. Estonsko má také u právnických osob zavedeno měsíční zdaňovací období, zatímco v České republice se právnická osoba zdaňuje za kalendářní nebo hospodářský rok.

V této kapitole bude tedy předmětem zájmu zdanění právnických osob demonstrováno na modelovém příkladu. V rámci příkladu nebude však možné provést efektivní porovnání daňového zatížení, jelikož oba státy mají u zdanění právnických osob odlišné předměty daně. Pro účely převodu částek bude opět použita převodní sazba **25,070 Kč/EUR**.

Předmětem modelového příkladu bude fiktivní firma Flower a.s. Během zdaňovacího období nastaly následující situace:

Tabulka 70 Operace za zdaňovací období (vlastní zpracování)

Operace	Hodnota (Kč)	Hodnota (EUR)
Obdržení tržeb za prodej zboží	1 890 000 Kč	75 388,91
Spotřeba materiálu	870 000 Kč	34 702,83
Výplata mzdy zaměstnancům	540 000 Kč	21 539,69
Daňové odpisy	30 000 Kč	1 196,65
Účetní odpisy	10 000 Kč	398,88
Daňová ztráta z minulých let	20 000 Kč	797,77
Výplata dividend	350 000	13 960,91
Výdaje na výzkum	70 000	2 792,18
Poskytnutí daru škole	12 000	478,66

Tabulka 71 Daň z příjmů právnických osob v ČR (vlastní zpracování)

Položka	Hodnota (Kč)
Výnosy	
Tržby z prodeje zboží	1 890 000
Náklady	
Spotřeba materiálu	870 000
Výplata mezd	540 000
Výdaje na výzkum	70 000
Poskytnutí daru	12 000
Účetní odpisy	10 000
Výsledek hospodaření před zdaněním	388 000
Rozdíl účetních a daňových odpisů	- 20 000
Dary	+ 12 000
Základ daně	380 000
Daňová ztráta	- 20 000
Výdaje na výzkum	- 70 000
Snížený základ daně	290 000
Dary	- 12 000
Výsledný základ daně	278 000
Daň 21 %	58 380
Výsledná daňová povinnost	58 380

V České republice je nejdříve nutné vypočítat výsledek hospodaření před zdaněním. Ten se vypočítá jako rozdíl mezi výnosy a náklady. Takto vypočtený výsledek hospodaření se dále upravuje o daňově uznatelné nebo uznatelné náklady. U řešeného příkladu vypočítala společnost daňové odpisy ve výši 30 000 Kč a účetní odpisy ve výši 10 000 Kč. Následně byl stanoven rozdíl mezi účetními a daňovými odpisy ve výši 20 000 Kč. Daňové odpisy jsou větší než odpisy účetní a jsou tak daňově uznatelné. Ve výsledku snižují hodnotu vypočteného VH. Zároveň však ale společnost poskytla dar škole ve výši 12 000 Kč. Tato položka je naopak daňově neuznatelným nákladem, jelikož přímo nesouvisí s podnikatelskou činností. Takto upravený VH tvoří základ daně. Základ daně lze následně snížit o odčitatelné položky, konkrétně o daňovou ztrátu a výdaje na výzkum. Následně lze ještě od sníženého základu daně odečíst hodnotu darů. Dar totiž splňuje podmínku minimální hodnoty 2 000 Kč a zároveň max 10 % ze ZD sníženého o ostatní odpočty. Z takto

upraveného základu daně lze vypočítat daň. Sazba u daně z příjmů právnických osob v ČR je 21 %. Takto vypočtená daň je zároveň i výslednou daňovou povinností.

Tabulka 72 Distribuční daň Estonsko (vlastní zpracování)

Položka	Hodnota (EUR)	Hodnota (Kč)
Dividendy	13 960,91	350 000
Dary	478,66	12 000
Základ daně	14 439,57	362 000
Koeficient 0,80	18 049,46	407 500
Daň 20 %	3 609,89	81 500
Výsledná daňová povinnost	3 609,89	81 500

Estonská právnická osoba musí zdanit pouze distribuovaný zisk. Společnost tak v tomto případě zdaňuje vyplacené dividendy a dar, který je určen škole a nesplňuje tak podmínky pro osvobození. Tyto dvě položky tvoří základ daně, který je nutné následně vydělit koeficientem 0,80. Z této hodnoty se pak počítá výsledná daň sazbou 20 %. Vypočtená daň je i výsledná daňová povinnost.

9.1.1 Zhodnocení výsledku u právnických osob

Výsledná daňová povinnost je v tomto případě vyšší u estonské právnické osoby. Tento výsledek však nemá žádnou vypovídající schopnost, jelikož předmět daně je u obou států zcela odlišný. Hlavní účel příkladu je porovnání způsobu výpočtu daně s konkrétními čísly. Česká právnická osoba musí nejdříve složitě stanovovat základ daně s ohledem na daňově uznatelné a neuznatelné náklady a také odčitatelné položky. Estonská právnická osoba stanoví základ daně jednoduše jako součet distribuovaných zisků. Tento základ už jen pak vydělí koeficientem a vynásobí sazbou daně. Složitost výpočtu u české právnické osoby už je tedy na první pohled viditelná.

10 NÁVRH ZMĚN V ČESKÉM DAŇOVÉM SYSTÉMU

Poslední kapitola se zaměřuje na návrhy změn v českém daňovém systému po vzoru Estonska.

10.1 Digitalizace procesu podávání daňového přiznání

Estonsko je známé pro svůj rozvinutý stupeň digitalizace. Jinak tomu není ani v případě daní, kde jsou daňová přiznání vyplňována především v elektronické podobě během pár minut. Výzkumy týkající se této problematiky ukazují, že až 98 % estonských poplatníků vyplňuje daňové přiznání online. Takový způsob podávání daňového přiznání značně omezuje administrativní náklady, a i pro poplatníky může být takový způsob mnohem pohodlnější. Stát má díky tomu většinu podkladů souvisejících s výběrem daní v elektronické podobě a celý proces se také díky tomu urychlí. Urychlí se také vrácení přeplatků na dani, které doputují k estonskému poplatníkovi do 5 dnů. Se zavedením toho systému se také redukuje množství chyb. Česká republika se v rámci digitalizace snaží dělat pomalé kroky, jelikož digitalizace zde není tak kladně přijímána jako je tomu u Estonska. Se zavedením datové schránky vzrostl počet elektronicky vyplněných daňových přiznání, což považuji za dobrý krok k přiblížení estonskému modelu. Postupné vylepšování systému vyplňování online daňového přiznání přivede k této formě vyplňování více poplatníků a stát má tak možnost získat mnoho úspor.

10.2 Zavedení zjednodušené daně z podnikání

Česká republika by mohla po vzoru Estonska zvážit zavedení zjednodušené daně z podnikání, která podnikatelům ušetří mnoho starostí s vyplňováním daňového přiznání ale i s účetní administrativou. Podnikatelský účet je založen ve spolupráci s bankami a v rámci podnikatelského účtu je podnikatelům daň počítána na základě plateb přijatých na tento účet. U podnikatelského účtu si však podnikatel nemůže uplatňovat výdaje a daní se tak jen výše příjmů. Tato forma tak nemusí být pro každého, může ale začínajícím podnikatelům výrazně ušetřit náklady na účetní nebo daňové služby.

10.3 Změny u daně z příjmů fyzických osob

Efektivní sazba daně u fyzických osob byla demonstrována na modelových příkladech v praktické části práce, kde bylo zjištěno, že efektivní daňová sazba je téměř vždy menší než u Estonska. V Estonsku je zavedena rovná daň a progresivní funkci plní částečně základní

daňový odpočet, který se zmenšuje v rámci rostoucích příjmů. Česká republika uplatňuje progresivní sazbu daně, což mnozí považují z hlediska daňové spravedlnosti za nejlepší řešení. Progresivní sazbu daně bych tedy neměnila.

Česká republika také umožňuje uplatnění slevy na poplatníka, slevy na invaliditu a také získat daňový bonus v rámci slevy na dítě. Tyto položky bych zachovala, jelikož tento rok došlo k výraznému omezení různých slev pro poplatníky jako sleva na studenta, sleva za umístění dítěte nebo také omezení slevy na manžela/ku. Poplatníci už tak mají mnohem menší možnosti, jak snížit daňovou povinnost a daňový bonus získaný v rámci slevy na dítě se mi jeví jako správné řešení pro podporu rodin s dětmi. V Estonsku žádné slevy na dani nenajdeme, jedinou formou slevy je základní daňový odpočet, což může být pro některé skupiny lidí znevýhodňující.

Jedinou věc, co bych u DPFO změnila, je proces stanovování výše jednotlivých konstrukčních prvků. Estonský systém se vyznačuje jednoduchou konstrukcí daní a u daně z příjmů fyzických osob je v případě České republiky mnoho různých výjimek, limitů a omezení. Proto by bylo vhodné některé konstrukční prvky úžeji definovat, aby se zamezilo nepřehlednosti a zbytečným administrativním nákladům.

10.4 Změny u daně z příjmů právnických osob

Estonsko má unikátní zdaňování právnických osob spočívající ve zdanění distribuovaných zisků. Tento model se pro Estonsko ukázal jako velmi přívětivý pro příliv podnikatelů a může tak znamenat výrazné posílení ekonomiky. Systém zdanění je velice odlišný od toho v České republice, a tak výrazná reforma ve zdanění právnických osob by pro Českou republiku byla pravděpodobně se současnou ekonomickou situací velice nákladná. Výhodnost takové změny by tak musela být vyhodnocena v rámci rozsáhlejších studií. V budoucnosti by však v případě zavedení tohoto modelu byla Česká republika schopná udržet více kapitálu na domácí půdě. V důsledku toho by například dceřiné společnosti zahraničních firem sídlící na území České republiky své zisky nepřeváděly do mateřských společností a zisky by zde ponechaly, jelikož by to pro ně za těchto podmínek bylo výhodné. Tímto by se také zvýšila míra reinvestovaných zisků.

Mnohem více by se také zjednodušil samotný výpočet daně což by poplatníci uvítali a stát by opět ušetřil na administrativních nákladech. Doporučovala bych tedy do budoucna zvážení této formy zdanění.

10.5 Změny u sociálního pojištění

V Estonsku je téměř celé daňové břemeno přeneseno na zaměstnavatele a zaměstnanec platí povinně pouze pojištění v nezaměstnanosti, popřípadě příspěvky do penzijního fondu. V České republice je výše odvodů na sociální pojištění procentuálně větší než u Estonska. Na druhou stranu by se, dle mého názoru, za současných ekonomických podmínek, u kterých nastává problém s vyplácením starobních důchodů, hodilo zavést položku podobnou příspěvkům do penzijního fondu. V České republice už byl dříve zaveden II. pilíř důchodového spoření, v roce 2016 byl však zrušen. Doporučovala bych v případě České republiky zvážit jeho znovuzavedení s alterací některých prvků, jelikož se důchodové spoření netěšilo příliš velké oblibě. Po vzoru Estonska by například byla dobrá možnost volby mezi procenty, které chce poplatník odvádět. Lidé také kritizovali nemožnost výběru prostředků dříve než před výplatou důchodu.

V návaznosti na tento fakt musím pochválit počínání České republiky v souvislosti se zavedením dlouhodobého investičního produktu v rámci odčitatelných položek. Myslím si, že lidé získají tímto způsobem větší motivaci investovat a zároveň budou mít možnost ušetřit na daních.

10.6 Změny u majetkových daní

V Estonsku se daní pouze pozemky, zatímco v České republice i stavby a jednotky. Výnosnost těchto daní není ani v jednom státu nijak závratná, v obou státech však vytváří prostředky pro jednotlivé obce. U této daně však vidím nejvíce prostor pro zlepšení stanovování daňové povinnosti. Estonsko stanovuje daňovou povinnost na základě odhadní ceny dle typu pozemku, kterou následně daní zvolenou sazbou. V České republice se v některých případech počítá i s počtem podlaží anebo koeficientem dle obyvatel dané obce. Myslím si, že výnosnost této daně je příliš malá, aby bylo potřeba tak složitý způsob výpočtu daňové povinnosti. Česká republika se v tomto případě zaměřuje především na spravedlivost, avšak za cenu vyšších administrativních nákladů, které je současné době obzvláště nutné snižovat. Proto bych navrhovala stanovení daňové povinnosti pouze dle rozlohy nebo typu pozemku, stavby nebo jednotky vynásobený sazbou zvolenou jednotlivou obcí.

10.7 Změny u DPH a spotřebních daní

U DPH a spotřebních daní nelze navrhovat nijak zvláštní změny, jelikož jsou tyto daně z velké části harmonizovány. Doporučila bych pouze v rámci spotřebních daní zvýšit daň z cigaret, náplní do e-cigaret a žvýkacích tabáků. V poslední době mnoho mladých lidí začalo s e-cigaretami, které se na první pohled nejeví tak škodlivé jako obyčejné cigarety. Zároveň také mnoho lidí žvýká žvýkací tabák. Zvyšování těchto daní bude dalším příjmem pro rozpočet a zároveň bude mít ještě více demotivující efekt.

10.8 Změny u daně z hazardních her

V obou státech je zastoupena daň z hazardních her. V Estonsku se však zdaňují i stoly, na kterých se hry hrají. Doporučuji proto i České republice zařadit herní stoly do předmětu daně. Podobně jako u zvýšení daně z cigaret by se výnosnost hazardní daně zvýšila.

ZÁVĚR

Hlavním cílem práce bylo navržení změn v českém daňovém systému na základě komparace s daňovým systémem Estonska.

V teoretické části byly pomocí literární rešerše popsány základní pojmy týkající se daňové teorie a daňové politiky. Dále byla popsána i daňová harmonizace spolu s problematikou dvojího zdanění a na konec i samotné daňové soustavy České republiky a Estonska.

Praktická část se zabývala srovnáním konstrukčních prvků a způsoby výpočtu jednotlivých daní. Srovnány byly také některé další aspekty týkající se jednotlivých daní nebo daňových soustav. Dále byly v praktické části srovnány výše složených daňových kvót, složení daňových mixů a trendy ve vývoji dnů daňové svobody. Stručně popsána byla také daňová harmonizace a smlouvy vůči zamezení dvojího zdanění uzavřené mezi Českou republikou a Estonskem. Na modelových příkladech byly demonstrovány rozdíly v efektivní sazbě daně a v celkovém daňovém zatížení v rámci různých výší příjmů a následně byly díky získaným poznatkům navrženy změny v českém daňovém systému.

Diplomová práce pro mě byla zajímavým přínosem, jelikož jsem o Estonsku slyšela mnoho chvály nejen v rámci daní. Bylo proto zajímavé srovnat způsob fungování jednotlivých daní v Estonsku a u nás v České republice. Především mě zaujala zjednodušená daň z příjmů z podnikání. Tato daň je názorným příkladem toho, jak by se systém výběru daní mohl dál vyvíjet. Zajímavá pro mě byla samozřejmě i distribuční daň, jelikož je tento způsob zdaňování právnických osob úplně odlišný od klasického modelu. Díky možnosti zpracovat diplomovou práci na toto téma jsem se dozvěděla více o fungování této daně a velice mě zaujal svou jednoduchostí, kterou by v České republice mnoho lidí uvítalo.

Každý daňový systém má svá pro i proti. V České republice je možnost využívat slevy na dani, což v Estonsku vůbec nenajdeme. Dále se mi líbí možnost v případě OSVČ využívat paušální výdaje, které jsou pro poplatníka mnohdy mnohonásobně výhodnější. V Estonsku se mi zase líbí jednoduchost výpočtů daňové povinnosti a kladný přístup k digitalizaci.

Na diplomovou práci by bylo možné navázat a více prozkoumat výhodnost zavedení distribuční daně. Tato forma zdaňování by se mohla osvědčit i v České republice a mohla by také otevřít nové možnosti v podnikání.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BERNARDI, Luigi; CHANDLER, Mark W. S. a GANDULLIA, Luca (ed.), 2017. *Tax systems and tax reforms in new EU members*. Routledge studies in the modern world economy. London: Routledge, Taylor & Francis Group. ISBN 9780415654333.

BORIA, Pietro, 2017. *Taxation in European Union*. 2nd edition. Cham: Springer. ISBN 978-3-319-53918-8.

BRAY, Sean a MENGDEN, Alex, 2023. *CCCTB vs. BEFIT: How Have the Proposals Changed?* Online. In: Tax Foundation Europe. Brusel: The Tax Foundation Europe. Dostupné z: <https://taxfoundation.org/blog/ccctb-befit-eu-corporate-tax-base/> [cit. 2024-22-02].

Calculation and refund of VAT, 2023. Online. Estonian Tax and Customs Board. Tallin: Republic of Estonia. Dostupné z: <https://www.emta.ee/en/business-client/taxes-and-payment/value-added-tax/calculation-and-refund-vat/calculated-value-added-tax> [cit. 2024-06-03].

Calculation of basic exemption, 2024. Online. Estonian Tax and Customs Board. Tallin: Republic of Estonia. Dostupné z: <https://www.emta.ee/en/private-client/taxes-and-payment/tax-incentives/calculation-basic-exemption> [cit. 2024-10-04].

COBHAM, Alex; JÁNSKÝ, Petr; JONES, Chris a TEMOURI, Yama, February 2021. An Evaluation of the Effects of the European Commission's Proposals for the Common Consolidated Corporate Tax Base. *Transnational Corporations Journal*. Online. Vol. 28, No. 1, s. 29-50. E-ISSN: 2076099X. Dostupné z: <https://doi.org/10.18356/2076099x-28-1-2> [cit. 2024-22-02].

Customs duty, 2023. Online. Estonian Tax and Customs Board. Tallin: Republic of Estonia. Dostupné z: <https://www.emta.ee/en/business-client/customs-trade-goods/taxation-goods/customs-duty> [cit. 2024-01-04].

ČERVINKA, Tomáš, 2020. *Zdravotní pojištění zaměstnavatelů, zaměstnanců a OSVČ s komentářem a příklady*. 10. vyd. Olomouc: Anag. ISBN 978-80-7554-263-2.

ČESKO, 1992a. Zákon České národní rady ze dne 20. listopadu 1992, o daních z příjmů. Online. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586> [cit. 2024-11-03].

ČESKO, 1992b. Zákon České národní rady ze dne 4. května 1992, o dani z nemovitých věcí. Online. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-338> [cit. 2024-22-03].

ČESKO, 1992c. Zákon České národní rady ze dne 21. prosince 1992, o dani silniční. Online. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-16> [cit. 2024-22-03].

ČESKO, 1992d. Zákon České národní rady ze dne 20. listopadu 1992, o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Online. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-589> [cit. 2024-25-03].

ČESKO, 1992e. Zákon České národní rady ze dne 20. listopadu 1992, o pojistném na veřejné zdravotní pojištění. Online. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-592> [cit. 2024-25-03].

ČESKO, 1995. Smlouva ze dne 26. května 1995, o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu a z majetku. Online. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-184> [cit. 2024-15-04].

ČESKO, 1997. Zákon ze dne 7. března 1997, o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů. Online. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-48> [cit. 2024-25-03].

ČESKO, 2003. Zákon ze dne 26. září 2003, o spotřebních daních. Online. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-353> [cit. 2024-24-03].

ČESKO, 2004. Zákon ze dne 1. dubna 2004, o dani z přidané hodnoty. Online. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-235> [cit. 2024-23-03].

ČESKO, 2006a. Zákon ze dne 14. března 2006, o nemocenském pojištění. Online. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-187> [cit. 2024-25-03].

ČESKO, 2006b. Zákon ze dne 21. dubna 2006, zákoník práce. Online. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262> [cit. 2024-25-03].

ČESKO, 2007. Zákon ze dne 19. září 2007, o stabilizaci veřejných rozpočtů. Online. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2007-261> [cit. 2024-24-03].

ČESKO, 2009. Zákon ze dne 22. července 2009, daňový řád. Online. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-280> [cit. 2024-21-03].

ČESKO, 2016. Zákon ze dne 26. května 2016, o dani z hazardních her. Online. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-187> [cit. 2024-22-03].

ČESKO, 2023. Nařízení vlády ze dne 13. září 2023, o výši všeobecného vyměřovacího základu za rok 2022, přepočítacího koeficientu pro úpravu všeobecného vyměřovacího základu za rok 2022, redukčních hranic pro stanovení výpočtového základu pro rok 2024, základní výměry důchodu stanovené pro rok 2024 a částky zvýšení za vychované dítě pro rok 2024 a o zvýšení důchodů v roce 2024. Online. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2023-286> [cit. 2024-13-03].

Daň z příjmů fyzických osob – ostatní, ©2024. Online. Finanční správa. Praha: Finanční správa. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby/ostatni> [cit. 2024-12-03].

Daň z příjmů fyzických osob, ©2024a. Online. Finfo ve škole. Praha: Ministerstvo financí České republiky. Dostupné z: <https://www.finfoveskole.cz/cs/dan-z-prijmu-fyzicky-ch-osob> [cit. 2024-11-03].

Daň z příjmů fyzických osob, ©2024b. Online. Portál veřejné správy. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/rozcestniky/dan-z-prijmu-fyzicky-ch-osob-RZC-100> [cit. 2024-13-03].

Daň z příjmů právnických osob, ©2024. Online. Finfo ve škole. Praha: Ministerstvo financí České republiky. Dostupné z: <https://www.finfoveskole.cz/cs/dan-z-prijmu-pravnicky-ch-osob> [cit. 2024-18-03].

Daně z příjmů fyzických osob, ©2024. Online. Portál veřejné správy. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/informace/dane-z-prijmu-fyzicky-ch-osob-INF-293> [cit. 2024-11-03].

Daňově uznatelné a neuznatelné náklady: jak legálně snížit základ daně?, 2023. Online. In: Money S3. Praha: Money S3. Dostupné z: <https://money.cz/novinky-a-tipy/ucetnictvi-2/jak-legalne-snizite-zaklad-dane-pomoci-danove-uznatelnych-nakladu/> [cit. 2024-18-03].

Den daňové svobody, 2024. Online. Liberální institut. Dostupné z <https://www.dendanovesvobody.cz/> [cit. 2024-20-02].

Dlouhodobý investiční produkt a daňová podpora produktů spoření na stáří od 1.1.2024, 2024. Online. Ministerstvo financí České republiky. Praha: Ministerstvo financí České republiky. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/financni-trh/ochrana-spotrebitele/aktuality/2024/dlouhodoby-investicni-produkt-a-danova-podpora-pro-54732> [cit. 2024-13-03].

Dohoda o provedení práce (DPP), 2024. Online. Fakturoid. Dostupné z: <https://www.fakturoid.cz/almanach/zacatky-podnikani/dohoda-o-provedeni-prace> [cit. 2024-06-03].

DPČ – Dohoda o pracovní činnosti 2024, ©2024. Online. Kurzycz. Dostupné z: <https://www.kurzycz.cz/mzda/dohoda-o-pracovni-cinnosti/> [cit. 2024-06-03].

ERDŐS, Éva a KISS, Lilla Nóra. Double taxation and double non-taxation as the New tendencies of eu e-tax law. In: *MultiScience – XXXIII. microCAD International Multidisciplinary Scientific Conference*. Miškolc, 23-24 května 2019. Miškolc: Univerzita v Miškolci, 2019. ISBN 978-963-358-177-3.

Estonia Forecast, ©2024. Online. Trading Economics. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/estonia/forecast> [cit. 2024-10-04].

ESTONSKO, 1996. Zákon ze dne 19. prosince 1996, Pakendiaktsiisi seadus. Online. In: *Riigi Teataja*. Dostupné také z: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/504072017009/consolide> [cit. 2024-01-04].

ESTONSKO, 1999. Zákon ze dne 15. prosince 1999, Tulumaksuseadus. Online. In: *Riigi Teataja*. Dostupné také z: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/518062015017/consolide/current> [cit. 2024-26-03].

ESTONSKO, 2000a. Zákon ze dne 13. prosince 2000, Sotsiaalmaksuseadus. Online. In: *Riigi Teataja*. Dostupné také z:

<https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/503012024002/consolide> [cit. 2024-31-03].

ESTONSKO, 2000b. Zákon ze dne 18. října 2000, Raskeveokimaksu seadus. Online. In: *Riigi Teataja*. Dostupné také z: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/522122020007/consolide> [cit. 2024-01-04].

ESTONSKO, 2001. Zákon ze dne 13. června 2001, Töötuskindlustuse seadus. Online. In: *Riigi Teataja*. Dostupné také z: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/519012024006/consolide> [cit. 2024-01-04].

ESTONSKO, 2002. Zákon ze dne 4. prosince 2002, Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seadus. Online. In: *Riigi Teataja*. Dostupné také z: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/502012024003/consolide> [cit. 2024-01-04].

ESTONSKO, 2003. Zákon ze dne 10. prosince 2003, Käibemaksuseadus. Online. In: *Riigi Teataja*. Dostupné také z: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/503012024001/consolide> [cit. 2024-01-04].

ESTONSKO, 2004. Zákon ze dne 14. dubna 2004, Kogumispensionide seadus. Online. In: *Riigi Teataja*. Dostupné také z: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/502012024002/consolide> [cit. 2024-01-04].

ESTONSKO, 2009. Zákon ze dne 22. dubna 2009, Hasartmängumaksu seadus. Online. In: *Riigi Teataja*. Dostupné také z: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/505012024004/consolide> [cit. 2024-01-04].

ESTONSKO, 2017. Zákon ze dne 19. června 2017, Ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seadus. Online. In: *Riigi Teataja*. Dostupné také z: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/514032023002/consolide> [cit. 2024-31-03].

HRUBÁ SMRŽOVÁ, Petra a MRKÝVKA, Petr, 2020. *Finanční a daňové právo*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-796-2.

ISMER, Roland a RUß, Julia, June 2020. What Is International Double Taxation? *Intertax*. Online. Vol. 48, iss. 6/7, s. 555–564. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.54648/taxi2020052> [cit. 2024-06-03].

Jak a kdy lze zpětně uplatnit daňovou ztrátu fyzických a právnických osob?, 2022. Online. In: Money S3. Praha: Money S3. Dostupné z: <https://money.cz/novinky-a-tipy/dane/jak-a-kdy-lze-zpetne-uplatnit-danovou-ztratu-fyzicky-ch-a-pravnickych-osob/> [cit. 2024-13-03].

Jaké slevy na dani a nezdanitelné položky můžete uplatnit v roce 2024?, ©2024. Online. In: ČSOB – Průvodce podnikáním. Praha: ČSOB. Dostupné z: <https://www.pruvodcepodnikanim.cz/clanek/slevy-na-dani-nezdanitelne-polozky-2024/> [cit. 2024-13-03].

Jaký je minimální vyměřovací základ?, ©2024. Online. VZP ČR. Praha: VZP ČR. Dostupné z: <https://www.vzp.cz/platci/informace/osvc/vymerovaci-zaklad-a-vypocet-pojistneho/jaky-je-minimalni-vymerovaci-zaklad> [cit. 2024-10-04].

JURČÍK, Radek, 2015. *Daňové systémy v České republice a v mezinárodním srovnání se zaměřením na aktuální trendy*. Monografie. Ostrava: Key Publishing. ISBN 9788074181764.

KISS, Jan a KOŠŤÁLOVÁ, Iveta, 2023. *BEFIT: Další krok k jednotným pravidlům pro daň z příjmů v EU*. Online. In: KPMG Česká republika. Praha: KPMG Česká republika. Dostupné z: <https://danovky.cz/cs/befit-dalsi-krok-k-jednotnym-pravidlum-pro-dan-z-prijmu-v-eu> [cit. 2024-20-02].

KUBÁTOVÁ, Květa, 2018. *Daňová teorie a politika*. 7. vyd. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 9788075981653.

Kurzy devizového trhu – čtvrtletní průměry, ©2024. Online. Česká národní banka. Praha: Česká národní banka. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/financni-trhy/devizovy-trh/kurzy-devizoveho-trhu/kurzy-devizoveho-trhu/prumerne_rok.html?rok=2024 [cit. 2024-10-04].

Land tax from January 1, 2024, ©2024. Online. Tallin. Tallin: Tallin. Dostupné z: <https://www.tallinn.ee/en/maamaks> [cit. 2024-26-03].

LANG, Michael, 2021. *Introduction to the Law of Double Taxation Conventions*. 3rd edition. Vídeň: Linde Verlag. ISBN 9789087226848.

Mandatory funded pension, ©2021. Online. Pensionkeskus. Tallin: Pensionkeskus. Dostupné z: <https://www.pensionikeskus.ee/en/ii-pillar/mandatory-funded-pension/> [cit. 2024-10-04].

Minimální a zaručená mzda v roce 2024, ©2024. Online. In: ČSOB – Průvodce podnikáním. Praha: ČSOB. Dostupné z: <https://www.pruvodcepodnikanim.cz/clanek/minimalni-a-zarucena-mzda-2024/> [cit. 2024-13-03].

Minimum Wage Update in Estonia from 01 January 2024, ©2024. Online. WageIndicator. Amsterdam: WageIndicator. Dostupné z: <https://wageindicator.org/salary/minimum-wage/minimum-wages-news/2024/minimum-wage-update-in-estonia-from-01-january-2024-january-01-2024> [cit. 2024-10-04].

NERUDOVÁ, Danuše, 2014. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 4., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 9788074786266.

Nezdanitelné položky v roce 2024: snižte si daňový základ a ušetřete, 2024. Online. In: Money S3. Praha: Money S3. Dostupné z: <https://money.cz/novinky-a-tipy/dane/nezdanitelne-polozky-roce-2020-snizte-si-danovy-zaklad-usetrete/> [cit. 2024-13-03].

NOVÁKOVÁ, Lenka a KRÁLOVÁ, Daniela, 2021. *Daň z příjmů fyzických osob v mezinárodním kontextu*. Daně. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7676-233-6.

Obecná daňová politika, 2023. Online. Fakta a čísla o Evropské unii. Brusel: Evropský parlament. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/92/general-tax-policy> [cit. 2024-15-04].

Obecné informace, ©2024. Online. Finanční správa. Praha: Finanční správa. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby/obecne-informace> [cit. 2024-09-03].

Paušální výdaje OSVČ 2023, 2024, ©2024. Online. Jak podnikat. Brno: Jak podnikat. Dostupné z: <https://www.jakpodnikat.cz/pausalni-vydaje-procentem.php> [cit. 2024-13-03].

Přehled slev na dani za rok 2023 a 2024, 2024. Online. In: Neotax. Praha: Neotax. Dostupné z: <https://neotax.eu/cs/blog/prehled-slev-na-dani-za-rok-2023> [cit. 2024-13-03].

RYBOVÁ, Jarmila, 2017. *Daňový systém*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. ISBN 978-80-7394-633-3.

Securities and investment account, 2024. Online. The Ministry of Finance of the Republic of Estonia. Tallinn: The Ministry of Finance of the Republic of Estonia. Dostupné z: <https://www.emta.ee/en/private-client/taxes-and-payment/taxable-income/securities-and-investment-account> [cit. 2024-26-03].

Social tax, 2024. Online. Estonian Tax and Customs Board. Tallin: Republic of Estonia. Dostupné z: <https://www.emta.ee/en/business-client/taxes-and-payment/income-and-social-taxes/social-tax> [cit. 2024-01-04].

Sociální pojištění v roce 2024, ©2024. Online. Ministerstvo práce a sociálních věcí. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/socialni-pojisteni> [cit. 2024-10-04].

SOJKA, Vlastimil; BARTOŠOVÁ, Monika; FEKAR, Pavel; MAŠEK, Jan; NEŠLEHA, Matěj et al., 2017. *Mezinárodní zdanění příjmů: smlouvy o zamezení dvojího zdanění a zákon o daních z příjmů*. 4. vydání. Daně. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 9788075526885.

ŠIROKÝ, Jan, 2008. *Daňové teorie – s praktickou aplikací*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-005-8.

ŠIROKÝ, Jan, 2018. *Daně v Evropské unii: daňové systémy všech 28 členských států EU, legislativní základy daňové harmonizace včetně judikátů SDEU, společný konsolidovaný základ daně (CCCTB), akční plán BEPS, zdanění finančního sektoru*. 7., aktualiz. a přeprac. vyd. Teoretik. Praha: Leges. ISBN 9788075022745.

Tax rates, 2023. Online. Estonian Tax and Customs Board. Tallin: Republic of Estonia. Dostupné z: <https://www.emta.ee/en/business-client/taxes-and-payment/income-and-social-taxes/tax-rates> [cit. 2024-06-03].

Tax revenue statistics, 2023. Online. In: Eurostat. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tax_revenue_statistics [cit. 2024-06-03].

Taxable person with limited liability, 2022. Online. Estonian Tax and Customs Board. Tallin: Republic of Estonia. Dostupné z: <https://www.emta.ee/en/business-client/taxes-and-payment/income-and-social-taxes/social-tax> [cit. 2024-01-04].

Taxes, 2024. Online. The Ministry of Finance of the Republic of Estonia. Talinn: The Ministry of Finance of the Republic of Estonia. Dostupné z: <https://www.fin.ee/en/taxes> [cit. 2024-25-03].

Unijní seznam jurisdikcí nespolupracujících v daňové oblasti, 2024. Online. Rada Evropské unie. Brusel: Evropská rada. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-list-of-non-cooperative-jurisdictions/> [cit. 2024-26-03].

VANČUROVÁ, Alena a ZÍDKOVÁ, Hana, 2022. *Daňový systém ČR 2022*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7676-362-3.

VANČUROVÁ, Alena, 2021. *Zdanění osobních příjmů*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7676-236-7.

Vládní balíček opatření 2024: Aktuální obsah po změnách, 2023. Online. In: e15. Praha: Czech News Center a.s. Dostupné z: <https://www.e15.cz/konsolidacni-balicek-vlady-2023-obsah> [cit. 2024-22-03].

What are the VAT rates in the EU, ©2024. Online. Eurofiscalis. Dostupné z: <https://www.eurofiscalis.com/en/vat-rates-in-ue/> [cit. 2024-06-03].

Zálohy na daň z příjmu v roce 2024: kdo, kdy a jak je musí platit, 2024. Online. In: Money S3. Praha: Money S3. Dostupné z: <https://money.cz/novinky-a-tipy/dane/musi-platit-zalohy-dan-prijmu/> [cit. 2024-13-03].

Změna výše minimálních záloh OSVČ v roce 2024, ©2024. Online. Česká správa sociálního zabezpečení. Praha: Česká správa sociálního zabezpečení. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/zmena-vyse-minimalnich-zaloh-osvc-v-roce-2024> [cit. 2024-10-04].

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

a.s.	Akciová společnost
BEFIT	Business in Europe: Framework for Income Taxation
BEPS	Base Erosion and profit Shifting
CCCTB	Common consolidated corporate tax base
CCTB	Common corporate tax base
č.	Číslo
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČÚ	Částečný úvazek
DPČ	Dohoda o provedení činnosti
DPFO	Daň z příjmů fyzických osob
DPH	Daň z přidané hodnoty
DPP	Dohoda o provedení práce
DPPO	Daň z příjmů právnických osob
DZD	Dílčí základ daně
EET	Elektronická evidence tržeb
EHP	Evropský hospodářský prostor
EU	Evropská unie
EUR	Euro
HDP	Hrubý domácí produkt
JČS	Jiný členský stát
Kč	Koruna česká
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a vývoj
OSN	Organizace spojených národů
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná

- PEPP Panevropský osobní penzijní produkt
- PZDP Poslední známá daňová povinnost
- Sb. Sbírka
- SD Sociální daň
- v.o.s. Veřejná obchodní společnost
- VH Výsledek hospodaření
- ZD Základ daně
- ZDPP Zjednodušená daň z příjmů z podnikání
- ZP Zdravotní pojištění
- ZTP/P Zvlášť těžké postižení s průvodcem

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Porovnání vývoje složených daňových kvót České republiky a Estonska dle metodiky OECD (vlastní zpracování dle OECD Tax revenue, 2024)	83
Graf 2 Daňový mix České republiky v roce 2022 (vlastní zpracování dle Details of Tax Revenue – Czech Republic, 2024).....	84
Graf 3 Daňový mix Estonska v roce 2022 (vlastní zpracování dle Details of Tax Revenue – Estonia, 2024)	85

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Vývoj složené daňové kvóty v EU a eurozóně (Tax revenue statistics, 2023) ..	15
Obrázek 2 Struktura daňového systému České republiky (vlastní zpracování dle Vančurová a Zídková, 2022, s. 45-51)	20
Obrázek 3 Struktura daňového systému Estonska (vlastní zpracování dle Taxes, 2024)....	42

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Schéma výpočtu dílčích základů daně (vlastní zpracování dle Vančurová a Zídková, 2022, s. 136)	23
Tabulka 2 Sazby paušálních výdajů OSVČ (vlastní zpracování dle Česko, 1992a)	24
Tabulka 3 Nezdánitelné části základu daně (vlastní zpracování dle Vančurová a Zídková, 2022, s. 153-157; Jaké slevy na dani a nezdanitelné položky můžete uplatnit v roce 2024?, ©2024)	25
Tabulka 4 Slevy na dani za rok 2024 (vlastní zpracování dle Česko, 1992a; Přehled slev na dani za rok 2023 a 2024, 2024).....	27
Tabulka 5 Daňové zvýhodnění na dítě 2024 (vlastní zpracování dle Česko, 1992a).....	28
Tabulka 6 Stanovení záloh na daň z příjmů fyzických osob u OSVČ (vlastní zpracování dle Vančurová a Zídková, 2022, s. 176; Zálohy na daň z příjmů v roce 2024: kdo, kdy a jak je musí platit, 2024)	29
Tabulka 7 Výše slev na dani u DPPO (vlastní zpracování dle Česko, 1992a)	31
Tabulka 8 Sazby DPH (vlastní zpracování dle Česko, 2004).....	36
Tabulka 9 Sazby pojistného na sociální zabezpečení (vlastní zpracování dle Česko, 1992d)	40
Tabulka 10 Sazby pojistného na veřejné zdravotní pojištění (vlastní zpracování dle Česko, 1997 a Česko, 1992e).....	41
Tabulka 11 Složení zjednodušené daně z příjmů z podnikání (Estonsko, 2017)	50
Tabulka 12 Sazby daně z pozemků (Estonsko, 1993)	51
Tabulka 13 Výše podílů důchodového a zdravotního pojištění na sociální dani (vlastní zpracování dle Estonsko, 2000a)	52
Tabulka 14 Sazby a předměty daně DPH (vlastní zpracování dle Estonsko, 2003).....	54
Tabulka 15 Subjekt, předmět a dílčí základy daně u DPFO (vlastní zpracování)	58
Tabulka 16 Nezdánitelné a odčitatelné položky u DPFO (vlastní zpracování)	59
Tabulka 17 Dílčí základy daně u DPFO (vlastní zpracování)	61
Tabulka 18 Sazby daně u DPFO (vlastní zpracování).....	62
Tabulka 19 Slevy na dani a daňové zvýhodnění u DPFO (vlastní zpracování)	63
Tabulka 20 Zdaňovací období u DPFO (vlastní zpracování)	64
Tabulka 21 Aspekty zdaňování OSVČ (vlastní zpracování)	64
Tabulka 22 Výpočet daňové povinnosti u DPFO (vlastní zpracování)	66
Tabulka 23 Subjekt, předmět a dílčí základy daně u DPPO (vlastní zpracování)	67
Tabulka 24 Odčitatelné položky u DPPO (vlastní zpracování)	68
Tabulka 25 Položky snižující ZD u DPPO (vlastní zpracování)	69
Tabulka 26 Sazby daně u DPPO (vlastní zpracování).....	69
Tabulka 27 Slevy na dani u DPPO (vlastní zpracování)	69

Tabulka 28 Zdaňovací období u DPPO (vlastní zpracování)	70
Tabulka 29 Aspekty zdaňování právnických osob (vlastní zpracování)	70
Tabulka 30 Výpočet daňové povinnosti u DPPO (vlastní zpracování)	71
Tabulka 31 Subjekt a plátce sociálního pojištění (vlastní zpracování).....	72
Tabulka 32 Sociální pojištění u zaměstnance (vlastní zpracování)	73
Tabulka 33 Sociální pojištění u zaměstnavatele	75
Tabulka 34 Sociální pojištění u OSVČ (vlastní zpracování).....	76
Tabulka 35 Zdaňovací období sociálního pojištění (vlastní zpracování)	77
Tabulka 36 Předmět a základ daně u DPH (vlastní zpracování)	77
Tabulka 37 Registrační povinnost u DPH (vlastní zpracování)	78
Tabulka 38 Sazby DPH (vlastní zpracování).....	78
Tabulka 39 Zdaňovací období u DPH (vlastní zpracování)	79
Tabulka 40 Předmět a základ daně u majetkových daní (vlastní zpracování).....	79
Tabulka 41 Sazba daně a zdaňovací období u majetkových daní (vlastní zpracování).....	80
Tabulka 42 Rozdělení spotřebních daní (vlastní zpracování).....	81
Tabulka 43 Zdaňovací období u majetkových daní (vlastní zpracování).....	81
Tabulka 44 Ostatní daně ČR a Estonska (vlastní zpracování).....	82
Tabulka 45 Den daňové svobody v letech 2018-2023 (vlastní zpracování dle Den daňové svobody, 2024).....	87
Tabulka 46 Svobodný bezdětný poplatník s minimální mzdou (vlastní zpracování).....	89
Tabulka 47 Svobodný bezdětný poplatník s průměrnou mzdou (vlastní zpracování).....	91
Tabulka 48 Svobodný bezdětný poplatník s 5násobnou průměrnou měsíční mzdou (vlastní zpracování).....	93
Tabulka 49 Poplatník s jedním dítětem Česká republika (vlastní zpracování).....	95
Tabulka 50 Poplatník s jedním dítětem Estonsko (vlastní zpracování).....	96
Tabulka 51 Efektivní sazby daně u poplatníka se základními slevami (vlastní zpracování)	96
Tabulka 52 Celkové daňové zatížení u poplatníka se základními slevami (vlastní zpracování)	97
Tabulka 53 Efektivní daňové sazby u poplatníka s jedním dítětem (vlastní zpracování) ...	97
Tabulka 54 Celkové daňové zatížení u poplatníka s jedním dítětem (vlastní zpracování)..	98
Tabulka 55 DPP a částečný úvazek – mzda 9 500 Kč (vlastní zpracování).....	99
Tabulka 56 DPP a částečný úvazek – mzda 11 000 Kč (vlastní zpracování).....	100
Tabulka 57 DPP a částečný úvazek – mzda 18 500 Kč (vlastní zpracování).....	101
Tabulka 58 DPČ a částečný úvazek – mzda 3 900 Kč (vlastní zpracování)	103
Tabulka 59 DPČ a částečný úvazek – mzda 4 000 Kč (vlastní zpracování)	104

Tabulka 60 Efektivní daňové sazby u DPP, DPČ a částečného úvazku (vlastní zpracování)	105
Tabulka 61 Celkové daňové zatížení u DPP, DPČ a částečného úvazku (vlastní zpracování)	105
Tabulka 62 OSVČ řemeslná činnost ČR (vlastní zpracování)	107
Tabulka 63 OSVČ řemeslná činnost Estonsko (vlastní zpracování)	108
Tabulka 64 OSVČ volná činnost ČR (vlastní zpracování)	110
Tabulka 65 OSVČ volná živnost Estonsko (vlastní zpracování).....	111
Tabulka 66 Efektivní daňová sazba u OSVČ s řemeslnou činností (vlastní zpracování)..	112
Tabulka 67 Celkové daňové zatížení u OSVČ s řemeslnou činností (vlastní zpracování)	112
Tabulka 68 Efektivní daňové sazby u OSVČ s volnou živností (vlastní zpracování).....	113
Tabulka 69 Celkové daňové zatížení u OSVČ s volnou živností (vlastní zpracování)	113
Tabulka 70 Operace za zdaňovací období (vlastní zpracování)	114
Tabulka 71 Daň z příjmů právnických osob v ČR (vlastní zpracování).....	115
Tabulka 72 Distribuční daň Estonsko (vlastní zpracování)	116